

„Cartea cu neobișnuită cerere de cumpărare, cartea care oferă experiențele adevărate ale unor oameni care au fost declarați clinic „morți”, descrieri atât de similare, atât de vivace, atât de pozitive, încât ele pot schimba viziunea despre viață a omenirii, viziunea lumii despre moarte și despre supraviețuirea spirituală veșnică”.

Istoria apariției cărții: Ed. I-a Nov, 1975; Ed. H-a Dec. 1975; Ed. III-a Martie 1976; Ed. IV-a Mai 1978. până în iunie 1981 — 34 ediții.

NEW YORK, Bantam Books 1975

Dr. RAYMOND MOODY

VIAȚĂ DUPĂ VIAȚĂ

. Traducere: V. ZATUȘEVSCHI

INVESTIGAREA UNUI FENOMEN
SUPRAVIEȚUIREA
DINCOLO DE MOARTEA TRUPEASCĂ

CUPRINS

• Prefața	« , ,
1. Fenomenul morții	
2. Experiența intrării în moarte	
. inefaoiifatea	
Ascultând noutățile	
Sentimente de pace și liniște	
Zgomotul	
Tunelul întunecat	
în afara trupului	
întâlnire cu alții	
Ființa de lumină	
Panorama ^vieții	
Granița sau limita	
Venirea înapoi	, ,
Povestind altora	
Efecte asupra vieților	
Noi viziuni-ale morții	
Coroborarea ,	
3. Paralele	
Biblia	
- Platon	
Cartea tibetană a morților . .	
Emanuel Swedenborg	
4. întrebări	
5. Explicații .	

r>
Jh

VIATĂ dupiViaTĂ

PREFAȚA

Dr. Moody va trebui să fie pregătit pentm multe critici, în special din două părți. Vor fi membri ai clerului care vor fi revoltați de ideea că cineva a îndrăznit să facă cercetări într-o arie care este presupusă a fi /aba Unii reprezentanți religioși ai unor confesiuni bisericești și-au exprimat deja critica lor în legătură cu astfel de studii Un preot s-a referit la așa ceva ca fiind „un dar ieftin de vânzare”. Alții au simțit doar că problema vieții după moarte ar trebui să rămână una a credinței oarbe fără a fi cercetată de nimeni Al doilea grup de oameni de la care Dr. Moody

se poate aștepta la răspunsuri, sunt oamenii de știință și medicii care socotesc acest fel de studii ca „neștiințific”.

*Cred totuși că noi am ajuns la un punct de trecere în societatea noastră. Trebuie să avem curajul să deschidem noi uși și să admitem *că instrumentele științifice actuale sunt cu totul neadecvate pentru multe din aceste noi cercetări. Cred că această carte va deschide aceste noi uși pentru aceia care pot avea o minte, deschisă și le va da speranță și curaj spre a evalua noi arii de -cercetare. Ei vor ști că relatarea descoperirilor Doctorului Moody este adevărată, pentru că este scrisă de un cercetător genuin și onest. Este, de asemenea, coroborată cu propria mea cercetare și cu descoperirile altor cercetători foarte serios intenționați, oameni de știință și membri ai clerului care au avut curajul să penetreze în acest nou teren de cercetare în speranța ajutării celor care au nevoie să știe și nu numai să creadă.*

Recomand această carte- pentru oricine are o minte deschisă și-l felicit pe Dr. Moody pentru curajul de a-și publica cercetările.

ELISABETH KUBLER-ROSS
Flossmoor, Illinois

n J

1. FENOMENUL MORȚII!

Cum este când mori?

...|| Aceasta este o întrebare pe care umanitatea și-a pus-o cu siguranță de la începutul existenței oamenilor. În ultimii câțiva ani, am avut prilejul să pun această întrebare unui destul de mare număr de auditori. Aceste grupuri au variat de la clase de psihologie, filosofie și sociologie, până la organizații bisericești, televiziune și de la cluburi civice la societăți de medicină. În baza acestui fapt pot spune cu certitudine că această problemă trezește cele mai

m

puternice sentimente ale unor oameni de multe tipuri emoționale și feluri de viață.

Și totuși, în ciuda acestui interes, rămâne adevărat că este foarte dificil pentru mulți din noi să vorbim despre moarte.' Pentru aceasta sunt cel puțin două motive. Unul din ele este psihologic și cultural. Subiectul morții este *tabu*. Simțim, probabil numai în subconștient, că venind în contact cu moartea în orice fel, chiar și indirect, ne confruntăm oarecum cu prospectul propriei noastre morți, care ne' devine astfel mai aproape, mai reală, mai de gândit. De exemplu, mulți din studenții de la medicină, chiar și eu însumi, au descoperit că chiar și cea mai scurtă întâlnire cu moartea care se întâmplă ia prima vizită în laboratoarele anatomice din primul an de medicină poate să trezească în persoana fiecăruia sentimente puternice de neliniște (de teamă). În cazul meu motivul pentru acest răspuns pare foarte evident,

M-am gândit după aceea de multe ori că nu a fost de fapt în întregime un interes, «o grijă pentru persoana a cărei rămășițe pământești le văzusem, deși era și acel sentiment. Dar ceea ce văzusem pe cea masă era un simbol al propriei mele mortalități. Într-un fel, chiar dacă numai în preconștient trebuie să mă fi gândit că „Și mie mi se va întâmpla aceasta”.

Tot astfel, a vorbi despre moarte poate deveni, ia un nivel psihologic, o altă cale de a ne apropia de ea în mod indirect. Fără îndoială, mulți oameni simt că a vorbi despre moarte înseamnă de fapt să ne acomodăm mintal cu ea, să o aducem mai aproape; atât de aproape încât să putem să stăm înaintea

----- H

inevitabilității propriei dispariții. De aceea, pentru a ne scuti pe noi înșine de acest traumatism psihologic, decidem să încercăm să ocolim acest subiect cât mai mult posibil.

Al doilea motiv pentru care este dificil să discuți despre moarte este mai complicat, dat fiind felul în care ea este înrădăcinată în însăși natura limbii (data fiind originea lingvistică a acestui cuvânt). Pentru că, în majoritatea lor, cuvintele limbii umane se referă la lucruri a căror experiență o avem prin propriile noastre simțuri fizice.

Moartea, totuși, este ceva care stă dincolo de experiența conștientă a multora din noi, pentru că majoritatea nu am trecut niciodată prin ea.

Dacă totuși vrem să vorbim cât de cât despre moarte, atunci trebuie să ne lepădăm atât de tabuurile sociale cât și de dilemele lingvistice adânci care derivă din propria noastră lipsă de experiență. De aceea, adesea încheiem prin a vorbi prin analogii și eufemisme. Comparăm moartea sau experiența muririi cu lucruri mai plăcute din viața noastră, cu întâmplări cu care suntem familiarizați.

Probabil că cea mai comună analogie de acest fel este comparația dintre moarte și somn. A muri, ne spunem noi înșine, este ca a dormi. Această figură de stil se întâmplă foarte obișnuit în gândirea și vorbirea de zi cu zi, ca și în literatura multor culturi și civilizații. Eră, aparent, foarte comună chiar și în timpul vechilor greci. În *ILIADA*, de pildă, Homer numește somnul „sora morții” iar Platon, în dialogul său *APOLOGIA*, pune în gura învățătorului său

----- ^ -----

Socrate, care tocmai fusese condamnat la moarte de un tribunal atenian, următoarele cuvinte: „Acum, dacă moartea este numai un somn fără vise, ea trebuie să fie un câștig minunat. Presupun că dacă oricine ar G anunțat să-și aleagă noaptea în care a dormit atât de adânc fără să viseze măcar, pe care să o compare apoi cu toate celelalte nopți și zile ale vieții sale, iar apoi i s-ar cere să spună, după o anumită apreciere, cât de multe zile și nopți mai bune decât aceasta a petrecut în toată viața — ei bine, cred că... (oricine) ar putea să 'socotească ușor numărul acestor zile |î nopți în comparație cu restul. Dacă moartea este așa, atunci o numim un câștig, pentru că toi timpul, daeâ-i privește; astfel, poale fi socotit ca fiind doar o singură noapte".

Această analogie este cuprinsă și în însăși limba noastră contemporană. Gândiți-vă la fraza „a pune ia culcare". Dacă duci un câine la veterinar cerându-i să-1 adoarmă, atunci în mod normal ie referi la ceva cu totul diferit decât atunci când îti iei soția sau soțul la un anestezist, folosind de fapt aceleași cuvinte. Alții poate preferă o analogie diferită dar fiind în legătură cu aceasta *A muri*, zic ei, este' ca „a uita". Atunci când cineva moare, uită toate necazurile, toate amintirile dureroase și tulburătoare se șterg, se anulează.

Pe cât sunt de vechi și răspândite aceste analogii cu „dormirea" și cu „uitarea", ele sunt în ultimă instanță pe atât de neadecvate în ceea ce privește mângâierea noastră. Fiecare este o cale diferită de a face aceeași presupunere. Chiar dacă ne spun aceasta

S - - - - -

într-un fel mai pe departe, totuși ambele exprimă faptul că moartea este doar anihilarea experienței conștiente pentru totdeauna, iar dacă aceasta este așa, aturctci moartea cu adevărat nu are niciuna din acele însușiri tipice dormirii sau uitării.

' Dormirea este o experiență pozitivă de dorit în viață pentru că după ea, urmează trezirea. Somnul unei nopți odihnitoare face orele trezirii care urmează mai plăcute și mai productive. Dacă după adormire nu ar urma trezirea, atunci nu ar fi posibile beneficiile somnului. Tot așa, anihilarea tuturor experiențelor conștiente implică nu numai suspendarea tuturor amintirilor dureroase, dar și pe cele plăcute. Astfel, pe baza unei astfel de analize, niciuna *dia* analogii nu este îndeajuns de potrivită spre a ne aduce vreo mângâiere reală sau vreo speranță în fața morții.

Există, totuși, o altă viziune care respinge ideea că moartea este anihilare a conștiinței. Potrivit acestei tradiții, mult mai veche probabil, un aspect al ființei umane supraviețuiește, chiar și după ce trupul fizic încetează să mai funcționeze și este distrus în ultimă instanță. Acest *aspect* persistent, a fost numit în mai multe feluri, printre care amintim: psihic, suflet, minte, spirit, eu, ființă și conștiință. Dar oricum ar fi numit acest aspect, ideea că cineva ar trece într-un alt cadru de existență, este printre cele mai venerabile credințe umane. Există în Turcia un cimitir folosit de oamenii de Neanderthal în urmă cu aproximativ 100.000 de ani. Acolo anumite urme fosilizate au dat posibilitate arheologilor să descopere că acești oameni primitivi își îngropau morții în ghirlande de flori; fapt

Sg - - - - -

care arată că ei vedeau probabil moartea ca o ocazie de sărbătoare, de celebrare — ca o trecere a mortului din această lume în următoarea. Într-adevăr, morminte din cele mai timpurii civilizații de pe tot cuprinsul pământului aduc dovezi în legătură cu credința în supraviețuirea omului peste moartea trupească.

Mai pe scurt, suntem puși în fața a două răspunsuri contrastante la întrebarea noastră inițială despre natura morții, ambele derivând din antichitate și ambele fiind larg susținute chiar și azi. Unii spun și azi că moartea este anihilarea conștiinței; alții spun cu aceeași tărie că moartea este trecerea sufletului sau a minții într-o altă dimensiune a realității. În cele ce urmează eu nu doresc nicidecum să resping (să discreditez) niciunul din aceste răspunsuri. Vreau doar să conturez o prezentare a unei cercetări pe care am întreprins-o eu personal.

În timpul ultimilor ani am întâlnit un mare număr de persoane care au fost implicate în ceea ce eu aș numi „experiențe aproape de moarte”. Am întâlnit pe acești oameni în multe feluri. La început a fost o coincidență. În 1965, când studiam filosofia la Universitatea din Virginia, am cunoscut o persoană care era profesor de psihiatrie clinică la Facultatea de Medicină. Încă de la început am fost uimit de căldura, amabilitatea și umorul său. Apoi a devenit o surpriză mare atunci când mai târziu, am aflat, un fapt foarte interesant despre el și anume că murise (fusesse mort) — nu numai odată ci în două ocazii câte zece minute — și, mi-a povestit ceva foarte fantastic în legătură

--- :-----£7-----

cu *cele* ce i se întâmplaseră în timp ce fusese „mort”. Mai târziu l-am auzit relatând cele întâmplate și unui grup mic de studenți care erau interesați. În acel timp, deși am fost foarte impresionat, devreme ce nu prea aveam cunoștințe în domeniu spre a putea judeca asemenea experiențe, am „pus” întâmplarea „la dosar” atât în mintea mea cât și sub forma unei casete cu înregistrarea celor povestite de el

După câțiva ani, după ce obținusem doctoratul în filosofie, predam într-o universitate din Carolina de Nord. La unul din cursuri am cerut studenților să citească *Phaedo* a lui Platon, o lucrare în care printre subiectele discutate este și nemurirea. În prezentările mele din curs eu subliniam celelalte doctrine abordate de Platon în lucrare și nu am insistat asupra discuției despre viața de după moarte. După ora de curs, într-una din zile, un student a trecut pe la mine. A întrebat dacă era posibil să discute cu mine subiectul nemuririi. Era interesat în acest subiect pentru că bunica lui „murise” în * timpul unei operații și, revenind la viață, povestise o experiență uimitoare. ■ L-am rugat să-mi povestească și mie și spre marea mea surpriză, el mi-a relatat aproape aceeași serie de -întâmplări cea pe care mi-o prezentase cu ani în urmă profesorul de psihiatrie.

În acel moment am început să cercetez mai intens asemenea cazuri și să includ în programul meu anumite lecturi legate de problema supraviețuirii omului peste moartea trupească, lecturi prezentate și solicitate apoi și studenților de la cursul meu de filosofie. Totuși, am fost atent și nu am menționat în

cursurile mele cele- doua experiențe ale morții. Adoptasem de fapt o atitudine de „așteaptă și vezi”^u. Mă gândeam că, dacă astfel de întâmplări erau destul de comune, atunci ar fi trebuit să aud mai multe relatări care se puteau ivi numai dacă aduceam în discuție, tema generală a supraviețuirii, dacă în discuțiile noastre filosofice îmi exprimam doar o atitudine de receptivitate față de această problemă. Și făcând acestea, așteptam. Spre uimirea mea, am descoperit că aproape în fiecare clasă de aproximativ 30 de studenți, cel puțin unul venea după curs și-mi relata un caz personal al experienței morții clinice.

Ceea ce m-a uimit încă de la începutul interesului meu în această problemă, sunt marile asemănări între relatări, în ciuda faptului că ele veneau de la persoane aparținătoare unui fond religios, social și educațional foarte diferit. În timpul când intram la facultatea de medicină în 1972, colectasem un număr apreciabil de astfel de experiențe și am început să menționez studiul la care lucram câtorva din cunoștințele mele din domeniul medicinei. Unul din prieteni mi-a spus să dau un astfel de raport unei societăți medicale, după care au urmat mai multe discuții publice. Din nou, aveam să constat că, după fiecare din aceste discuții, cineva venea și-mi spunea despre o astfel de experiență prin care el însuși trecuse.

.. După ce astfel am devenit mai bine cunoscut pentru acest interes al meu și alți medici care readuseseră la viață astfel de persoane au început să-mi descrie neobișnuitele experiențe relatate lor de

persoanele respective. Apoi, după ce mi-au apărut anumite articole în ziare și reviste, multe alte persoane mi-au scris trimițându-mi astfel de relatări ale experiențelor lor.

În momentul de față cunosc aproximativ 150 de cazuri martori ai acestui fenomen. Experiențele pe care le-am studiat se împart în trei categorii distincte:

1. Experiențele unor persoane care au fost readuse la viață după ce au fost socotite, judecate și declarate ca moarte clinic, de către doctorii lor.

2. Experiențele unor persoane care, în timpul unor accidente sau răniri și îmbolnăviri foarte grave, au ajuns foarte aproape de moartea fizică.

3. Experiențele unor persoane care, în timp ce mureau, au povestit altor persoane" prezente. Mai târziu, acestea" din urmă mi-au relatat conținutul acestor experiențe ale morții.

Din marea masă de material care a putut rezulta din 150 de cazuri, desigur că a avut loc și o selecție. Parte din această selecție a fost făcută cu un scop precis. De pildă, deși am găsit relatări de ai treilea tip cu care să completez și care să se potrivească foarte bine cu celelalte două tipuri, am renunțat totuși la majoritatea lor din două motive. Mai întâi pentru că cu cât numărul cazurilor studiate este mai mic cu atât este mult mai ușor de mânuit (analizat), iar apoi mi-era mai util să mă ocup cât mai mult

* posibil cu relatări la persoana întâia (de prima mână). Astfel, am intervievat în amănunt aproximativ 50 de persoane» pe experiențele cărora pot relata cele de mai jos. Dintre acestea, cazurile de primul tip (cele

L-----|g-----

în care are loc în mod declarat o moarte clinică) sunt cu siguranță mai *dramatice* decât cele de al doilea tip (în care are loc doar o foarte apropiată atingere cu moartea). Într-adevăr, ori de câte ori vorbeam în public despre acest fenomen, episoadele cu „moartea clinică” au atras fără îndoială un invariabil interes. Uneori în presă se scriau articole care în mod intenționat voiau parcă să sugereze că eu m-as fi ocupat *numai* cu astfel de cazuri.

Totuși, selectând cazurile care urmau a fi prezentate în această carte, am ocolit tentația de a rămâne numai la cele în care avusese loc un eveniment al „morții”. Pentru că, așa cum va deveni evident, cazurile de al doilea tip nu sunt diferite de primul ci mai degrabă formează o continuare cu acelea.

De asemenea, deși experiențele de apropiere de moarte însele sunt remarcabil de asemănătoare, totuși atât circumstanțele lor cât și persoanele care le descriu variază mult. Am încercat să dau o mostră a unor experiențe care reflectă foarte adecvat această variație. Cu aceste aprecieri în minte să ne întoarcem acum spre o considerare a ceea ce se poate întâmpla, atât cât am putut eu să descopăr, în timpul unei experiențe a muririi.

..y

VIAȚĂ după VIAȚĂ

Jtl

2, EXPERIENȚA MURIRI

În ciuda mării variații a circumstanțelor care înconjoară momentele apropiate morții, precum și a tipurilor de persoane care trec prin ele, rămâne cert că există o asemănare izbitoare între relatările experiențelor însele. De fapt, similaritățile între variatele rapoarte sunt așa de mari, încât cu ușurință se pot scoate aproximativ 15 elemente separate care apar iară și iară în masa de povestiri pe care ie-am adunat. Pe baza acestor puncte de asemănare, permiteți-mi acum să construiesc o experiență scurtă, teoretic „ideală” sau

S

„completă" care cuprinde toate elementele comune, în ordinea în care este tipic să aibă. loc.

„Un om moare și, în momentul în care atinge punctul celei mai mari confuzii trupesti, îi aude pe doctori pronunțându-l mort (ca fiind mort).

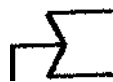
În acel moment începe să audă un zgomot neplăcut, un fel de zumzet sau sunet puternic (tare) și în același timp se simte pe sine mișcându-se foarte rapid printr-un tunel lung și întunecat. După aceasta, dintr-odată se descoperă pe sine în afara propriului trup fizic dar încă în imediata apropiere fizică, și-și vede propriul trup de la distanță, ca și cum ar fi spectator. Urmărește (vede) cum medicul încearcă să-l readucă la viață (din acel punct neobișnuit de avantajos în care se află) și este într-o stare de tumult emoțional

După o perioadă, se reculege și devine tot mai obișnuit cu condiția lui ciudată. Observă că încă are un „trup", dar unul de o foarte diferită natură și cu puteri foarte diferite de trupul fizic pe care l-a lăsat în urmă (l-a părăsit). Curând alte lucruri încep să se întâmple. Vin alte persoane să-l întâmpine și să-l ajute. Deslușește spiritele unor rudeni și ale unor prieteni care au murit deja și apoi îi apare înaintea o *ființă de lumină* atât de iubitoare, atât de caldă încât niciodată nu a mai întâlnit așa ceva. Această ființă îi pune o întrebare, fără cuvinte cerându-i să-și evalueze viața și-l ajută să facă aceasta arătându-i un panoramic, o reluare instantanee a momentelor

majore din viața lui. La un moment dat i se pare că se apropie de un fel de barieră sau graniță, aparent reprezentând limita* dintre viața pământească și viața de apoi. Și totuși află curând că trebuie să se reîntoarcă pe pământ, că încă nu a sosit timpul morții sale. Aflând aceasta se opune pentru că de acum se obișnuiește cu experiența sa în viața de apoi și nu mai vrea să se reîntoarcă. Este copleșit de sentimente intense de bucurie, iubire și pace. În ciuda atitudinii sale, se reunește totuși oarecum cu trupul său fizic și continuă să trăiască.

Mai târziu încearcă să povestească altora, dar' îi este dificil să facă aceasta. Mai întâi pentru, că nu poate găsi cuvinte omenești adecvate spre a descrie aceste episoade nepământești. De asemenea, observă că persoanele cărora le povestește se îndoiesc și-l ironizează, încât încetează să mai povestească altor oameni. Totuși experiența îi afectează viața profund, în special părerile sale despre moarte și legăturile sale cu viața".

Este important să reținem că relatarea de mai sus nu o socotesc a fi o reprezentare a experienței cuiva. Mai bine spus este un „model", un compus al elementelor comune găsite în foarte multe povestiri. Introduc acest model aici numai spre a da o idee preliminară generală despre ceea ce poate speria o persoană care este pe moarte. Pentru că este o ilustrare abstractă ci nu un caz real izolat, în acest capitol vom discuta în amănunt fiecare element comun, dând multe exemple.

Dr. HAIMOND MOODY

i~

înainte de a face aceasta, totuși, trebuie stabilite câteva fapte cu scopul de a pune în cadrul cel potrivit, expunerea evocatoare a experienței morții.

1. În ciuda asemănărilor izbitoare între variatele relatări nici măcar două din ele nu sunt precis identice (deși câteva sunt remarcabil de apropiate).

2. Nu am găsit nici o persoană care să invoce la un loc toate detaliile acestui tablou-vorbit de mai sus. Foarte mulți au relatat majoritatea acestor elemente (ceea ce ar fi cam opt sau mai multe din 15) iar câțiva au relatat până la 12:

3. Nici un element al experienței model, nu este raportat de fiecare persoană în fiecare relatare. Totuși câteva din aceste elemente sunt foarte apropiate de a fi universale.

4. Nici unul din componentele modelului meu abstract nu a apărut numai într-o singură relatare. Fiecare element a apărut în mai multe povestiri separate.

5. Ordinea în care persoana care moare trece iute prin variatele stadii desemnate mai sus, poate varia de la cea dată în „modelul meu teoretic”. Spre a da un exemplu, persoane variate au relatat că ar fi văzut „ființa de lumină**” înainte sau în aceeași timp cu momentul în care au părăsit trupurile fizice, și nu ca în „model” cândva după aceea. Totuși ordinea stadiilor din model este foarte tipică, iar variațiile mai mari sunt neobișnuite.

-----3-----

i

VATĂDINĂ

~t

A

6. Cât de departe în experiența ipotetică completă ajunge persoana care moare, pare să depindă de faptul dacă aceasta a trecut cu adevărat printr-o moarte clinică aparentă și dacă a^ trecut, de cât de mult timp a fost în acea stare. În general, persoanele care au fost „moarte” par să relateze experiențe mult mai complete și mai bogate decât cei care doar au ajuns aproape de moarte, iar cei care au fost „morți” pentru o mai lungă perioadă, merg mai adânc cu relatarea decât cei care au fost „morți” pentru o mai scurtă perioadă de timp.

7. Am discutat și cu câteva persoane care au fost declarate moarte, readuse la viață și nu au relatat nici unul din aceste elemente comune. Ele spun că nu-și aduc aminte absolut nimic despre „moartea” lor. Foarte interesant, am discutat cu mai multe persoane care au fost declarate moarte în ocazii separate la distanță de mai mulți ani și nu au putut relata nimic despre prima dată, dar relatau experiențe foarte , implicate în cea de a doua.

8. Trebuie subliniat că . scriu în special despre rapoarte, relatări sau povestiri pe care le-au dat verbal alte persoane în timpul unor interviuri. Astfel, când remarc că un anumit element al experienței abstracte „complete” nu are loc într-o anumită relatare, nu doresc neapărat să presupun că nu a avut loc, că nu i s-a întâmplat persoanei implicate. Mă refer doar la faptul că această persoană nu mi-a povestit că i s-ar fi întâmplat și ei, sau că nu apare clar în relatarea sa că i s-ar fi întâmplat. Având toate acestea clare să privim acum la câteva din studiile obișnuite (și evenimentele) experiențelor muririi.

Inefabilitatea —

Înțelegerea * generală pe care o avem despre limbaj, depinde de existența unei anumite comunități cu o experiență comună în care aproape fiecare din noi participă. Acest fapt creează 6 dificultate imortantă care complică toate discuțiile (dialogurile) ce ar avea loc. Evenimentele prin care au trecut cei care au fost aproape de moarte sunt în afara experienței noastre, comune, astfel încât este de așteptat ca ei să aibă dificultăți lingvistice în exprimarea celor întâmplătoare lor. De fapt chiar acesta este cazul. Persoanele implicate caracterizează în mod uniform experiențele lor ca fiind' inefabile, adică „neexprimabile”.

Mulți au făcut următoarele remarci „Pur și simplu nu sunt cuvinte pentru a exprima ceea ce încerc-să spun” sau „Nu există adjective și superlative spre a descrie aceasta”. Iată ce mi-a spus, în mod foarte succint, în legătură cu aceasta o femeie.

„Există o reală problemă pentru mine acum când încerc să vă povestesc aceasta, pentru că toate cuvintele pe care le cunosc sunt „tridimensionale”. În timp ce treceam prin aceasta continuam să mă gândesc „Când învățam geometria mi s-a spus mereu că există numai trei dimensiuni, iar eu nu am făcut altceva decât să accept. Dar greșeau cei ce ne învățau așa. Sunt mai multe”. Și, desigur, lumea noastră — cea în care trăim acum — este tri-dimensionaiă, dar cealaltă cu siguranță că nu este. Și tocmai de aceea

—;-----;—_-----:—424./.

este așa de greu să-ți povestesc aceasta. Trebuie să descriu cu cuvinte care sunt tri-dimensionale. Este cât mai apropiat posibil dar nu este chiar adecvat. În realitate nu vă pot da o imagine completă”.

Ascultând noutățile

Mulți oameni povesteau de faptul că auzeau pe doctori sau alte persoane prezente pronunțându-se, deciarându-i ca fiind morți. O femeie mi-a relatat aceasta.

„Eram în spital și nu se știa cât de rău era cu mine. Astfel, Dr, James, doctorul meu, m-a trimis jos la radiolog pentru un control al ficatului, astfel încât să poată afla ce era cu mine. Mai întâi au făcut un test al drogului pe care urmau să-l folosească pentru că aveam multă alergie la droguri. Dar pentru că acum nu mai era nici o reacție au continuat cu controlul Dar când l-au, folosit de data aceasta am intrat-în necunoștință. Am auzit totuși radiologul care lucra cu mine încercând să telefoneze și l-am auzit foarte clar formând numerele. Apoi l-am auzit spunând; „Dr. James, v-am omorât pacienta, pe Doamna Martin”. Iar eu știam că nu eram moartă. Am încercat să mă mișc, am încercat să le fac oarecum un semn / dar nu puteam. Atunci când încercau să mă readucă la viață i-am putut auzi

----- **3** -----

spunând cât de mult din anumite medicamente să-mi administrez, dar nu am simțit acele intrând în mine. Nu simțeam nimic atunci când mă atingeau".

Într-un alt caz, o femeie care avusese deja mai multe episoade de turbulențe cardiace, suferise un atac de cord, în timpul căruia aproape că și-a pierdut viața. Ea mi-a povestit:

„Dintr-o dată *m-au apucat niște dureri care parcă-mi strângeau pieptul, ca și cum o centură de oțel fusese prinsă în jurul pieptului și strânsă foarte tare. Soțul meu și un prieten de-al nostru m-au auzit căzând și au venit fuga să mă ajute. Mă găseam într-o adâncă întunecime și prin ea m-am auzit soțul, care parcă de la o mare distanță spunea: „S-a terminat de data aceasta!" Iar eu mă gândeam „Da, s-a terminat". Un tânăr care fusese socotit mort după un accident de automobil spunea: „Am auzit o femeie care fiind de față a întrebat: „Este mort? iar cineva i-a răspuns: „Da, este mort".

Relatări de acest fel se potrivesc foarte bine cu ceea ce-și aminteau doctorii și celelalte persoane prezente. De exemplu un doctor mi-a spus:

„O femeie, o pacientă de-a mea avusese un stop cardiac cu puțin înainte ca un alt chirurg și cu mine să începem să o operăm. Eram acolo și i-am văzut pupilele dilatându-și-se. Am încercat un anumit timp să o readucem la viață, dar nu aveam nici un succes* așa că am crezut că era dusă (moartă). I-am spus atunci celui alt doctor care lucra cu mine: „Hai să

ri
fin

VIAȚĂ după VIAȚĂ

mai încercăm o singură dată și apoi renunțăm". De data aceasta am reușit să- i facem inima să bată și-și -reveni. Mai târziu am întrebat-o ce-și mai amintea despre „moartea" ei. Mi-a spus că nu-și mai amintea altceva decât că m-a auzit pe mine zicând: „Hai să mai încercăm o singură dată și apoi renunțăm".

Sentimente de pace și înișițe

Multe persoane descriu că ar fi avut simțăminte și senzații extrem de plăcute de-a lungul primelor stadii ale experiențelor lor. După o rănire foarte severă a capului un bărbat nu a mai dat semne de viață. Așa cum spune: „În momentul rănirii a fost o izbitură momentană de durere după care toată durerea a.- dispărut. Aveam impresia că pluteam într-un spațiu întunecat. Acela zi era foarte friguroasă, dar pe când eram în acea negură tot ceea ce simțeam era un fel de căldură și cea mai puternică mângâiere pe care am simțit-o vreodată... îmi amintesc cum mă | gândeam că „trebuie să fiu mort". O femeie readusă la viață după un atac de cord remarca:

„Am început să trec prin cele mai minunate simțăminte. Nu puteam simți absolut nimic decât pace, mângâiere, ușurință ~ liniște. Simțeam că toate

necazurile mele se terminaseră și mă gândeam: „Ia te uită cât este de liniște și cât de împăcată sunt și nu mă doare deloc”.

Un alt bărbat își reamintește: „Aveam doar un sentiment de singurătate și pace... Era frumos și aveam o astfel de pace în minte”.

Un bărbat care murise după răni suferite în Vietnam spune că în timp ce era lovit a simțit:

„O stare deosebită de ușurare. Nu era nici o durere și nu am fost niciodată așa de relaxat. Eram liniștit și toate erau bune”.

Zgomotul

În multe cazuri se relatează, în cazuri de moarte aparentă sau apropiere de moarte, variate senzații auditive neobișnuite. Uneori acestea sunt extrem de neplăcute. Un bărbat care „a murit” timp de douăzeci de minute în timpul unei operații la abdomen descrie: „Un zgomot ca un zumzet foarte rău, îmi ieșea parcă din cap. Era extrem de greu de suportat... Nu voi uita niciodată acel zgomot”. O altă femeie povestește cum, în timp ce-și pierdea cunoștința, a auzit „un sunet puternic. Ar putea să fie descris ca un zumzet. Aveam impresia că trece prin mine ca printr-un fir”. Această senzație am mai auzit-o descrisă ca fiind ca un

—, —J.--- —: ---——42șf

clinchet puternic, ca o bolboroseală și ca un sunet de fluier, ca vântul.

În alte cazuri efectele auditive par să ia o formă muzicală mai plăcută. De exemplu, un bărbat care a fost readus la viață, după ce a fost declarat mort la sosirea în spital, își reamintește că în timpul experienței morții „Parcă auzeam ceva ce părea să fie un sunet de clopote, undeva departe parcă purtate de vânt. Sunau ca clopotele de vânt japoneze. În acele momente acela a fost singurul sunet pe care i-am putut auzi”.

O femeie tânără care aproape murise de sângerare internă însoțită de dezordine a tensiunii sângelui, spune că în momentul în care a intrat în necunoștință „Am început să aud un fel de muzică maiestoașă. Într-adevăr frumoasă”.

Tunelul întunecat

Adesea concurând cu zgomotul (cu apariția zgomotului), persoanele respective aveau senzația că erau trași foarte rapid printr-un fel de spațiu întunecat. Pentru a descrie acest spațiu sunt folosite multe cuvinte. L-am auzit fiind descris ca o grotă, ca o fântână,... un tunel, un tub de aspirare, un goi... o vale sau un cilindru. Deși oamenii folosesc aici diferiți termeni, este clar că ei încearcă cu toții să exprime

„Doctorul chemase deja pe fratele și pe sora mea să mă vadă pentru ultima dată. Sora mi-a dat o injecție care să mă ajute să mor mai ușor. Toate lucrurile din jurul meu păreau să se îndepărteze. În timp ce se retrăgeau eu am intrat, mai întâi cu capul, într-o trecere (trecătoare) strâmtă și foarte, foarte întunecată. Părea că era pe măsura mea. Am început să alunec în jos, în jos...”

O femeie, care a fost aproape de moarte după un accident rutier, a făcut o paralelă cu un program de televiziune.

„Era o senzație de cea mai deplină pace și liniște și nici un pic de teamă, iar eu mă găseam într-un tunel — un tunel de cercuri concentrice. Curând după aceea am văzut un program T.V. numit „*Tunelul Timpului*”, în care oamenii mergeau înapoi în timp prin acest tunel de spirale. Ei bine, cred că este cel mai apropiat mijloc de comparație la care m-aș putea gândi”.

Un bărbat care a ajuns foarte aproape de moarte a făcut oarecum o diferită paralelă, una din fondul lui religios. El spune:

„Dintr-odată m-am aflat într-o vale foarte întunecată și foarte adâncă. Era ca o trecătoare, aproape un drum, prin vale, iar eu mergeam în jos, pe această cale.”

Mai târziu, după ce m-am făcut bine, m-am gândit astfel:

„Ei bine, acum știu la ce se referă Biblia când vorbește despre „Valea Umbtei morții” pentru că am fost acolo”.

^A În afara trupului

Este un truism că mulți din noi în majoritatea timpului, ne identificăm cu trupurile noastre fizice. Recunoaștem, desigur, că avem și „minte”. Dar pentru mulți oameni „mințile” noastre par mult mai efemere decât trupurile noastre. „Mintea” până la urmă, ar putea fi nimic mai mult decât efectul activității electrice și chimice care are loc în creier, care este o parte a trupului fizic. Pentru mulți oameni pare ceva imposibil chiar și să conceapă cum ar fi să exiști în orice alt fel decât în trupul fizic cu care sunt ei obișnuiți.

Înainte de experiențele lor, persoana pe care le-am intervievat nu erau, ca grup, diferite de persoanele de rând în ceea ce privește această atitudine. De aceea, după trecerea lor rapidă prin tunelul cel întunecat, persoanele pe moarte adesea aveau o astfel de surpriză copleșitoare. În acest moment se poate găsi pe sine însuși privind la propriul lui trup fizic dintr-un punct din afară acestuia ca și cum ar fi „un spectator” sau „o a treia persoană în cameră” sau urmărind figuri și evenimente „pe scenă într-o piesă” sau „într-un film”. Să vedem acum câteva porțiuni ale unor relatări în care sunt descrise aceste episoade în afara trupului.

• „Aveam 17 ani și lucram împreună cu fratele meu într-un parc de amuzament. Într-o după amiază ne-am decis să înotăm și mai erau câțiva tineri care au mers împreună cu noi. Cineva spuse: „Haideți să

----- S -----

înnotăm peste lac". Făcusem aceasta în numeroase ocazii dar în acea zi dintr-un anumit motiv, am mers în jos, aproape de mijlocul lacului. Acolo am început să înot în sus și în jos și dintr-odată am simțit că parcă eram departe din trup, departe de toți, în spațiu, singur. Deși era stabil, stând la același nivel, mi-am văzut trupul la o distanță de trei, patru picioare în apă, zbatându-se în jos și în sus. Mi-am văzut trupul din spate și puțin din partea dreaptă. Încă simțeam totuși, ca fi cum aveam o formă întregă a trupului, chiar și în timpul în care eram în afara trupului meu fizic. Aveam o senzație de lejeritate indescifrabilă. Mă simțeam ca un fulg".

O femeie își reamintește:

„Aproape cu un an în urmă, am fost dusă la spital cu o neregulă la inimă și în dimineața următoare, stând în patul spitalului, am început să am o durere foarte puternică în ^ piept. Am apăsat pe butonul de lângă pat pentru a chema surorile și venind înnăutru au început să se ocupe de mine. Eram foarte incomodă stând așa pe perete încât m-am întors și făcând aceasta am încetat să mai respir iar inima a încetat să mai bată: Atunci le-am auzit pe ' surori strigând: „Stare gravă!". În timp ce spuneau aceasta' m-am putut simți cum ieșeam afara din trup și alunecam în jos printre saltea și bara de la marginile patului — de fapt părea că treceam prin bară — către podea, Apoi am început să mă ridic în sus încet. Ridicându-mă astfel în sus, am, văzut mai multe surori venind fuga în cameră — trebuie să fi fost o duzină. S-a întâmplat ca doctorul meu să fie de gardă în

spital, așa că l-au chemat, iar eu l-am văzut venind și pe el. În acel moment gândeam: „Oare ce face el aici?". Am continuat să plutesc în sus deasupra luminii (a dispozitivului ei) — o vedeam foarte bine dintr-o parte — și apoi m-am oprit, plutind chiar sub tavan, privind în jos simțeam că parcă eram o bucată de hârtie pe care cineva a vânturat-o (suflat-o) către tavan.

Îi urmăream de "acolo pe cei ce încercau să mă readucă la viață: Trupul meu zăcea acolo jos întins în pat, foarte ușor de văzut, iar ei stăteau toți în jurul lui. Am auzit pe o soră spunând: „Ah,, Dumnezeul meu! S-a dus!". În timp ce alta s-a aplecat să-mi facă respirație gură ia gura. Priveam la *ceafa* ei în timp ce făcea aceasta. Nu voi uita niciodată cum era coafată; avea părul tăiat cam scurt. În acel moment, am văzut cum a fost adus acolo un aparat și după aceea au început să aplice șocuri pe pieptul meu. Atunci când făceau aceasta mi-am văzut trupul sărind în sus din pat și am auzit fiecare os din trup scârțâind și pocnind. A fost cel. mai groaznic lucru!

În timp ce-i vedeam jos curo băteau în pieptul meu și cum îmi frecau mâinile și picioarele, m-am gândit: „Oare de ce atâta osteneală? Mă simt foarte bine acum".

Un tânăr informator afirmă:

„Era în urmă cu doi ani când tocmai împlineam 19. ani. Îl conduceam pe un prieten acasă cu mașina mea și ajungând la o anumită intersecție în orașul de jos, m-am oprit și am privit în ambele părți dar nu am văzut nimic venind. Am tras iute în intersecție și

făcând aceasta mi-am auzit prietenul zbierând cu o voce foarte înaltă (susă). Când am privit am văzut o lumină orbitoare, luminile din față ale unei mașini care venea cu viteză spre noi. Am auzit acel zgomot groaznic — partea mașinii fiind izbită — și a fost doar un moment în care părea că mergeam prin întuneric, printr-un spațiu închis. Totul a fost foarte repede. Apoi părea că pluteam cam la 5 picioare deasupra străzii și la aproape 5 metri depărtare de mașină și am auzit ecoul ciocnirii mașinilor pierzându-se în liniștea străzii. Am văzut mulți oameni venind fuga și înghesuindu-se în jurul mașinii și am văzut pe prietenul meu ieșind din mașină foarte șocat. Mi-am putut vedea propriul trup în acea avarie printre toți acei oameni și apoi am văzut cum au încercat să-mi scoată trupul afară din mașină. Picioarele îmi erau sucite și peste tot era plin de sânge".

Așa cum vă puteți foarte bine imagina, câteva gânduri și senzații neaparabile trec prin mintea persoanelor care se găsesc în asemenea situație.

Mulți din ei socotesc noțiunea existenței în afara trupului atât de incredibilă încât, chiar și în momentul desfășurării ei, se simt foarte confuzi și nu fac o legătură directă cu moartea pentru o perioadă considerabilă de timp. Se întreabă ce se întâmplă cu ei; de ce oare se pot vedea dintr-o dată pe ei înșiși ca și cum ar fi spectatori?

Răspunsurile emoționale la această stare ciudată variază destul de mult. Majoritatea relatează, mai întâi o dorință disperată de a se întoarce în trupurile lor dar nu ați nici cea mai vagă idee cum să facă :

----- **S** -----

| aceasta. Alții își amintesc că erau foarte speriați, I cuprinși de panică. Alții, totuși, relatează reacții mai j pozitive ca de pildă în această povestire:

j „Eram foarte serios bolnavă și doctorul m-a | internat în spital, într-o dimineață o păclă cenușie j solidă s-a adunat în jurul meu și mi-ara părăsit trupul. ~] Aveam o senzație de plutire în momentul când ieșeam | din trup și privind înapoi mi-am putut vedea trupul j în pat jos și nu mi-a fost teamă de loc. Era liniște — j foarte calm și senin. Nu eram absolut de loc enervat | sau îngrozit. Aveam doar o senzație de liniște și era I ca ceva de care nu ma temeam," Simțeam că probabil | muream și știam că dacă nu mă întorceam în_ trup, j. urma să fiu mort, plecat".

I Tot așa de variate sunt și atitudinile pe care le j au diferite persoane față de trupurile pe care le-au j părăsii. De obicei fiecare, relatează sentimente de | interes pentru trupul său. O tânără femeie, care j studia să devină soră de spital, 'trecând prkur-o | experiență de acest fel, își exprimă astfel -teama ! firească;

„Este oarecum ciudat,^v știu, dar în școlile de / Pregătire a surorilor s-a încercat să ni se pună la inimă I că noi ar trebui să donăm trupurile noastre pentru ? știință. Ei bine, în timpul experienței mele, | urmărindu-i cum încercau să-mi pornească din nou I respirația, ani continuat să gândesc că „Nu vreau I să-mi folosească ace! trup ca pe *uu* cadavru".

j Am, mai auzit încă alte două persoane care-și] exprimau exact același interes atunci când se aflau în I afara trupurilor. Destul de interesant, amândouă

jjEj^

avuseseră de asemenea profesii medicale — unul medic și cealaltă soră",

într-un alt caz acest interes a luat forma regretului. Inima unui om a încetat să mai bată ca urmare a unei căderi în care trupul i-a fost foarte rău accidentat și iată ce-și amintește:

„La un moment dat — acum știu că zăceam pe un pat — am putut vedea patul și pe doctor străduindu-se să mă ajute. Nu puteam să înțeleg dar am privit la propriul meu trup zăcând acolo în pat. M-am simțit foarte rău când, privind la trupul meu, am văzut cât de rău era zdrobit”.

Mai multe persoane mi-au spus că ar fi avut senzații de nefamiliaritate cu trupurile lor, ca în acest izbitor pasaj:

„Nu-mi dădusem desigur seama că arătam așa! Știți, sunt obișnuit a mă vedea pe mine însumi numai în fotografii sau din față într-o oglindă și în amândouă imagini arăt *dezumflat*. Dar așa dintr-o dată acolo eram eu — sau trupul meu — și îl puteam vedea. Puteam să-l văd foarte clar, într-o imagine întregă de la o depărtare de aproximativ 5 picioare. Au trecut câteva momente până să mă recunosc”.

Într-una din relatări, acest sentiment de nefamiliaritate a luat o formă mai degrabă extremă și plină de umor. Un bărbat doctor povestește cum în timpul „morții” sale clinice el era lângă pat și privea la propriul iui cadavru, care se și schimbase deja având culoare cenușie tipică trupurilor după moarte. Disperat și confuz încerca să decidă ce să facă.

Wk

În mod voit a decis să plece pentru că se simțea foarte neliniștit. Ca băiat i se povestiseră povești despre duhuri de către bunicul său și în mod paradoxal acum nu-i plăcea să stea în jurul aceluși obiect (lucru) care arăta ca un trup mort — chiar dacă eram eu". ! - La cealaltă extremă, unii mi-au spus că nu avuseseră nici o senzație deosebită față de trupul lor. O femeie de exemplu, avusese un atac de cord și era sigură că era pe moarte. Se simțea ca fiind trasa prin întuneric în afara trupului și că se îndepărta cu rapiditate, iată ce spune:

„Nu m-am uitat de loc înapoi la trupul meu. Ah, știam ca era' acolo și că-i puteam vedea dacă mă uitam. Dar nu voiam să mă uit de loc pentru că știam că m-am comportat cât mai bine posibil în viață iar acum voiam să-mi îndrept atenția spre aceasta altă dimensiune a lucrurilor. Simțeam că a privi înapoi la trupul meu însemna să privesc ia trecut și eram hotărât să nu fac aceasta.”

Similar, o fată a cărei experiență în afara trupului a avut loc după o avarie în care suferise răni grave, spune:

„Mi-am putut vedea trupul zdrobit în mașină printre toți acei oameni care se adunaseră în jur, dar, știți, nu aveam nici un fel de sentimente pentru el. Parcă era un cu totul alt om sau poate numai un obiect... Știam că era trupul meu dar nu aveam sentimente pentru el”.

În ciuda aspectului straniu al stării fără trup, situația fusese impusă persoanei muribunde dintr-o

----- **S** - : -----

dată, încât era necesar să treacă un timp până să înțeleagă semnificația celor trăite. Poate fi în afara trupului pentru câțva timp, încercând disperat să aleagă toate cele ce i se întâmplă și care-i aleargă prin minte, până să realizeze că este pe moarte, sau chiar mort. Atunci când își dă seama de aceasta, această *înțelegere* poate fi însoțită de o puternică forță emoțională care să provoace fel de fel de gânduri. O femeie își amintește că se gândea: „Ah sunt moartă! Ce plăcut!”

Un bărbat afirmă că i-a trecut prin minte următorul gând: „Aceasta trebuie să fie ceea ce este numit „moarte”. Chiar și atunci când au această înțelegere a stării lor, ea poate fi însoțită de o zăpăceală și chiar de un anumit refuz să-și accepte starea. Un bărbat, de pildă, își amintește că reflecta asupra promisiunii biblice de „20 de ani” și protesta în gândul lui că avusese doar 20 de ani. O femeie tânără mi-a făcut o relatare foarte impresionantă a unor asemenea sentimente când mi-a spus:

„Credeam că eram moartă și nu-mi părea rău, dar nu-mi puteam da seama unde urma să merg. Gândul și conștiința mea erau exact ca atunci când ești în viață, dar nu puteam să înțeleg toate acestea. Continuam să mă gândesc: „Oare unde am să merg?” Oare ce voi face?” și „Dumnezeu meu, sunt moartă! Nu-mi vine să cred!”. Aceasta pentru că nu crezi niciodată cu adevărat că vei muri. Este întotdeauna ceva ce urmează să se întâmple altei persoane și deși o știi, niciodată nu o crezi cu adevărat în adâncimea ei... Astfel m-am decis să aștept până ce toată agitația

s-a domolit și mi-au luat trupul, încercând să văd dacă-mi puteam da seama mă vor duce”. •

Într-unui sau două cazuri pe care le-am studiat, persoanele muribunde ale căror suflete, minți sau conștiințe (sau oricum ați vrea să le numiți) au fost eliberate din trup, spun că nu au simțit ca, după eliberare, să mai fi fost în vreun fel de „trup”. Simțeau că erau conștiință „pură”. Un bărbat relatează că în timpul experienței sale, simțea ca și cum era „în stare să văd orice în jurul meu — incluzând trupul meu întreg așa cum zăcea în pat — fără ca să ocupe spațiu deloc”, ca și cum era doar un „punct” de conștiință. Alți câțiva spun că nu-și pot aminti cu adevărat dacă erau sau nu în vreun fel de „trup” după ce ieșiseră din cel fizic, pentru că erau prea luați prin surprindere de evenimentele din jurul lor.

Și totuși, majoritatea subiecților mei relatează că se aflau într-un alt trup în momentul eliberării din cel fizic.

Totuși, aici cred că ne găsim într-un domeniu cu care este extrem de greu de lucrat (apreciat). Acest „nou trup” este unul din cele două sau trei aspecte ale experiențelor morții în care neadecvarea limbajului omenesc prezintă cele mai mari obstacole. Apoape fiecare din cei care mi-au povestit despre acest „trup” devenea la un moment dat frustrat (neputincios) și spunea „nu-l pot descrie” sau făcea unele din remarcile cu, acest efect.

JFără îndoială însă că relatările despre acest trup poartă o puternică asemănare între ele. Astfel, deși

----- yAj -----

diferiți indivizi folosesc cuvinte diferite și fac analogii diferite, totuși aceste moduri variate de exprimare par să ajungă la același model.

Variatele,relatări sunt de asemenea în acord în ceea ce privește proprietățile și caracteristicile generale ale noului trup. Astfel, spre'a adopta un termen care .va însuma toate aceste proprietăți destul de bine și care a fost folosit de doi din subiecții mei îl voi numi de aici înainte „trupul spiritual”.

Persoanele pe moarte par a fi primele care devin conștiente de trupurile lor spirituale în aparența limitărilor lor. Atunci când sunt în afara trupurilor lor fizice, ei află că deși pot încerca în mod disperat să spună altora de situația lor, nimeni nu pare să-i audă. Acest lucru este foarte bine. ilustrat în acest extras din povestirea unei femei care suferise un stop respiratoriu și era dusă spre camera de urgență (de j reanimare) în care i s-a făcut b încercare de a o I 'readuce la viață:

I ;i-am văzut cum mă răsucau. Era foarte ciudat.
j Nu eram prea sus, eram aproape ca pe un pedestal, j dar nu deasupra lor prea mult, ci doar privind poate | peste ei. Am încercat să vorbesc cu ei dar nimeni nu ;| mă putea auzi și nimeni nu mă asculta”.

! Spre a complica faptul că este'aparent de neuzit celor din jur, persoana care se află în trupul spiritual i află
• curând că este si invizibilă altora. Personalul
1 medical sau ceilalți adunați în jurul trupului său fizic se pot uita drept la ei,- drept acolo unde este el în trupul lui.,spiritual fără a arăta cel mai mic semn de a-
l fi văzut. Trupului lui spiritual îi lipsește și

-----~S-----

soliditatea, obiectele fizice din apropiere par să se miște prin el cu ușurință și este incapabil de a se prinde de vreo persoană sau obiect pe care încearcă să le atingă.

«Doctorii și surorile se încordau peste trupul meu încercând să-mi pornească inima și să mă aducă înapoi, iar eu continuam să le spun: „Lăsați-mă în pace. Tot ceea ce vreau este să mă lăsați în pace. Nu vă mai apăsați peste mine.” .Dar ei nu mă auzeau. De aceea am încercat să apuc mâinile lor, să nu-i mai las să bată în trupul meu, dar nu reușeam să fac nimic. Era ca și cum nu-mi dădeam seama cu adevărat ce s-a întâmplat — dar nu 'puteam să le apuc mâinile. Părea ca și cum le atingeam- mâinile și încercam să le îndepărtez și, împiagându-le ele erau totuși acolo. Nu știu dacă mâinile mele mergeau prin, în jurul lor sau altfel. Nu simțeam nici un fel de presiune în contact cu mâinile lor atunci când încercam să ie mișc». Sau:

„Veneau oameni din toate direcțiile la locul accidentului. Ii puteam vedea și eram ia mijlocul unei cărări foarte strâmte. Oricum, în timp ce treceau pe lângă mine nu păreau să mă observe. Continuu să meargă cu ochii îndreptați înainte. Atunci când erau foarte aproape încercam să mă răsucesc spre a ieși din calea lor dar ei parcă treceau prin mine”.

Mai departe se relatează în mod invariabil că acest trup spiritual este de asemenea lipsit de greutate. Majoritatea observă aceasta atunci când, ca în pasajele date mai sus, se descoperă pe ei înșiși ca

ry plutind chiar sus la tavanul camerei sau în aer.

Mulți descriu un fel de „senzație de plutire”, „o senzație de lipsă de greutate” sau o senzație de deplasare asociată cu trupurile lor cele noi,

În mod normal, cât timp suntem în trupurile noastre fizice avem mai multe moduri de percepere care ne spun unde sunt în spațiu trupurile noastre și părțile lor variate la un moment dat și dacă se mișcă. Vederea și simțul echilibrului sunt importante în această privință, desigur, dar există și un alt simț în legătură cu acestea.

Kinestezia este simțul mișcării sau tensiunii în tendoane, închieturi și mușchi. Noi nu prea suntem conștienți de senzațiile care vin "din - simțul kinesteziei pentru că perceperea lui de către noi a devenit rutinată dată fiind folosirea lui aproape constantă. Oricum, presupun că dacă ar fi să fie suspendat dintr-odată, atunci cineva i-ar simți imediat absența. Și, de fapt, câteva persoane au comentat cu mine faptul că fuseseră conștiente de lipsa de senzații fizice a greutateii corpului, mișcării și poziției în timp ce erau în trupurile lor spirituale.

Aceste caracteristici ale trupului spiritual care la început par a fi limitări pot, cu egală validitate, să fie privite *ea absența limitărilor.

Gândiți-vă astfel: O persoană în trup spiritual este într-o poziție privilegiată în relație cu celelalte persoane din jurul iui. El poate să-i vadă și să-i audă, dar ei nu-l pot vedea, nici auzi. (Mulți spioni ar considera aceasta o poziție de invidiat). De asemenea, când clanța de la ușă pare să-i treacă prin mână atunci când o atinge, nu contează de fapt, pentru că în

I ---?~---

curând află că poate să *meargă* prin ușă. A călători, în momentul când se acomodează cu acest fel, este aparent excepțional de ușor în această stare. Obiectele fizice nu prezintă nici un obstacol, iar mișcarea dintr-un loc în altul poate fi extrem de rapidă, aproape instantanee.

Mai departe, în ciuda lipsei sale de perceptibilitate față de oameni în trupurile lor fizice, totuși toți cei care au trecut prin așa ceva sunt de acord că trupul spiritual este fără îndoială *ceva* oricât de imposibil de descris pare a fi. Sunt de acord că trupul spiritual are o formă sau model (uneori mai globular sau amorf, dar de asemenea uneori în esență aceeași formă ca trupul fizic) și chiar părți (proiecții sau suprafețe analoage mâinilor, picioarelor sau capului). Chiar și atunci când forma lui este raportată ca fiind în general rotundă la configurație, se spune adesea că ar avea capete, un anume vârf și bază și chiar și „părțile” menționate adineauri.

Am auzit descrieri ale acestui trup nou în mulți termeni, dar se poate vedea că aceeași idee este formulată în fiecare caz. Cuvinte și fraze care au fost folosite de diferiți subiecți, includ cuvintele pâclă, nor, ca fumul, un abur transparent, un nor de culori, un fel de energie și alți termeni care exprimă înțelesuri similare.

În sfârșit, aproape fiecare remarcă lipsa de încadrare în tine a acestei stări de ieșire din trup. Mulți spun că deși -trebuie să descrie interludiul lor în trupul spiritual în termeni temporali (devreme ce

-----^Tz_-----

limbajul omenesc este temporal), timpul nu era totuși un element real al experienței lor așa cum este în viața lor fizică. Iată câteva pasaje din 5 interviuri în care unele din aceste aspecte fantastice ale existenței în trup spiritual sunt relatate de însăși persoanele respective.

1. Am pierdut controlul mașinii într-o curbă și, părăsind drumul, mașina a planat în aer și-mi amintesc cum am văzut cerul albastru și cum mașina s-a dus într-o prăpastie. În momentul în care mașina a părăsit drumul mi-am spus „Sunt într-un accident”. În acel punct mi-am pierdut oarecum simțul trupului și mi-am pierdut realitatea fizică în ceea ce privește trupul meu ---- mi-am pierdut contactul cu trupul. Ființa mea sau eui meu sau spiritui meu, sau oricum i-oî spune, am simțit cumva cum s-a ridicat din mine, ieșind afară parcă din cap.

Si nu mă durea nimic, era numai ca o ridicare si anoi o ființare deasupra mea...

I „Ființa” mea părea să aibă un fel de *densitate*, ! dar nu o densitate fizică — nu știu precis, ca niște I valuri sau ceva de acest' fel, presupun; nimic cu f adevărat fizic, ca și cum era încărcată, așa putea spune. I Dar o simțeam ca și când avea ceva ia ea... Era mică • și părea să fi fost ceva de formă circulară, fără nici

I un schelet rigid. Ai putea să o asemeni cu un nor...

1 Aproape că părea să fi fost în propria-i carcasă...

I în timp. ce ieșea din trupul meu, părea că un

I capăt lat a ieșit mai întâi, iar celălalt capăt, mai mic, I ia sfârșit... Era o senzație foarte ușoară. Nu era nici

----- S - : -----

o strâmtoare asupra trupului meu (fizic); senzația era total separată. Trupul meu nu avea greutate...

Cel mai izbitor moment al întregii experiențe a fost aceia în care ființa mea a fost suspendată -deasupra capului meu. Era aproape ca si cum încerca să decidă dacă voia să plece sau să rămână. Părea ca și cum timpul se oprise. De la începutul până ia sfârșitul accidentului, totul a trecut atât de repede cu excepția acestui moment deosebit care a fost parcă între celelalte, cei în care ființa mi-a fost parcă suspendată deasupra mea, iar mașina mergea peste balustradă, moment în care a părut că a trecut mult timp până ce mașina a ajuns acolo, iar chiar în acel timp nu eram preocupat cu adevărat nici de mașină nici de accident nici de propriul meu trup — numai de mintea mea...

Ființa mea nu avea caracteristici fizice dar eu trebuie s-o descriu în termeni fizici. Aș putea-o descrie în atâtea feluri cu atâtea cuvinte, dar nici unul din ele nu ar fi corect. Este așa de greu de descris.

In sfârșit, mașina a lovit pământul și s-a rostogolit, dar singurele mele răni au fost gâtul sucit și un piei | strivit. ^ I

■ 2. (Atunci când am ieșit în afara trupului meu] fizic) a fost ca și cum am ieșit din trupul gfeu și am intrat.în altceva. Nu credeam că eram nimic. Eram I un alt trup... dar nu un alt trup omenesc obișnuit, j Era puțin diferit. Mu era exact ca un trup omenesc, j dar nu era nici im fel de glob mare de materie. Avea j formă, dar nu era colorat. Și știu că încă aveam ceva j

----- : ----- g |

ce ai putea numi mâini. Nu pot să-1 descriu. Eram mult prea fascinat de tot ceea ce percepeam în jur, văzându-mi acolo propriul trup și toate celelalte — astfel încât nu m-arn gândit la felul de trup în care eram. Și toate păreau -să treacă așa de iute. Timpul nu era realmente un element —* și totuși era. Lucrurile par să se întâmple mai repede (iute) după ce ieși din trup.

3. îmi amintesc cum am fost transportat în camera de operație și următoarele câteva ore au fost o perioadă critică. În acel timp am continuat să ies și să intru din și -în trupul fizic și l-arn putut vedea de deasupra. Dar făcând aceasta eram totuși, într-un trup — nu un trup fizic, dar ceva ce aș putea descrie ca un mod de energie. Dacă ar trebui să spun cu cuvinte, aș spune ceva transparent, o ființă spirituală în comparație cu cea materială. Și totuși, cu siguranță avea părți diferite.

4. Atunci când a încetat să-mi bată inima... simțeam că parcă eram o minge rotundă și poate aproape ca o sferă cu un fel de B—1 în interiorul ei. Pur și simplu nu v-o pot descrie.

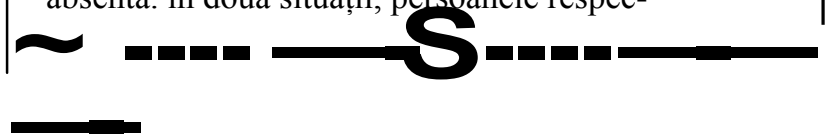
5. Eram în afara trupului privind ia el de la o 'distanță de aproximativ 10 yardzi (8—9 m), dar încă gândeam chiar ca în viața fizică. Locul unde gândeam era cam la înălțimea normală a iranului meu. Nu eram într-un trup obișnuit. Puteam simți ceva ca un fel de capsulă sau ceva de formă clară. Nu puteam s-o văd bine; parcă era transparentă dar nu prea. Era ca și cum doar eram acolo — o energie poate, parcă o minge mică de energie. Și nu eram cu adevărat

conștient de vreo senzație trupească, precum temperatură sau orice de acest fel

În alte relatări, alții au menționat pe scurt asemănarea de forță dintre trupurile lor fizice și cele noi. O femeie mi-a spus că în timp ce era în afara trupului, „simțeam încă o formă întregă a trupului cu picioare, brațe, cu toate, chiar și atunci când eram lipsită de greutate”. O doamnă care urmărise încercările de a fi readusă la viață dintr-un punct chiar sub tavan spunea: „Eram încă într-un trup. M-am întins să privesc în jos. Mi-am mișcat picioarele și am observat că unul era mai cald decât celălalt”. Așa cum mișcarea este... m aceasta stare spirituala tot așa unu își amintesc și despre gândire. Mi' s-a spus de foarte multe ori ca odată ce deveneau acomodati %n noua lor situație, cei ce treceau prin această experiență începeau să gândească mult mai lucid și mai rapid decât în existența fizică. De exemplu, un bărbat mi-a povestit că în timp ce era „mort”: - -

I * —Lucruri care nu ne par posibile acum și aici I devin posibile atunci. Mentea îți este așa de clară.- I (Este așa de frumos. Mentea mea a trecut odală peste I toate, înțelecându-le pentru prima dată fără a trebui I să ie reia de mai multe ori. După un timp tot ceea I ce experimentasem ajunsese astfel încât într-un fel le I 1 înțelegeam cât de cât. — .

Perceperea în trupul cel nou este și «semănătoare dar și deosebită de cea cu trupul fizic. într-un fel forma spirituală este mai limitată. Asa cum am văzut, chinestezia, sau ceea ce înțelegem noi prin ea, este absentă. În două situații, persoanele respec-

tive au raportat că nu aveau nici o senzație de temperatură, pe când în majoritatea cazurilor sunt raportate senzații de „căldură” confortabilă. Nici unul din cazurile mele nu a relatat vreo senzație de miros sau gusturi în timp ce fuseseră în afara trupului.

Pe de altă parte, jsimțuri care corespund simțurilor fizice de vedere și auz sunt categoric intacte în trupul spiritual și par realmente mai perfecte și mai de bună calitate decât cele ale trupului fizic. Un bărbat spune că în timp ce era „mort” vederea i s-a părut incredibil mai puternică și cu cuvintele lui „pur și simplu nu puteam înțelege cum puteam să văd așa de departe”. O femeie care-și amintește această experiență notează:

„Părea că acest simț spiritual nu avea limite, ca și cum puteam privi oriunde și peste tot”. Acest fenomen este descris foarte grafic în această porțiune luată dintr-un interviu cu o femeie care fusese în afara trupului în urma unui accident.

— Era foarte multă acțiune și multă lume alerga în jurul ambulantei. Și ori de câte ori aș fi privit ia o persoană întrebându-mă ce gândea, era ca o minune, vedeam ca prin lentilele unei lunete, eram dinir-odată "acolo. Dar părea că o parte din mine — o voi numi mintea mea — era încă acolo unde fusesem eu, ia câțiva metri depărtare de trupul meu. ! Când voiam să văd pe cineva la distanță, părea ca și cum o parte din mine, ca un fel de urmăritor, ar fi mers la acea persoană. Și mi se părea în acel moment ca claca. ■ s-ar îi întâmplat ceva oriunde aș o putut să ajung acolo cu ușurință.

U ----- -g -----

„Auzul” în starea spirituală poate fi numit astfel aparent numai prin analogie, și majoritatea persoanelor spun că nu aud cu adevărat voci sau sunete fizice. Ba mai mult, ei par a lua direct chiar gândurile persoanelor din jurul lor și, așa cum vom vedea mai târziu, acest fel de transfer direct al gândurilor poate juca un rol important în stadiile mai avansate ale experiențelor morții.

Așa cum spunea o doamnă: „Puteam am vedea I oamenii în jur și puteam înțelege ceea ce spuneau. Nu-i auzeam propriu-zis, așa cum vă aud pe dumneavoastră. Era mai mult 'ca un fel de cunoaștere a ceea ce ei gândeau, exact ceea ce gândeau, dar numai cu mintea mea și nu prin vocabularul lor actual Prin deam ceea ce gândeau înainte de a-si deschide ei gura să vorbească.”

În sfârșit, pe baza unui raport unic și foarte interesant, ar apărea că nici măcar rănirea severă a trupului fizic nu afecta în nici un fel pe cel spiritual. În acest caz, un bărbat și-a pierdut o parte din picior într-un accident care a dus la moartea lui clinică. Știa aceasta pentru că-și vedea foarte limpede, de la distanță, trupul rănit asupra căruia era aplecat doctorul Totuși, în timp ce era în afara trupului:

■— Mi-am putut simți trupul și era întreg. Știu] aceasta. Mă simțeam întreg și simțeam că eram acolo cu totul deși nu mai era totul —

]

În această stare în afara trupului, persoana este complet izolată de ceilalți. Poate vedea pe alții și le poate înțelege gândurile, dar ei nu sunt în stare nici să-l vadă, nici să-l audă. Comunicarea cu alte ființe

-----^-----—£T7_-----:-----

umane este efectiv întreruptă, chiar și prin simțul atingerii, devreme ce trupul lui spiritual nu are soliditate. Astfel, nu este surprinzător că după un timp în această stare apar sentimente profunde de izolare și singurătate. Așa cum spusese un bărbat el a putut vedea totul în jurul lui în spital — toți doctorii, surorile și alt personal îndeplinindu-și sarcinile. Și totuși nu a putut comunica cu ei în nici un fel, încât „eram disperat de singur”.

Mulți alții mi-au descris sentimentele intense de singurătate care i-au copleșit în acest punct.

— Experiența mea, toate cele prin care am trecut, a fost așa de frumoasă dar de nedescris. Voiam să fi fost și alții cu mine spre a vedea și ei și aveam senzația că nu voi fi niciodată în stare să-i descriu cuiva ceea ce am văzut. Aveam sentimentul că eram însingurat pentru că doream să mai fie cineva cu mine să experimenteze aceleași lucruri. Dar știam că nimeni altcineva nu putea fi acolo. Simțeam că parcă eram într-o lume privată în același timp. Am simțit într-adevăr o oarecare deprimare atunci —•

Sau:

— Nu eram în stare să ating nimic, nu eram în stare să comunic cu nimeni din cei din jur. Este un sentiment îngrozitor, de singurătate, un sentiment de completă izolare. Știam că eram complet singur cu mine însumi. —

Și din nou:

— Eram foarte uimit. Nu puteam crede ceea ce se întâmpla. Nu eram cu adevărat interesat sau îngrijorat în sensul că „O, nu, sunt mort și părinții

----- £ŞjL -----

mei rămân în urma mea, vor fi triști și nu-i voi mai vedea”. Nu, nimic de acest fel nu mi-a trecut prin minte.

Tot timpul eram conștient de faptul că eram singur, foarte singur, — aproape ca un vizitator dintr-un alt loc. Era ca și cum toate legăturile mele erau întrerupte. Știu — era ca și cum nu mai exista dragoste sau altceva. Totul era așa de straniu, Nu înțeleg cu adevărat. —

Sentimentele de singurătate ale persoanei pe moarte sunt curând împrăștiate, totuși, în timp ce pătrunde mai adânc în experiența lui aproape de moarte. Pentru că, la un moment dat, vin alții să-l ajute în trecerea pe care o face. Aceștia pot lua forma unor alte spirite, adesea ceîe ale, rudelor moarte sau ale prietenilor pe care individul le-a cunoscut în timp ce fusese în viață într-un mai mare număr de situații, printre cei pe care i-arn intervievat apare o Gintă spirituală de' un" caracter mult mai diferit. În următoarele câteva secțiuni vom privi la astfel de întâlniri.

Întâlnirea cu alții

Destul de mulți mi-au spus că la un moment dat în timp ce erau pe moarte — uneori la începutul experienței, alteori numai după ce alte evenimente au avut ioc — ei deveneau conștienți de prezența

unor alte ființe spirituale în vecinătatea lor, ființe care aparent erau acolo să-i ajute la trecerea lor prin moarte (în moarte), sau, în alte două cazuri, să le spună că încă nu le sosise timpul să moară și că trebuie să se întoarcă în trupurile lor fizice.

„Am avut această experiență când am născut.

Expulzarea era foarte dificilă și am pierdut mult sânge. Doctorul a pierdut orice speranță și le-a spus radelor mele că eram-pe moarte. Totuși,, am fost foarte agitată tot timpul și chiar în momentul în care î-am auzit spunând aceasta am simțit cum îmi recapăt cunoștința. Atunci mi-am dat seama că toți acești oameni erau acolo, o mulțime întreagă, planând la înălțimea tavanului camerei. Toți erau oameni pe care-i cunoscusem în viața mea trecută dar care I muriseră înainte. Am recunoscut pe bunica mea și pe I o fată pe care o cunoscusem când eram în școală și J pe multe alte rude și prieteni. Pare că le-am văzut I mai ales fețele și le-am simțit prezența. Toți păreau I mulțumiți. Era o ocazie foarte fericită și simțeam că | veniseră să mă protejeze sau să mă conducă. Era ca I și cum veneam acasă iar ei erau acolo să mă salute J și să-mi spună bun-venit. Tot acest timp, aveam senzația că totul era foarte luminos și frumos. Era un moment frumos și plin de glorie".

Un bărbat își amintește:

„Mai multe săptămâni înainte de moartea mea aparentă, un bun prieten de-al meu, Bob, a fost I omorât. Acum, în momentul în care am ieșit din trup j aveam senzația că Bob stătea acolo, lângă mine. L-am I putut vedea în mintea mea și simțeam că parcă era

acolo, dar era ciudat. Nu l-am văzut în trupul lui fizic. Puteam să văd lucruri, dar nu în forma lor fizică, și totuși așa de clar, trăsăturile sale, totul'. Este oare posibil așa ceva? Era acolo dar nu avea un trup fizic. Era ca un fel de trup transparent și-i puteam simți fiecare parte — brațe, picioare și așa mai departe — dar nu-l vedeam fizic. Nu m-am gândit că era . neobișnuit în acel moment pentru că nu aveam nevoie cu adevărat să-l văd cu ochii. Nu aveam, oricum, ochi. Am continuat să-l întreb „Bob, oare-unde merg eu acum? Ce s-a întâmplat? Sunt mort sau nu?”¹⁴ Iar el nu mi-a răspuns nici o dată, nu a zis nici un cuvânt. Dar, adesea, tot timpul cât am fost în spital el parcă a fost acolo iar eu parcă îi întrebam din nou „Ce se j întâmplă?”, dar el nu mi-a răspuns niciodată. Iar apoi în ziua în care doctorii au zis despre mine „Va trăi” el a plecat. Nu l-am mai văzut și nu i-am mai simțit prezența.

Era ca și cum el m-ar fi așteptat până ce aș fi trecut acea frontieră finală după care mi-ar fi spus, ' mi-ar fi dat detalii în legătură cu ceea ce se petrecea".

în alte cazuri, spiritele pe care ei le întâlnesc nu sunt persoane pe care le-au cunoscut în viața fizică. Astfel, o femeie povestea faptul că în timpul experienței ei în -afara trupului a văzut nu numai propriul ei trup spiritual transparent ci încă unul, cel al unei persoane care murise foarte recent. Nu știa cine era acea persoană dar a făcut-o foarte interesanta remarcă; „Nu am văzut această persoană, acest spirit ca având vreo anumită vârstă. Eu însumi, de fapt, nu . aveam nici o senzație a timpului". •

În foarte puține situații, persoanele respective au ajuns să creadă că ființele care le-au întâlnit erau „spiritele lor păzitoare”. Unui bărbat i-a spus un astfel de spirit că „Te-arn ajutat prin acest stadiu al existenței tale dar acum te voi preda la alții”.

O femeie mi-a povestit că în timp ce-și păresea trupul a observat prezența altor două ființe spirituale și că ei s-au identificat ca „ajutorii ei spirituali”.

În două cazuri foarte similare, persoanele respective mi-au povestit că au auzit o voce care le-a spus că încă nu erau morți și că trebuiau să se întoarcă înapoi. Așa cum povestește unui dintre ei:

„Am auzit o voce, nu vocea unui om, ci un fel de auz dincolo de simțurile fizice, o voce care-mi spunea ce trebuia să fac — să merg înapoi — iar eu nu mă temeam să mă întorc în trupul meu fizic”

În sfârșit, ființele spirituale pot lua o formă oarecum mai amorfă,

„În timp ce eram mort, în acest gol, am vorbit cu oameni -r- și totuși nu am putut spune cu adevărat că am vorbit cu oameni în trup. Aveam totuși simțământul că erau oameni în jurul meu și le puteam simți prezența, îi puteam simți mișcându-se, deși nu am putut vedea pe niciunul. Din când în când vorbeam cu unul din ei, dar nu i-am putut vedea. Și ori de câte ori mă întrebam ce se întâmpla primeam întotdeauna un gând din partea lor că totul era în regulă, că eram pe moarte dar voi fi bine. Astfel, condiția mea nu m-a îngrijorat o clipă. Întotdeauna am primit un răspuns la oricare întrebare pusă. Nu mi-au lăsat mintea goală deloc.”

----- gŞf----- :

Ființa de lumină

Cel mai incredibil de comun element din relatările pe care le-am studiat și care este elementul j cu cei mai profund efect asupra individului este 'întâlnirea cu o lumină foarte strălucitoare. Cam în toate cazurile, ia prima ei apariție această lumină este mai palidă, dar devine foarte rapid mai strălucitoare până ce, la un moment dat, atinge o strălucire nepământească. Totuși, chiar dacă această lumină (de obicei descrisă ca fiind albă și „clară”) este de o strălucire nedescrisă, mulți insistă asupra faptului că nu ie rănea ochii nicidecum, nici nu-i orbea și nici nu-i împiedica să vadă alte lucruri din jur (probabil pentru că în acest punct ei nu au „ochi” fizici care să fie orbiți).

În ciuda manifestării neobișnuite a luminii, totuși nici una din persoane nu și-a exprimat vreo îndoială că ar fi fost o ființă, o ființă de lumină. Și nu numai atât, dar că este o ființă personală. Are o personalitate foarte bine definită. Dragostea și căldura care emană din această ființă spre persoana . pe moarte sunt cu mult deasupra cuvintelor, iar acea persoană se simte complet înconjurată și cuprinsă de acestea, acceptată și protejată de această ființă. Simte o atracție magnetică irezistibilă față de această lumină. Este în mod inevitabil atras spre ea.

Foarte interesant, în timp ce descriția de mai sus a acestei ființe de lumină este aproape

----- i-----

neschimbată, identificarea ființei variază de la individ la individ și pare să fie de obicei o funcție a fondului religios, a educației, sau a credințelor persoanei implicate. Astfel, majoritatea celor care erau creștini prin educație sau credință identificau lumina cu Hriștos și uneori se folosesc de parafele din Biblie spre a-și susține interpretările. Un evreu și o evreică au identificat lumina cu un „înger”. Era clar, totuși, în amândouă cazurile, că subiecții respectivi nu voiau să lase să se înțeleagă că ființa respectivă avea aripi, cânta ia harpă sau chiar că ar fi avut vreo înfățișare sau formă umana, Era numai lumină. Ceea ce fiecare încerca să spună era faptul că socoteau ființa ca fiind uri emisar, sau un ghid. Un bărbat care nu avusese înainte nici un fel de credință religioasă sau educație a identificat simplu ceea ce a văzut numind-o „o ființă de lumină”. Aceași denumire a folosit-o și o doamna aparținătoare credinței creștine, care aparent nu a simțit nevoia să numească lumina „Hriștos”.

Curând după apariție, ființa începe să comunice cu persoana care trece din viață. De notat că această comunicare este ia fel de directă ca cea pe care o întâlnisem mai devreme în descrierea modului în care persoana în trup spiritual poate să „prindă” gândurile celor din jurul lui. Pentru că, aici din nou, oamenii pretind că nu au auzit nici un fel de voce fizică sau sunete fizice ca venind de ia acea ființă și nici ei, la rândul lor, nu ar 0 răspuns ființei prin sunete auzibile.

Din contră, se raportează că are loc un fel de transfer direct al gândurilor, și încă atât de clar. Încât

nu este cu putință să existe vreo neînțelegere, eroare sau minciună.

Mai mult, acest transfer fără nici un obstacol nici măcar nu are loc în limba nativă a persoanei. Și totuși, înțelege perfect și este în mod instantaneu conștient. Nici măcar nu poate traduce gândurile și schimburile care avuseseră loc în timpul-când era aproape de moarte, în limbaj omenesc, în limba pe ca're trebuie s-o vorbească acum, după readucerea lui la viață.

Pasul următor al experienței ilustrează clar dificultatea traducerii din această limbă ne vorbită. Ființa' îndreaptă aproape imediat un anumit gând persoanei căreia i se arată așa de spectacular. De obicei persoanele cu care am discutat încearcă să concretizeze acest gând într-o întrebare. Printre traducerile pe care le-am auzit sunt și următoarele: „Sunteți pregătit să muriți?” „Ești gata să mori?” „Ce ai făcut cu viața ta, încît vrei să mi te arăți?” și „Ce ai făcut cu viața ta, încât o consideri de ajuns?”

Primele două formulări care subliniază termenul „pregătire” ar părea la prima vedere să aibă un sens diferit față de a doua pereche care accentuează ideea de „împlinire”. Totuși un oarecare sprijin pentru propriul-meu simțământ că fiecare încearcă să I exprime același gând vine din relatarea unei femei I care o formulează astfel: !

„Primul lucru pe care mi i-a spus a fost acela că I m-a întrebat dacă eram gata să mor, sau ce arm făcut I cu/viața mea încât voiam să mă arăt lui”.

----- : -- *YEI* -----

Mai departe, chiar și în cazul unor căi mult mai 1 neobișnuite de formulare a „întrebării”, apare, după] o elucidare, ca având aceeași forță. De pildă, un bărbat mi-a povestit că în timpul „morții” sale,

— Vocea m-a întrebat: „Merită aceasta?”, ceea < ce însemna dacă felul de viață pe care-l avusesem • până în acel moment părea vrednic, dacă mi se părea mie vrednic, având în vedere ceea ce știam eu atunci —,

în mod incidental, toți insistă că această întrebare, finală și profundă cum poate fi în impactul ei emoțional, nu este totuși exprimată ca un fel de condamnare. Toți par să fie de acord că ființa nu-i întreba cu scopul de a-i acuza sau de a-i amenința, pentru că, în ciuda întrebării, continuau să simtă acceptarea și dragostea totală care venea din partea ființei indiferent care era răspunsul lor. Mai mult, scopul întrebării pare să fie să-i facă să se gândească la viața lor, să tragă ei înșiși concluzii. Este, dacă doriți, un fel de întrebare socratică, întrebare pusă nu atât spre a aduna informație, ci pentru a ajuta persoana. care este întrebată să meargă singură. dealungul căii adevărului. Dar să aruncăm o privire la câteva astfel de relatări de primă mână, relatări despre această ființă fantastică.

„(1) l-am auzit pe doctori spunând că eram mort și în acel moment am început să simt că parcă mi rostogoleam, de fapt un fel de plutire, prin aceasta întunecime care era ca un fel de îngrădire. Nu sunt cu adevărat cuvinte spre a descrie aceasta. Totul era foarte negru, cu excepția faptului că, .undeva departe

----- fS -----

Z

de mine, puteam vedea această lumină. Era o lumină foarte strălucitoare, dar nu prea mare la început. A devenit mai mare în timp ce mă apropiam tot mai mult de ea.

încercam să ajung la acea lumină, pentru că simțeam că ea era Hristos și voiam să ating acel punct. Nu era o experiență care sa producă teamă. Era mai mult sau mai puțin un lucru plăcut. Pentru că, fiind creștin, am făcut imediat legătura dintre lumină și Hristos care spusese „Eu sunt lumina lumii”. Mî-am spus mie însumi: „Dacă aceasta este, dacă trebuie să mor, atunci știu cine mă așteaptă la capăt, acolo în acea lumină”.

„(2) M-am sculat si am ieșit pe sală să iau ceva de băut. și, așa cum am aflat mai târziu, tocmai în acel moment mi s-a perforat apendicele. Am simțit că eram foarte slăbit și am căzut jos. Am început să simt un fel de deplasare, un fel de mișcare a ființei mele reale. înnauntru și în,afara trupului meu și apoi să aud o muzică foarte frumoasă. Pluteam în josul sălii și afară pe ușă spre balconul ascuns. Acolo mi s-a părut că au început să se adune în jurul meu un fel de nori, un fel de pâclă roz și apoi am plutit drept prin... (portic) ca și cum nici nu era acolo și apoi în sus în această lumină clară și pură ca cristalul, o lumină care ilumina alb. Era frumoasă și așa de strălucitoare, așa de radiantă, dar nu mi-a rănit ochii. Nu este un fel de lumină pe care ai putea-o descrie pe pământ. Nu am văzut chiar o persoană în această lumină și totuși avea o identitate specială, categoric. Este o lumină de înțelegere perfectă și de dragoste perfectă.

L ----- _ --- ^j

----- .

îmi veni în minte următorul gând: „Mă iubești?” Nu era exact în forma unei întrebări, dar cred că semnificația a ceea ce spusese lumina ar fi:

„Dacă mă iubești, întoarce-te înapoi și termină ceea ce ai început în viață”. Și în tot acest timp m-am simțit că parcă eram înconjurat cu o dragoste și o compasiune copleșitoare.”

„(3) Știam că eram pe moarte și că nu puteam face nimic, pentru că nimeni nu mă putea auzi... Eram în afara trupului, fără îndoială, pentru că puteam să-mi văd propriul trup acolo pe masa din sala de operație. Sufletul meu ieșise afară! Toate acestea m-au făcut să mă simt foarte rău la început, dar, după aceea, a venit • această lumină cu adevărat stră-lucitoare. La început părea un pic palidă dar apoi am văzut acea rază imensă. Era o cantitate uimitoare de lumină, nu numai ca o mare pâlpâire ci era foarte multă lumină. ȘL ni-a încălzit; Aveam o senzație de j căldură.

Era o lumină de un alb gălbui strălucitor — mai mult alb. Era teribil de strălucitoare, pur și simplu nu pot să o descriu. Părea că acoperă totul și totuși nu | m-a împiedicat să văd totul în jurul meu — sala de I operație, doctorii și surorile, totul. Puteam vedea clar ! și nu mă orbea.

La început, când a apărut lumina, nu prea am fost sigur ce se întâmplă, dar apoi, a întrebat, m-a întrebat oarecum dacă eram gata să mor. Părea a vorbi cu o persoană, dar nu era nici o persoană acolo. Era parcă doar *o voce* a luminii care vorbea cu mine. Acum, cred că acea voce care a vorbit cu mine și-a dat seama că eu nu eram gata să mor.

| --- ; ----- jjg ----- ; -----

Știți, era doar un fel de a mă încerca pe mine mai mult decât orice. Totuși, din momentul în care lumina a vorbit cu mine m-am simțit cu adevărat bine — în siguranță și iubit. Venea din ea un fel de dragoste care este pur și simplu de neînchipuit și de nedescris. Era o persoană cu care e*ra plăcut să fii! Și avea, categoric, și un simț al umorului!”

Panorama vieții

Apariția inițială a ființei de lumină și încercarea (testul) făcută de ea, întrebările fără cuvinte sunt preludiul unor momente de mare intensitate în timpul cărora ființa prezintă persoanei o privire panoramică a vieții sale. Este adesea evident că ființa poate vedea ca pe un ecran întreaga viață a individului, dar că nu are nevoie de informație pentru sine. Singura lui intenție este să provoace reflexie (meditație).

Această retrospectivă poate fi descrisă numai în termeni de amintire, devreme ce ea este fenomenul familiar cel mai apropiat, dar are niște caracteristici care o deosebesc de orice fel normal (obișnuit) de reamintire. Întâi de toate, este extraordinar de rapidă. Amintirile, atunci când sunt descrise în termeni temporali, urmează una după alta cu repeziciune . într-o ordine cronologică. Alții- nu-și amintesc de <| faptul că ar fi fost conștienți de vreo ordine j

S

când m-am văzut rupând jucăria, am putut să văd toate mișcărilor. Nu era ca și cum o vedeam în întregime din perspectiva mea în acel timp. Era ca și cum fetița pe care o vedeam era altcineva, într-un film, o fetiță mică printre alți copii care se jucau la locul de joacă. Și totuși eram eu. Mă vedeam făcând aceste lucruri, ca un copii și erau exact aceleași lucruri pe care le făcusem, pentru că mi le amintesc.

În momentul în care treceam prin aceste reluări nu mai vedeam realmente lumina. Ea a dispărut imediat după ce m-a întrebat ce am făcut, și atunci au început reluările și totuși am știut că era acolo cu mine tot timpul, că mă purta prin aceste reluări, pentru, că-i simțeam prezența și pentru că făcea comentarii ici și colo. Încerca să-mi arate câte ceva în fiecare din aceste reluări. Nu era ca și cum încerca să vadă ce am făcut — știa deja — dar alegea anumite reluări din viață ca și, punându-mi-le înainte, trebuia să mi-le reamintesc bine.

În tot acest timp, „ei” a continuat să accentueze importanța iubirii. Locurile în care mi-a arătat-o cel mai bine o implicau pe sora mea, întotdeauna am fost foarte apropiat de ea. Mi-a arătat câteva situații în care am fost egoistă cu sora mea, dar apoi tot atâtea situații în care i-am arătat cu adevărat dragoste și am împărțit cu ea. A scos în evidență faptul că ar trebui să încerc să fac lucruri--pentru alții, încerc să fac ce pot mai bine. Totuși nu era nici un fel de acuzație în toate acestea. Atunci când treceam peste momente' în care fusesem egoistă, atitudinea lui era numai că învățasem și din acestea.

Părea de asemenea foarte interesat în lucruri referitoare la cunoaștere. A insistat în • evidențierea unor lucruri care aveau de-a face 'cu învățătura și spunea că voi continua să învăț și mai spunea că chiar și când va veni (din nou) înapoi pentru mine (pentru că în acel moment îmi spusese deja că mă voi întoarce ia viață) va fi. totdeauna un test al cunoașterii. Spunea că este un proces continuu, astfel încât am avut impresia că va continua și după moarte.

Cred că încercase să mă învețe tot timpul cât treceam prin aceste reluări.

Totul a fost cu adevărat ciudat. Eram acolo, vedeam cu adevărat aceste reluări, mergeam prin ele și totul era așa de repede. Și totuși a fost îndeajuns -de încet ca să le pot prinde pe toate. Dar cred că. .nu a trecut mult timp. Parcă ■ a apărut lumina, am trecut, prin acele reluări, iar lumina s-a reîntors. Părea "sa fi durat mai puțin de 5 minute și probabil mai mult decât 30 secunde, dar nu pot spune precis.

Singura dată când am fost speriat a fost atunci când mă îngrijorasem că nu mai puteam să-mi termin viața aici. Dar mi-a plăcut trecerea prin aceste reluări. A fost distractiv. M-a distrat trecerea mea din nou prin copilărie, ca și cum aproape am re trăit-o. A fost o cale de a merge înapoi spre a o vedea ceea ce pur și simplu nu poți face în mod obișnuit*).

Trebuie, de asemenea, arătat faptul că există relatări în care retrospectiva este experimentată chiar și dacă ființa de lumină nu apare. *Ci* regulă, în retrospectiva experiențele în care ființa o „dirijează" (aparent), este o experiență mult mai copleșitoare.

Fără îndoială, este de obicei caracterizată ca fiind foarte vivace, rapidă și cu acuratețe, indiferent dacă ființa de lumină apare sau nu și indiferent dacă are loc în timpul „morții” actuale sau numai în timpul al unei ștergeri apropiate de moarte,

„După toată această bâjbâială și trecere prin acest loc lung și întunecat, toate gândurile mele din copilărie și întreaga-mi viață erau parcă la capătul aceluși tunel, licărind în fața mea. Nu era chiar în sensul de fotografii (filme), ci mai mult ca un gând, cred. Nu vă pot descrie exact, dar totul era parcă acolo. Totul era parcă acolo dintr-odată, adică, nu fiecare lucru pe rând, licărind scurt, ci era totul, totul dintr-odată. M-am gândit la mama, la lucruri pe care le-am făcut greșit. După ce am văzut micile lucruri rele pe care le-am făcut când eram copil și m-am gândit la mama și la tata, îmi doream să nu fi făcut acele lucruri și mi-aș fi dorit să pot merge înapoi să ie schimb”.

În următoarele două situații, deși nu au avut ioc morți clinice în timpul experienței, totuși avuseseră loc anumite tulburări fiziologice reale.

„Toată situația s-a creat dintrodată. Am avut o ușoară febră și nu mă simțeam bine aproape două săptămâni iar în acea noapte m-am îmbolnăvit repede și foarte tare, boala înrăutățindu-se rapid. Zăceam în pat și-mi amintesc cum încercam să-i spun soției că eram foarte bolnav, dar am observat că era imposibil să mă mișc. Dincolo de aceasta m-am aflat într-un gol complet negru și întreaga mea viață o vedeam în secvențe în fața mea. A început cu vremea când

aveam 6 sau 7 ani și-mi aminteam de un bun prieten pe care-l aveam în școala primară. Am trecut prin toată viața, de la școala primară la liceu (high school) apoi la colegiu la facultatea de stomatologie și apoi direct în activitatea de dentist.

Știam că eram pe moarte și-mi amintesc gândind că voiam să port de grijă familiei. Eram conștient că eram pe moarte și totuși că erau și anumite lucruri pe care le făcusem în viață, pe care le regretam și altele de care regretam că le-am lăsat nefăcute.”

Această reluare era, așa spune, în forma unor imagini mentale, dar erau mult mai vivace decât cele normale. Am văzut numai punctele esențiale, dar era așa de rapid de parcă m-aș fi udat primă-tă în întreg volum al vieții mele și totuși fiind în stare s-o fac în timp de secunde. Trecea în secvențe înaintea mea ca un film care se derulează uimitor de repede și totuși am putut s-o văd în întregime și am fost în stare s-o înțeleg. Totuși, emoțiile nu au revenit cu imaginile, pentru că aparent nu era timp suficient.

Nu am văzut nimic altceva în timpul acestei j experiențe. Era numai întuneric, cu excepția n- I aginilor pe care le-am văzut. Și totuși, tot timpul acestei experiențe am simțit foarte bine prezența unei ființe foarte puternice și iubitoare.

Este într-adevăr interesant. Când mi am revenit, puteam să povestesc oricărui despre fiecare parte din viața mea, în maxime detalii grație celor prin care am trecut. Este o experiență cu totul deosebită, dar este foarte greu s-o redai în cuvinte, pentru că se întâmplă așa de repede și totuși așa de clar.”

S

Un tânăr veteran de război descrie „panorama”

sa:

„În timp ce luptam în Vietnam, am fost rănit, iar mai târziu „Am murit” din cauza lor și totuși am știut toate cele ce s-au întâmplat. Am fost lovit de 6 ori cu o mitralieră și în timp ce se întâmpla nu eram agitat de loc. În mintea mea m-am simțit de fapt ușurat când am fost rănit. Mă simțeam complet liniștit și nu era ceva de ce să te temi.

În momentul impactului, viața mea a început să devină un film în fața mea și părea că mă puteam întoarce înapoi în timp în care eram copil, iar imaginile păreau să progreseze prin viața mea întregă.

Puteam să-mi amintesc totul totul era așa de vivace. Era așa de clar în fața mea. Se scurgeau toate acolo lângă mine de la cele mai timpurii lucruri pe care mi le pot aminti și până la cele din prezent și totul s-a întâmplat într-un scurt timp. Și nu era nimic rău, treceam prin aceasta fără regrete, fără nici un sentiment nedemn despre mine însumi.

Lucrul la care mă pot gândi spre a putea compara cel mai bine această retrospectivă este un serial de imagini, ca diapozitivele. Era ca și cum cineva ar fi derulat foarte repede diapozitive în fața mea.”

În sfârșit, iată un caz de o urgență emoțională extremă, în care moartea era iminentă, deși nu au avut loc nici un fel de răni.

„Vara de după primul meu an în colegiu mi-am luat un serviciu în care trebuia să conduc un camion

-----&

't

VIAȚĂ după VIAȚĂ

cu semi-irailer.

Aveam în acea

vară o problema în faptul că adormeam la volan.

Foarte devreme într-o dimineață conduceam camionul într-o cursă lungă și moșaiam. Ultimul lucru pe care mi-l amintesc este că am văzut un semn de circulație după care am așipit și următorul lucru pe care mi-l amintesc este că am auzit o trdnitură îngrozitoare și cauciucul din dreapta din exterior a explodat, iar după aceea din cauza greutatei și a balansului camionului au explodat și cauciucurile din stânga iar camionul s-a răsturnat într-o parte pe care a patinat în josul drumului spre un pod. Eram speriat pentru că știam ce se întâmpla. Știam că urma să lovesc podul cu camionul

În timpul în care camionul patina, eu mă gândeam înapoi la tot ceea ce făcusem. Am văzut numai anumite lucruri, punctele mai importante și era așa de adevărat. Primul lucru pe care mi l-am amintit a fost cum îmi urmam tatăl pe plajă, pe atunci aveam numai doi ani. Au urmat apoi câteva alte lucruri, în ordine, de la cea mai fragedă vârstă și după aceea mi-am reamintit cum spărseseră vagonul cel roșu pe care-l promisem de Crăciun *vând* aveam 5- ani. Îmi amintesc cum am plâns când am mers la școală un clasă întâia purtând ac-a haină de ploaie galbenă pe care mi-o împrumutase mama. Mi-am amintit câte ceva despre fiecare din anii de școală primară, Mi-am amintit pe fiecare învățător și câte ceva care a ieșit în evidență în fiecare an. Apoi am trecut la primii ani de liceu, (iiigli school), cum am lucrat într-o

&

alimentară și așa am ajuns la momentul acela de dinainte de al doilea an de colegiu.

Toate aceste lucruri și multe altele au clipit doar prin mintea mea, totul fiind foarte repede. Probabil că nu a durat decât o jumătate de secundă. După aceea totul s-a terminat și stăm și mă uitam la camion crezând că sunt mort, crezând că sunt un înger. Am început să mă ciupecs spre a vedea dacă eram viu, sau un spirit sau nu știu ce altceva.

Camionul era într-o totală avarie dar eu nu aveam nici o zgârietură. Cumva am reușit să sar prin parbrizul a cărui sticlă era spartă în întregime. După ce toate s-au liniștit, mi s-a părut ciudat ca aceste lucruri care se întâmplaseră înainte în viața mea, ca aceste lucruri care- au făcut un Fel de impresie persistentă asupra mea, ca acestea toate să treacă prin mintea mea tocmai în acest moment de criză. Acum așa putea probabil să mă gândesc la toate, să mi le amintesc și să mi le imaginez pe fiecare din ele, dar mi-ar trebui cel puțin 15 minute. Dar atunci toate au venit deodată, în mod automat și în mai puțin de o secundă, A fost uimitor.

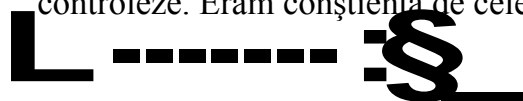
Granița sau limita

În câteva cazuri, unele persoane mi-au descris cum în timpul experiențelor lor aproape de moarte (de moartea aparentă) păreau că se apropiu de ceea

ce ar putea fi numit un fel de graniță sau limită. Aceasta a luat forma — în diferitele relatări — unui fel de apă, unui fel de pâclă cenușie, ușă, gard peste un câmp sau, simplă linie. Deși este ceva foarte speculativ, s-ar putea pune întrebarea dacă e posibil să existe doar o experiență de bază sau o idee la baza tuturor. Este adevărat că atunci diferitele versiuni ar reprezenta numai căi individuale diferite de interpretare, expresii în cuvinte sau amintire a experienței de bază. Dar să privim la câteva relatări în care ideea de graniță sau limită joacă un rol proeminent.

1) „Am „murit” din cauza unui stop cardiac și dintr-odată m-am aflat într-un câmp care se rostogolea. Era frumos și totul era de o culoare verde intens — o culoare fără echivalent pe pământ. Era lumină — frumoasă, înălțătoare lumină — peste tot, în jurul meu. Am privit înaintea mea peste câmp și am văzut un gard. Am început apoi să mă îndrept spre gard și am văzut un om de cealaltă parte a gardului venind către gard ca și cum voia să mă întâmpine. Am încercat să-l ajung dar m-am simții parcă tras înapoi irezistibil. Făcând aceasta l-am văzut și pe el, întorcându-se și mergând înapoi în cealaltă direcție departe de gard.”

2) „Această experiență a avut loc în timpul nașterii primului meu copil. Cam la opt luni de sarcină am făcut ceea ce doctorul numea o condiție toxică și m-a sfătuit să intru în spital unde el putea să forțeze nașterea. Dar imediat după expulzarea copilului am avut o hemoragie gravă și doctorul nu mai reușea să o controleze. Eram conștientă de cele ce se întâmplau

..... 1

pentru că fiind eu însămi soră de spital îmi dădeam seama de pericol. In acel moment mi-am pierdut cunoștința și am auzit un fel de sunet ciudat ca un zumzăit sau un sunet de sonerie. Imediat după aceea părea că eram pe o corabie sau pe un mic vas plutind spre cealaltă parte a unui corp mare de apă (întindere mare de apă). Pe țărmul din depărtare i-am putut vedea pe toți cei dragi ai mei care au murit — pe mama, pe tata, pe sora și alții. Îi puteam vedea, le puteam vedea fețele așa cum erau când i-am cunoscut pe pământ. Păreau să mă cheme să merg la ei iar eu tot timpul spuneam: „Nu, nu sunt gata să mă alătur vouă. Nu vreau să mor. Nu sunt încă gata să plec".. Acum, aceasta a fost cea mai ciudată experiență pentru că în tot acest timp puteam să-i văd și pe doctori și pe surori cum se străduiau cu trupul meu, dar părea că eram mai degrabă un spectator decât

acea persoană — ace! trup ----- la care lucrau ei. Încercam din răspuțeri să fiu auzită de doctor „nu voi muri" dar nimeni nu mă auzea. Totul — doctorii, surorile, sala de naștere, vasul, ana și țărmul îndepărtat erau ca un iei de conglomerat. Erau țoale împreună ca și cum o singură scenă s-a suprapus deasupra tuturor celorlalte.

In sfârșit, vasul aproape ca a atins țărmul îndepărtat, dar chiar cu puțin înainte de aceasta s-a întors și a început să meargă înapoi. Tocmai atunci am început să fiu auzită de doctor că spuneam „nu voi muri". Presupun că tocmai în acel moment îmi reveneam cât de cât, iar doctorul îmi explica ce se

r> • TM»~"* h

întâmplase, că avusesem o hemoragie „post-partum", că aproape m-am pierdut și că urma să mă fac bine." 3) „Eram spitalizat pentru o stare gravă a rinichilor și am fost în comă aproximativ o săptămână. Doctorii erau foarte nesiguri dacă urma să mor sau nu. In timpul acestei perioade în care eram inconștient, m-am simțit parcă ridicat ca și cum nu as fi avut deloc trup fizic. Mi-a apărut apoi o lumină albă strălucitoare. Lumina era așa de strălucitoare încât nu am putut vedea prin ea, dar mergând în prezența ei a fost așa de calmant și minunat. Pur și simplu nu există o astfel de experiență pe pământ. În prezența luminii mi-au venit în minte următoarele gânduri și cuvinte; „Vrei să mori?". Iar eu am răspuns că nu știam, devreme ce nu cunoșteam nimic despre moarte. Atunci lumina cea albă zise: „Vino dincolo de această linie și vei învăța". Simțeam că știam unde era linia, deși nu am putut-o vedea în realitate. Mergând dincolo de linie "m-au cuprins cele mai minunate simțăminte — de pace, de liniștire și un fei de dispariție a tuturor grijilor».

4) „Ani avut un atac de cord și m-am aflat pe mine însămi dintr-odată într-un gol negru și știam că îmi părăsisem trupul cel fizic. Știam că eram pe moarte și gândeam: „Dumnezeule, am făcut tot ce am putut cum știam mai bine la momentul respectiv. Te rog, ajută-mă". Imediat am fost scoasă din acea negură printr-un cenușiu șters și am continuat să merg alunecând și mișcându-mă cu repeziune și deodată înaintea mea, la distanță, am putut vedea o piatră gri spre care mă grăbeam. Părea că pur și simplu nu

----- ^ -----

puteam să ajung la ea destul de repede, iar când am ajuns mai aproape, am putut vedea prin ea. Dincolo de piatră, puteam să văd oameni iar forma lor era exact ca cea de pe pământ și am mai putut vedea ceva ce am putea numi clădiri. Totul era pătruns de cea mai minunată lumină ■— o scântiere vie, galben aurie, o culoare deschisă, și nu precum culoarea aurie pe care o știm pe pământ.

Apropiindu-mă, m-am simțit că trecem prin acea pâcîă. Era un sentiment atât de îmbucurător și de minunat, parcă pur și simplu nu sunt cuvinte în limba omenească spre a le nutea descrie. Si totuși nu sosise încă timpul ca eu să trec prin acea pâcîă, de cealaltă parte apăru unchiul Caro! care murise cu mulți ani înainte. El mi-a blocat calea zicând: „Du-te înapoi, încă nu ți-ai îndeplinit ceea ce trebuie să faci pe pământ. Du-te înapoi". Nu voiam să merg înapoi, dar parcă aveam de ales si imediat am fost din nou în trupul meu. Am simțit din nou acea durere oribilă-din' piept și mi-am auzit copilul plângând: „Dumnezeule adu-mi pe mămica mea înapoi".»

5) „Am fost dus la spital în stare gravă, spuneau că era o „inflamație" iar doctorul spunea că nu voi mai scăpa. Le-a spus rudelor să vină după mine pentru că urma să mor curând. Au venit toți si s-au adunat în jurul patului meu și pe când doctorul credea că muream, rudele mele păreau că se îndepărtau de mine. Părea că ei ar 0 mers înapoi (toți odată) și nu că eu m-aș fi îndepărtat de la ei. Mă întunecam tot mai mult dar încă îi vedeam. Mi-am pierdut conștiința și păream că nu mai știam nimic altceva despre cele

ri --ISL fi

ce se întâmplau în camera de spital, decât că parcă acum eram într-o trecătoare strâmtă, în formă de V, ca o albie, cam ca lățimea acestui scaun. Se pare că numai trupul îmi încăpea iar mâinile, brațele păreau să fie jos, alături de mine. Mergeam înainte cu capul și era întuneric, atât de întuneric cât poate fi acolo, m-am mișcat prin ea, în jos și am văzut în sus o ușă lustruită, foarte frumoasă, fără clanță. În jurul marginilor ușii puteam vedea o lumină într-adevăr foarte strălucitoare, cu raze izvorând ca și cum toți erau foarte fericiți înăuntru și parcă se învârteau împrejur, se roteau. Părea extrem de aglomerat înăuntru. Am privit în sus și am zis: „Doamne, iată-mă. Dacă mă vrei, ia-mă". Dar el m-a închis afară așa de repede de parcă aproape mi-am pierdut suflarea».

Venirea înapoi

Categoric că toate persoanele cu care am discutat au trebuit să „vină înapoi" la un moment dat al experienței lor. Totuși, de obicei, în atitudinea lor avusese deja o schimbare până în acel moment. Vă amintiți că-sentimentele cele mai comune din primele momente care urmau morții erau o dorință disperată de a se reîntoarce în trup și un regret intens pentru deces. Totuși, odată ce persoana pe moarte atingea o anumită adâncime a experienței sale, nu mai vrea să se mai întoarcă înapoi și uneori chiar se

^J

împotrivește reîntoarcerii în trup. Aceasta este mai ales adevărat în cazul celor care au ajuns atât de departe încât să se întâlnească cu ființa de lumină. Așa cum spunea „un bărbat, „nu am mai vrui; să părăsesc *niciodată* prezența acestei ființe”.

Excepțiile de ia această generalizare sunt adesea numai aparente și nu reale. Mai multe femei care erau mame cu copii mici în acel- moment al experienței lor mi-au povestit că în timp ce pentru *ele însele* ar fi preferat să rămână acolo, simțeau însă I o obligație să încerce să se întoarcă înapoi spre a-și I crește copiii

I „Mă întrebam dacă puteam să rămân acolo, dar i făcând aceasta mi-am amintit de familia mea. de cei I trei copii ai mei și de soț. Aceasta este o parte peste I care este foarte greu să treci; în momentul când am I avut acel sentiment, acolo în prezența acelei "lumini | nu mai prea voiam să mă mai întorc, Dar îmi iau 5 foarte în serios responsabilitățile si știam că aveam o l datorie față de familie. Astfel, am încercai să mă

l », « J «
| întorc mapoi .

l în multe alte cazuri, persoanele implicate mi-au j spus că deși se simțeau foarte bine și tn siguranță în l noua lor existență în afara trupului;și că ie plăcea l chiar, totuși s-au simțit fericiți că se puteau reîntoarce I la viata fizică devreme ce lăsaseră o sarcină foarte l importantă neîndeplinită, In câteva cazuri aceasta lua î forma unei dorințe de a-și termina școala începută.

I „Terminasem trei ani de colegiu și mai aveam | doar uman. Continuum să mă gândesc „nu vreau să mor acum". Dar simt că dacă acea situație continua încă vreo câteva minute, dacă aș mai fi fost numai

puțin mai mult cu această lumină, nu m-aș mai fi gândit la educația mea (la școala mea); as fi fost copleșit cu celelalte lucruri pe care le experimentam". Relatările pe care le-am adunat ne prezintă o imagine extrem de variată în ceea ce privește chestiunea modului de reîntoarcere la viață fizică și de ce se întâmplă așa ceva. Mulți spun doar că nu știu cum sau de ce s-au întors, sau că pot doar să facă presupuneri. Foarte puțini simt că factorii operativi pentru reîntoarcerea în trup și la viața pământească erau numai propriile lor decizii.

„Eram în afara trupului și mi-am' dat seama că trebuie să iau o decizie. Știam că nu puteam sta în afara trupului meu fizic pentru o perioadă foarte lungă astfel că — desigur pentru alții este foarte greu să înțeleagă, dar pentru mine a fost atunci foarte clar — știam că trebuie să decid dacă voiam să ies și să stau în afara trupului sau să mă întorc înapoi.

Era minunat acolo în cealaltă parte și parcă voiam să stau. Dar știind că aveam ceva bun de făcut pe pământ era la fel de minunat într-un fel. Astfel, mă gândeam: „Da trebuie să mă întorc și să trăiesc" — și ra-am întors în trupul meu fizic. Am simțit că parcă - aproape aș fi oprit eu~ însumi sângerarea. Oricum, am început să mă refac după aceea".

Alții simt că ii se dădea de fapt *permisiune* să trăiască de la Dumnezeu sau ființa de lumină, fie ca răspuns la propria lor cerere să li se permită să trăiască (de obicei pentru că cererea era făcută fără egoism), fie pentru că Dumnezeu sau ființa avea pentru ei o misiune de îndeplinit.

----- £TJ -----

----- gg -----

„Eram deasupra mesei și puteam vedea tot ceea ce făceau. Știam că eram pe moarte și că totul s-ar fi terminat acolo. Și totuși eram preocupat de copiii mei, de faptul că nu era cine să aibă grijă de ei. De aceea nu eram gata să merg. Domnul mi-a permis să trăiesc”.

Așa cum își amintește un bărbat: „Spun că Dumnezeu a fost foarte bun cu mine, pentru că eram mort și totuși i-a lăsat pe doctori să mă aducă înapoi pentru un scop. Scopul era să-mi ajut soția, cred, pentru că avea o problemă cu băutul (beția) și eu știam că nu putea să facă nimic fără mine. Este mai bine acum, deși, așa cum credeam, a avut mult de a face cu cele prin care am trecut”.

O marnă tânără «imte că „Domnul m-a trimis înapoi dar nu știu de ce. L-am simții chiar acolo și știam că El m-a recunoscut și știa cine eram. Și totuși ei nu a socotit că era potrivit să mă lase în cer, de ce, nu știu, de atunci m-am gândit la aceasta de multe ori și cred că a fost fie pentru că-i aveam pe acești copilași de crescut, fie pentru că eu personal nu eram gata să mor. Suni încă în căutarea răspunsului dar pur și simplu nu pot să-l gădesc”.

În câteva instanțe, unele persoane și-au exprimat sentimentul că dragostea sau rugăciunile altora i-au atras înapoi din moarte indiferent de voia lor.

„Eram cu mătușa mea mai bătrână în timpul ultimei ei boii care a fost foarte grea, î-am purtat de grijă și tot timpul fiecare din familie se ruga pentru ea să-și recâștige sănătatea. A înceta* să mai, respire de mai multe ori, dar au adus-O înapoi. În sfârșit, într-o zi se uită la mine și spuse: „Joan, am

VIATA după VIAȚA

fost acolo, dincolo și e foarte frumos acolo. Vreau să rămân acolo, dar nu pot atâta vreme cât continuați să vă rugați pentru mine ca să rămân cu voi. Vă rog să nu vă rugați pentru mine”. Ne-am oprit cu toții și curând după aceea a murit”.

O femeie mi-a spus:

„Doctorul spusese că murisem deja, dar am supraviețuit. Și totuși, experiența prin care am trecut era așa de veselă încât nu aveam nici un fel de simțăminte rele.

Revenindu-mi, mi-am deschis ochii, iar sora și cu soțul meu m-au văzut. Am putut să văd ușurarea lor și cum plângeau din greu. Am putut vedea câtă ușurare îi cuprinsese pentru că supraviețuisem. Mă simțeam că parcă am fost chemată înapoi — atrasă cu un magnet — prin dragostea surorii mele și a soțului meu. De atunci, am crezut că alți oameni te pot trage înapoi”.

În destule instanțe, își amintesc că erau trase înapoi printr-un tunel întunecat prin care merseseră în timpul momentelor inițiale ale experienței lor. Un bărbat care murise, de pildă, relatează cum era propulsat înainte printr-o vale întunecată. Simțea ca parcă -se apropia de capătul tunelului când și-a auzit numele strigat din spate. A fost apoi tras înapoi prin același spațiu.

Puțini experimentează reintrarea reală în trupurile lor fizice. Majoritatea raportează că pur și simplu ia sfârșitul experienței au simțit că „au adormit” sau au căzut în necunoștință, spre a se trezi mai târziu în trupurile lor fizice.

a

„Nu-mi amintesc cum m-am întors în trup. Era ca și cum pur și simplu am fost ridicat de acolo, am adormit și apoi dintr-odată m-am trezit zăcând în pat. Oamenii din cameră erau acolo unde fuseseră în timpul în care eram în afara trupului privind la el și unii la alții.”

Pe de altă parte, unii își amintesc că parcă erau trași foarte repede înapoi spre trupurile lor fizice, adesea cu o zguduitură, la sfârșitul experiențelor lor.

„Eram acolo sus, în tavan, urmărind cum se străduiau să mă readucă la viață. Când au pus șocurile pe pieptul meu, trupul meu a sărit în sus și am căzut înapoi peste trup, ca o greutate moartă. Următorul lucru pe care-l știam este că eram din nou în trupul meu.”

Și „mă deciseseam să mă întorc înapoi și făcând aceasta, a fost ca o plonjare, ca o plonjare în trupul meu și am simțit că chiar în acel moment am trecut înapoi în viață.”

În putinele relatări în care persoanele tin minte evenimentul în oarecare detaliu, reintrarea este socotită că 'ar fi avut ioc „prin cap”.

' «„Ființa” mea părea să aibă un cap mic și unul mare și la sfârșitul accidentului meu, după ce fusese parcă suspendată deasupra capului tot timpul, acum s-a întors înapoi. Când am ieșit din trupul meu, capul cei mare (lat) a ieșit primul, dar la întoarcere pare că celălalt, capul (capătul)” mai mic, a venit mai întâi».

O persoană socotește din nou:

„Când î-am văzut că-mi luau trupul și-l scoteau de sub volan am simțit ca o împingere, parcă eram trasă printr-o zonă limitată, un fel de pâlnie cred. Era întuneric și negru acolo înăuntru și am trecut prin el

repede, înapoi în trupul meu. Și în timp ce eram parcă aspirat înapoi, păru ca aspirarea începuse de în cap, ca și cum mergeam prin cap. Nm simțeam că aș fi avut ceva de spus în legătură cu aceasta, nici măcar timp să mă gândesc la ea. Era acolo, ia distanță de câțiva yarzi (metri) de trupul meu și așa dintr-o dată, s-a terminat. Nu am avut nici măcar timp să mă gândesc că „sunt aspirat înapoi în trupul meu”.

De obicei, sentimentele și celelalte asociate cu această experiență zăbovesc un anumit timp după ce criza medicală a fost rezolvată.

1. „După ce m-am întors la viață am plâns aproape o săptămână pentru că trebuia să trăiesc în această lume după ce o văzusem pe cealaltă. Nu voisem să mă mai întorc”.

2. „întorcându-mă înapoi, am adus cu mine câteva din minunatele sentimente pe care le avusesem acolo. Au durat mai multe zile. Chiar și acum ie simt câteodată”.

3. „Acest sentiment era de nedescris. A rămas cu mine într-un fel. Nu l-am uitat niciodată. De” mul le ori încă mă gândesc la el”.

Povestind altora

Trebuie subliniat faptul că o' persoană care a trecut printr-o astfel de experiență nu se îndoiește absolut deloc de realitatea și importanța ei. Inter-

mod automat ca nebună, cred. Aș încerca să povestesc oamenilor .aceasta și poate că ar asculta cu interes, dar apoi aș afla mai târziu că ei vorbesc astfel despre mine; „E într-adevăr sărită”. Când am văzut că totul devenea o glumă, am încetat să mai povestesc. Nu am încercat să comunic ideea că „această experiență ciudată mi s-a întâmplat mie”. Ceea ce încercam sa spun era faptul că există mult mai multe pe care ar trebui să le știm despre viață, mult mai multe decât m-am gândit vreodată”.

4. „Când m-am trezit am încercat să povestesc asistentelor ce mi se întâmplase dar mi-au spus să nu mai -vorbesc despre așa ceva, că doar îmi imaginasem diferite lucruri”.

Astfel, cu cuvintele unei persoane.

„Înveți foarte repede că oamenilor nu le vine ușor să primească totul așa cum ai dori. Pur și simplu nu poți. sări pe o cutie mică de săpun și apoi să povestești toate acestea celor din jur”.

Destul de interesant, numai într-unul din cazurile pe care le-am studiat un medic a arătat o oarecare familiaritate cu experiențele morții aparente, exprimând o simpatie față de ele. După experiența ei cu ieșirea din trup, o fată mi-a spus:

„Familia mea și cu mine am întrebat pe doctor j despre *cele ce mi s-au întâmplat și a spus că aceasta I st: întâmplă de multe ori, căci atunci când o persoană * are dureri mari sau are răni grave sufletul său I părăsește trupul”.

Luând în considerație scepticismul și lipsa de înțelegere pe care le întâmpină un om care încearcă

-----, ----- £3 -----

să-si discute experiența lui cu moartea aparentă, nu este de mirare că aproape fiecare din cei ce sunt în această situație ajunge să creadă că ei este "unic, că nimeni altcineva nu a mai trecut prin așa ceva. De pildă, un bărbat mi-a spus: „Am fost undeva unde nu. a mai fost nimeni”.

S-a întâmplat adesea că după ce am discutat cu cineva în detaliu despre propria lui experiență, am început să-i spun că și alții au relatat exact aceleași evenimente și peripeții, atunci el și-a exprimat un sentiment profund de ușurare.

„Este un lucru foarte interesant să descoperi ca și alții au avut aceeași experiență. Sunt realmente fericit să știu că și altcineva a mai fost prin aceasta. Acum șim că nu sunt nebun.

A fost întotdeauna un lucru așa de rea! pentru mine dar nu aș fi spus niciodată nimănui pentru că mă temeam că se vor uita la mine și se vor gândi: Atunci când ai avut stopul cardiac, în aceiași timp și s-a stricat și mintea!”

Mă gândisem că trebuia să mai fi trecut cineva prin aceasta, dar că, probabil, nu voi putea să mai întâlnesc pe cineva, o alia persoană, că nu cred că oamenii vor vorbi. Dacă cineva ar fi venit la mine să-mi povestească, tară ca eu să fi fost acolo, cu siguranță m-aș fi uiiat ia ei și m-aș fi întrebat ce voiau să-mi pună în spate, pentru că tocmai așa este SOJ!*ij^t !ți **-> noiictfj**

Mai este încă un alt motiv pentru care unii nu vor să-si relateze experiențele către alții Simt că experiența lor este atât de indescritibilă, atât de

departe de limbajul omenesc și de modurile umane de percepție și existență, încât este zadarnic să încerci numai.

Efecte asupra vieților.

Pentru motive tocmai explicate, nimeni nu și-a construit încă un pupitru (amvon) propriu, spre a merge să predice despre experiența lui de zi cu zi. Nimeni nu s-a văzut potrivit să încerce să facă prozeliți, să încerce să convingă pe alții despre realitățile pe care le-a trăit. Și într-adevăr, au * descoperit că dificultatea este reală: oamenii sunt în mod natural foarte reținuți a spune altora despre cele ce li s-a întâmplat lor.

Efectele pe care experiențele lor le-au avut asupra vieții lor par să fi luat forme mai subtile, -mai tăcute. Mulți mi-au spus că simțiseră că viața lor s-a conturat și s-a adâncit prin experiența lor, că datorită acestora au devenit mai gânditori și mai interesați de problemele filozofice esențiale.

„În acest timp — era înainte de a merge la colegiu — am crescut într-un oraș foarte - mic, cu oameni foarte limitați intelectual, oameni cu care, oricum, eram asociat. Nu erai nimic dacă nu aparțineai acestei fraternități.

Dar după ce mi s-a întâmplat aceasta, voiam să știu mai mult. În acel timp, totuși, nu credeam că ar

--- ■ ----- Q -----

fi existat vreo persoană care ar fi știut ceva despre această experiență, pentru că niciodată nu ieșisem din mica lume în care eram. Nu știam nimic - despre psihologie sau ceva de felul acesta. Tot ceea ce știam era faptul că mă simțeam ca și cum aș fi devenit matur peste noapte după ce s-a întâmplat aceasta, pentru că mi-a deschis o întreagă lume nouă, o lume despre care nu știam că ar fi putut exista. Am continuat să mă gândesc: „Sunt atâtea pe care trebuie să le aflu”. Cu alte cuvinte, este mai mult în viață decât filmele de Vineri noaptea și jocul de fotbal și pentru mine sunt atâtea pe care nici măcar nu le cunosc. După aceea am început să mă gândesc: „Care este limita umanului și a minții?” Acea experiență m-a deschis pur și simplu către o întreagă lume”. ■ Un altul afirmă:

„De atunci m-a preocupat tot timpul gândul: ce am făcut cu viața mea și ce voi face cu ea. Viața mea din trecut — sunt satisfăcut cu ea. Nu cred că lumea îmi datorează ceva pentru că am făcut într-adevăr tot ceea ce am vrut cum am vrut și sunt încă viu și încă mai pot face. Dar, de când am murit, dintr-o dată, imediat după experiența mea, am început să mă întreb dacă am făcut lucrurile ce le făcusem pentru că erau bune, sau pentru că erau bune pentru *mine*. Înainte pur și simplu reacționam la orice impuls, dar acum trec mai întâi lucrurile prin minte încet și frumos. Totul pare că trebuie să treacă, mai întâi, prin minte spre *a*, *îi* rumeșat.

încerc să fac lucruri care au mai mult înțeles și care-mi fac sufletul și inima să se simtă mai bine. Și

~ ; ----- S ----- ~

încerc să nu fiu influențat și să nu-i judec pe oameni.

Vreau să fac lucrurile pentru că sunt bune și nu pentru că sunt bune pentru mine. Și mi se pare că înțelegerea pe care o am acum despre lucruri este mult mai bună. Simt că aceasta o datorez celor ce mi s-au întâmplat, locurilor prin care am fost și a lucrurilor pe care le-am văzut în această experiență".

Alții raportează o atitudine schimbată sau o altă înțelegere a vieții fizice la care s-au reîntors. O femeie, de pildă, spune foarte simplu că „mi-a făcut viața mult mai prețioasă".

O altă persoană relatează: „A fost o binecuvântare într-un fel, pentru că înainte de acel atac de cord eram prea ocupat cu planurile pentru viitorul copiilor mei și mă îngrijoram prea mult pentru ziua de ieri, sau orniteam lucrurile prezentului. Acum am o atitudine mult diferită".

1 Câțiva au menționat că cele prin care au trecut i le-au schimbat concepțiile despre minte (inteligentă) și despre relativa importanță a trupului fizic în comparație cu mintea. Acest lucru este foarte bine exprimat în special în aceste cuvinte ale unei femei care avusese o experiență în afara trupului, când era pe moarte:

„In acel moment eram mult mai conștientă de mintea mea decât de acei trup fizic. Mintea era cea mai importantă parte și nu forma trupului. Dar mai înainte, toată viața mea, era exact invers. Trupul era primul meu interes, iar ceea ce se petrecea în mintea mea, ei bine, se întâmpla doar și atâta toi. Dar după ce s-au întâmplat acestea, mintea era principalul

L ----- f^f -----

! ^ TM

Hi

punct de atracție iar trupul al doilea —~ era numai ceva în care țin mintea.- Nu-mi mai păsa dacă mai aveam trup sau nu.' Nu mai conta pentru că tot ceea ce mă interesa numai mintea era importantă¹⁴.

Într-un foarte mic număr de cazuri, unele persoane mi-au povestit că după aceste experiențe, păreau să obțină sau să observe facultăți ale intenției care străjuiau psihicul.

1, „După această experiență, părea ca și cum eram umplut cu un nou spirit. De atunci, mulți mi-au remarcat că par să am aproape un efect calmant asupra lor, așa deodată, atunci când sunt în necazuri. Și mi se pare că acum sunt mult mai în ton cu oamenii, că pot învăța lucruri despre ei mult mai repede".

2. „Un lucru care cred că l-am obținut datorită experienței mele cu moartea este acela că pot simți nevoile din viața altor indivizi. Adesea, de pildă, când am fost cu oameni în liftul din clădirea unde mi-e biroul mi se părea că parcă puteam să le citesc pe fețe și că puteam spune dacă au nevoie de ajutor și de ce fel de ajutor aveau nevoie. De multe ori am vorbit cu astfel de oameni în necaz și apoi i-am condus în birou spre a-i sfătui".

3. De când am fost rănit, am avut sentimentul că pot simți gândurile și grijile oamenilor și că pot simți atunci când alții nu mă agreează. Am fost adesea capabil să simț ceea ce-cineva urma să spună înainte de a spune. Puțini sunt cei care mă vor crede, dar am avut de atunci câteva experiențe cu adevărat ciudate. Odată eram la o petrecere, și cunoșteam

----- ^ jgg -----

rz

gândurile altor oameni și atunci unii care nu mă cunoșteau s-au sculat și au plecat. Erau speriați că eram o vrăjitoare sau ceva de felul acesta. Nu știu dacă este ceva ce am învățat în timp ce eram moartă sau dacă zăcea acolo în mine și mu am folosit niciodată până ce s-a întâmplat aceasta".

Exista un acord remarcabil în ceea ce privește „lecțiile” ce au fost luate din aceste întâlniri strânse cu moartea. Aproape fiecare a subliniat importanța încercării de a cultiva în această viață dragostea pentru alții, o dragoste unică și profundă. Un bărbat care întâlnise ființa de lumină se simțea total iubit și acceptat chiar și în timpul în care toată viața lui era reluată într-o panoramă, spre a o vedea împreună acea ființă. Simțea că „întrebarea” pe care o rostea ființa a fost dacă era în stare să-i iubească pe alții în acel fel. Acum simte că este misiunea lui atât cât este pe pământ să încerce să învețe să facă aceasta. •

În plus, mulți au subliniat importanța căutării înțelepciunii (cunoașterii). În timpul experienței lor, li se păruse firească ideea că acumularea de cunoștințe continuă chiar și în viața de apoi. O femeie, de exemplu, a profitat de orice posibilitate educațională pe care a avut-o de la experiența „morții”. Un alt bărbat oferă sfatul că „nu are importanță cât ești de bătrân, dar nu te opri cu învățătura. Pentru că ea esie un proces, care continuă în. veșnicie”.

Nimeni din cei pe care î-am intervievat nu a raportat că ar fi venit după această experiență cu sentimentul că erau moralicește „purificați” sau

desăvârșiți. Niciunul din cei cu care am discutat nu arăta vreo atitudine de „mai sfânt” decât tine”. De fapt, majoritatea au adus în mod special în discuție acest lucru că simt că ei încă încearcă, sunt încă în căutare. Viziunea lor i-a hărăzit cu noi țeluri, cu noi principii morale și o determinare reînnoită să trăiască în concordantă cu acestea, dar fără sentimente de salvare (mântuire), instantanee sau de infailibilitate morală.

Noi viziuni ale morții.

Așa cum este de presupus, această experiență are un efect profund asupra atitudinii față de moarte și aceasta mai ales asupra celor care aveau înainte o concepție potrivit căreia nu este nimic după moarte. Într-o formă sau alta, aproape fiecare persoană și-a exprimat părerea că nu se mai teme de moarte. Aceasta necesită totuși o clarificare. Mai întâi anumite feluri de moarte sunt categoric de nedorit și apoi nici una din aceste persoane nu caută efectiv moartea. Toți simt că au sarcini de îndeplinit în timpul când sunt fizic în viață și ar fi de acord cu cuvintele unui bărbat care mi-a spus următoarele: „Trebuie să mă schimb mult înainte ele a pleca de aici”. De asemenea, toți sunt împotriva sinuciderii care ar părea a fi un mijloc de reîntoarcere la mediul din a căru

S

strălucire au surprins câteva licăriri în timpul experiențelor lor. Acum, pur și simplu, pentru ei, starea de moarte însăși nu este ceva respingător. Dar să privim la câteva pasaje în care sunt explicate câteva atitudini de acest fel.

1. „— Cred că această experiență a modelat' ceva în viața mea. Eram numai un copil atunci când s-a întâmplat, eram numai de -10 ani, dar acum dealungul vieții sunt convins că există viață după moarte și cred aceasta fără o umbră de îndoială și nu mă tem de moarte. Nu, nu mă tem. Unii din cei pe care-i cunosc sunt așa de speriați, așa de îngrijorați, întotdeauna zâmbesc atunci când aud oameni îndoindu-se' de existența unei vieți de apoi, sau spun: „Atunci când ești mori, ești dus". Mă gândesc în mine însumi „într-adevăr ei nu știu".

Mi s-au întâmplat multe în viață. în afacerile mele, odată mi-a pus cineva pistotul la tâmplă. Dar nu m-a speriat prea mult pentru că ra-am gândit; „Păi, dacă într-adevăr mor, dacă mă ucide într-adevăr, știu că lot voi trăi undeva".

2. „— Când eram copilăș obisnuiam să mă tem de moarte. Obisnuiam să mă trezesc noaptea plângând." Mama și ■ cu tata se grăbeau să intre în dormitor și mă întrebau ce se întâmplase. Le spuneam că nu voiam să mor, dar că știam că trebuie să mor bi-i întrebam dacă pot opri moartea mea. Mama stătea cu mine și-mi spunea: „Nu, acesta este felul în care este viața noastră și trebuie să fim în ' stare să recunoaștem aceasta". Spunea că toți trebuie s-o

■■■■■■■■■■ **3** ■■■■■■■■■■

facem singuri și că atunci când sosește timpul vom * face și aceasta.

Iar cu ani mai târziu, după ce a murit mama, vorbeam despre moarte cu soția mea. încă mă temeam de ea. Nu voiam să sosească!

Dar de când cu această experiență, nu mă mai tem de moarte. Toate aceste sentimente au dispărut. Ba parcă mă bucur oarecum de aceste sentimente pentru că știu prin ce trece persoana care moare.

Cred că Domnul mi-a trimis această experiență datorită felului în care simțeam când era vorba de moarte (datorită atitudinii mele față de moarte). Desigur, părinții mei m-au mângâiat, dar Domnul mi-a arătat, în timp ce ei nu puteau face așa ceva, Acum, nu mai vorbesc despre țoale acestea, dar știu că sunt perfect mulțumit. —

3. „— Acum nu mai mi-e frică să mor. Nu doresc să mor și nici nu aş avea o astfel de dorință chiar acum, Nu vreau să trăiesc acolo în cealaltă parte tocmai pentru că sunt destinat să trăiesc aici „Totuși motivul pentru care nu mi-e teamă să mor este că •știu unde voi merge când plec de aici, știu pentru că am fost deja acolo",

4. „— Ultimul lucru pe care mi l-a spus ființa de lumină, înainte de a mă întoarce în trup, înapoi în viață, a fost că se va întoarce. îmi spunea că voi continua să trăiesc de data aceasta, dar că va fi un timp când se va întâlni din nou cu mine și că atunci voi muri cu adevărat". —

Astfel știu că lumina se va întoarce împreună cu vocea, dar când va fi aceasta nu* sunt sigur.. Cred că

va fi o experiență foarte asemănătoare, dar una si mai bună devreme ce acuma știu ce să aștept și nu voi mai fi așa de confuz, Totuși, nu cred că vreau să mă întorc curând. încă vreau să mai fac unele lucruri aici" . —

Motivul pentru care moartea nu mai este de temut, așa cum indică toate aceste extrase, este acela că, după experiența sa, o persoană nu mai are nici un fel de dubii în legătură cu supraviețuirea dincolo de moartea trupească. Dar aceasta nu este numai o posibilitate abstractă ci un fapt al experienței sale.

Amintiți-vă că mai devreme am discutat despre conceptul de „anihilare” care folosește „adormirea” și „uitarea” ca modele de moarte. Persoane care au „murit” discreditează aceste modele și ațeg * analogii care portretizează moartea ca pe o trecere de la o stare la alta, sau ca pe o intrare într-o stare mai înaltă de conștiință sau de ființă (existență). O femeie, ale cărei rude decedate erau acolo spre a o saluta la moartea ei, compara moartea cu o „venire acasă”.

Alții au legat-o de alte stări psihologice pozitive ca trezirea, absolvirea si evadarea din închisoare.

* 1. „— Unii spun că nu folosim cuvântul „moarte” pentru că încercăm să scăpăm de ei. Aceasta nu este adevărat în cazul meu. După ■ ce ai avea aceeași experiență pe care am avut-o eu, ai știți în inima ta că nu există un astfel de lucru ca moartea. Pur și simplu treci dintr-una în alta — ca de la școala generală la liceu (highschool) și apoi ia colegiu” —.

2. „— Viața este ca. o închidere în închisoare., în această stare, nu putem înțelege ce fel de închisori

----- în : -----

sunt aceste trupuri. Moartea este o ușurare — o evadare din închisoare. Ced că este cel mai bun lucru ia care mă pot gândi spre a o compara”.

Chiar -și cei care au avut înainte un fel de convingere tradițională despre natura vieții de apoi par să se fi abătut de la ea după atingerea lor cu moartea. De fapt, în toate relatările adunate de mine nici o persoană nu a schițat imaginea mitologică despre ceea ce este după moarte. Nimeni nu a descris acel rai cu porți din perle, străzi de aur și îngeri cu aripi cântând din harpă ca în desenele animate și nici un iad cu flăcări și draci cu furci în mâini.

Astfel, în majoritatea cazurilor, modelul răsplată — pedeapsă în viața de apoi este abandonat și discreditat, chiar și de mulți din cei ce erau obișnuiți să gândească în astfel de termeni. Ei descoperă spre marea lor mirare că chiar și atunci când faptele lor aparent cele mai îngrozitoare și păcătoase erau arătate înaintea ființei de lumină, ființa de lumină a răspuns nu cu mânie și ură, ci numai cu înțelegere și chiar cu umor. In timp ce o femeie a trecut prin reluarea vieții sale cu această ființă; a văzut câteva scene în care nu a arătat dragoste, ci egoism celor din jur. Și totuși, spunea ea „atitudinea lui în fața acestor scene era că învățasem ceva chiar si atunci”. In locul acelu model vechi, mulți păreau că s-au întors cu un model nou și o nouă înțelegere despre lumea de dincolo — o viziune care nu prezintă judecata unilaterală, ci mai degrabă o dezvoltare în cooperare către ultimul țel al propriei împliniri. Potrivit acestor noi idei, dezvoltarea' sufletului în

----- a -----

special în ceea ce privește facultățile spirituale ale dragostei și ale cunoașterii nu se oprește la moarte. Mai degrabă continua în cealaltă lume, probabil în mod veșnic, dar precis pentru o perioadă de timp și până la o adâncime care poate fi doar ghicită și despre care noi cei ce trăim încă în trupuri fizice nu ne putem face decât o idee obscură, ca într-o prin oglindă".

, Coroborarea

În mod natural se ridică întrebarea dacă vreo mărturie a realității experienței morții aparente poate sau nu să fie obținută independent de descrierile experiențelor însele. Multe persoane raportează că au fost în afara trupului pentru o perioadă mai lungă de timp fiind martorii mai multor evenimente din lumea fizică în timpul interludiuului. Oare poate un astfel de raport să fie controlat cu alți martori despre care se știe că erau prezenți, sau cu evenimente care confirmă mai târziu și astfel să fie coroborate toate?

În destule cazuri oarecum surprinzător răspunsul pentru această întrebare este „da”. Mai mult, descrierea evenimentelor la care cineva a fost martor în timp ce era în aiăra trupului tinde să fie verificată destul de bine. Mulți doctori mi-au > povestit, de exemplu, că sânt foarte intrigati de felul în care pacienții cu nici un fel de cunoștințe medicale puteau

descrie cu atâtea detalii și atât de corect procedura folosită în încercările de readucere la viață, chiar dacă aceste evenimente (lucruri) au avut loc în timp ce doctorii știau că pacienții respectivi erau „morți”.

În mai multe cazuri, persoanele respective mi-au relatat cum și-au uimit doctorii sau alte persoane cu redarea unor lucruri la care au fost martori în timp ce erau în afara trupului.

În timp ce era pe moarte, de exemplu, o fată a ieșit din trup și apoi a mers într-o altă cameră din spital unde și-a găsit sora mai mare plângând și zicând „Ah, Kathy, te rog nu muri, te rog nu muri”. Sora cea mare a fost foarte nedumerită când, mai târziu, Kathy i-a povestit exact unde fusese și ce spunea în acel timp. În ' cele două pasaje care urmează sunt descrise întâmplări asemănătoare:

1. „După ce totul a trecut, doctorul mî-a spus că. avusesem'un moment cu adevărat foarte greu iar eu am .zis „Da, știu”. El zise atunci; „Păi cum știi?” iar eu am răspuns: îți pot spune tot _ ce s-a întâmplat”.

Nu m-a crezut astfel,că i-am spus toată povestea din momentul când am "încetat să mai respir până în cel în care am început să-mi revin. A fost foarte șocat aflând că știam iotul, știam toate cele întâmplate. Nu prea a știut ce să spună dar a revenit de mai multe ori să mă întrebe diferite lucruri”.

2. „— Când m-arn trezit după accident tatăl meu era acolo și nici măcar nu m-a interesat cât de bine eram sau cum am fost sau cum credeau doctorii că voi fi. Nu voiam să vorbesc decât despre experiența prin care trecusem. I-am spus tatălui meu cine m-a

—| ~Z_~-----.1 ,-----|

scos, cine -mi-a scos trupul din clădire (cea în care avusese loc accidentul) și chiar ce culoare aveau hainele persoanei care m-a scos și apoi chiar despre toată conversația care avusese loc- în acea zonă. Iar tatăl meu spuse: „Da, acestea toate așa au fost”. Și totuși fusesem tot timpul acesta în afara trupului fizic care murise și nu ar fi fost nici o altă posibilitate de a vedea sau auzi toate aceste lucruri fără să fi fost în afara trupului”.

În sfârșit, în câteva cazuri, am fost în stare să scot mărturii independente de la alții în legătură cu evenimentele ce se coroborează. Recunoscând valoarea evidentă a acestor rapoarte independente, totuși se ridică mai mulți factori care complică lucrurile. Mai întâi, în majoritatea cazurilor evenimentul care se coroborează este el însuși atestat numai de persoana pe moarte și de încă cel mult doi prieteni sau cunoscuți apropiați. Apoi chiar și în cele mai dramatice, foarte bine atestate instanțe, pe care le-am colectat, am promis că nu divulg nume reale. Și chiar dacă aș putea, totuși, nu cred că astfel de cazuri care se coroborează, dacă au fost colectate după împlinirea faptului, nu ar constitui o dovadă, pentru motive pe care le voi explica în capitolul final.

Am ajuns la capătul prezentărilor străinii și al întâmplărilor raportate de majoritatea în legătură cu experiența muririi. Încheind acest capitol, vreau să citez cât de cât dintr-o relatare excepțională care cuprinde în ea multe din elementele discutate' de mine. În plug, conține o chestiune unică, neîntâlnită altundeva: ființa de lumină îi **spune** omului implicat

rz VIAȚĂ după VIAȚĂ ' £—,

despre moartea sa iminentă și apoi decide să-l lase să trăiască.

„În momentul când s-a întâmplat, aceasta, sufeream, ca și azi, de o astmă bronhică gravă. Într-o zi, am început să tușesc tare și aparent mi s-a rupt un disc în partea de jos a coloanei vertebrale. Timp de două luni, m-au consultat mai mulți doctori pentru durerea agonizatoare și în final unul din ei m-a recomandat unui neuro-chirurg, Dr. Wyatt. M-a văzut și mi-a spus că trebuie să mă, internez în spital de urgență. Am făcut aceasta Mediat și am fost pus chiar atunci în tratament.

Dr. Wyatt știa că aveam o boală respiratorie avansată astfel că a chemat un specialist de plămâni care spunea că anesteziologul, Dr. Coleman trebuia întrebat dacă e nevoie să fiu adormit. Astfel s-a ocupat de mine specialistul de plămâni aproape trei săptămâni până ce până m-a dus într-un loc unde Dr. Coleman- urma să mă. adoarmă. A consimțit, până la urmă, să facă aceasta într-o zi de luni, deși era foarte îngrijorat. Au programat operația pentru următoarea vineri. Luni noaptea am adormit și m-am odihnit până marți de dimineață, când m-am trezit cu o durere mare. M-am răsucit și am încercat să stau mai confortabil și chiar în acel moment apărură o lumină în colțul camerei, chiar sub tavan. Era ca o minge de lumină, aproape ca un glob și nu era prea mare. aș spune că nu mai mult decât 12-15 inches (unitate de măsură americană) și, pe când apărură aceasta lumină, am avut o senzație bizară. Nu pot spune că era o senzație sinistră. Era un sentiment de pace desăvârșită

S

și de relaxare deosebită. Am putut vedea o mână întinzându-se spre mine din lumină, iar lumina spuse: „Vino cu mine. Vreau să-ți arăt ceva.” Astfel fără nici un. oic de ezitare; mi-am. întins imediat mâna și m-am prins de mâna pe care o vedeam. Făcând aceasta, am avut impresia că eram tras în sus și apoi afară din trup, pe care, privind apoi în spate, l-am văzut zăcând în pat, în timp ce eu mergeam în sus către tavanul camerei.

În acest moment, imediat ce mi-am părăsit trupul, am luat aceeași formă ca acea lumină. Aveam senzația și va trebui să folosesc cuvintele mele pentru aceasta, deoarece încă nu am auzit -pe nimeni să vorbească despre așa ceva, că această formă era un spirit. Nu era un trup, ci doar un rotocol de fum sau de abur. Era aproape ca norii de fum de țigară atunci când sunt ei iluminați când se învârt în jurul lămpii. Forma pe care am luat-o avea totuși culori (era colorată). Era colorată în portocaliu, galben și o culoare care era foarte neclară pentru mine — o consideram ca fiind indigo sau albastrui.'

2. Această formă spirituală nu avea formă ca un trup, era mai mult sau mai puțin circulară, dar avea ceea ce eu aș numi mâna. Știu aceasta, pentru că atunci când lumina s-a întins spre mine, eu m-am întins spre ea cu mâna. Și totuși, brațul și mâna trupului meu stăteau așezate, pentru că le puteam vedea zăcând pe pai, în jos pe lângă trup în timp ce mă ridicam spre lumină. Dar când nu foloseam această mână spirituală, spiritul se întorcea la forma circulară.

3r

Astfel, am fost tras în aceeași poziție în care era lumina și am început să ne mișcăm prin tavan și prin pereții spitalului înspre coridor și prin coridor în jos parcă prin podeaua lui înspre un nivel inferior al spitalului. Nu aveam nici o dificultate în a trece prin ușă sau prin pereți. Păreau că se dau la o parte atunci când ne apropiam de ele. În acele momente păruse că făceam o călătorie. Știam că ne mișcăm și totuși nu era nici o senzație de viteză. Și așa. deodată, aproape instantaneu, mi-am dat seama că ajunsesem în sala de reanimare a spitalului. Ei bine, eu nici măcar nu știusem până atunci unde era camera de reanimare din acest spital, dar am ajuns totuși acolo și din nou eram în colțul camerei lângă tavan, mai sus decât toate celelalte din camera. I-am văzut pe doctori și pe surori mișcându-se în costumele lor verzi și am văzut paturile care erau așezate acolo.

Acea ființă mi-a spus atunci — mi-a arătat: „Aici vei fi în curând. După ce te vor scoate din camera-de operație te vor pune în acel pat, dar nu te vei mai scula (trezi) din acea poziție. După ce mergi în sala de operație nu vei mai ști nimic până ce. voi veni înapoi să te iau”. Nu pot să spun că toate acestea au fost cu cuvinte. Nu era ca orice voce perceptibilă, pentru ca, dacă ar fi fost, aș fi așteptat ca și ceilalți pacienți din cameră să fi auzit vocea clar nu . au auzit-o. Era ca un fel de impresie asupra mea. Dar era într-o formă așa de vie încât nu a fost cale pentru mine să spun că nu am auzit-o sau nu am simțit-o. Era limpede pentru mine»

S

în ceea ce privește ceea ce vedeam era mult mai ușor să recunosc lucrurile în timp ce eram în forma spirituală. Mă întrebam cam așa: „oare ce este ceea ce încearcă să-mi arate?”. Știam imediat ce era, ce avea în minte. Nu era nici o îndoială. Singurul lucru era că *acel pat* —? patul din dreapta, când intri în cameră din coridor — era locul unde urma să fiu și m-a adus aici fiin|a respectivă cu un scop. Și atunci mi-a spus de ce. După câte am înțeles eu, motivul era că nu voise să mă tem deloc atunci când urma să sosească timpul ca spiritul meu să iasă din trup, ci voia să cunosc dinainte senzația pe care o ai la momentul trecerii. Voia să mă asigure să "nu-mi fie
| teamă, pentru că mi-a spus că nu va fi acolo imediat, că voi trece prin alte lucruri mai întâi, dar că el va urmări totul din urmă și va fi acolo cu mine la sfârșit. Am uitat să spun că imediat ce l-am însoțit spre a ne duce spre camera de reanimare, devenind eu însumi spirit, am fost oarecum uniți într-unui. Dar
, eram și două forme separate. Și totuși el avea control
I deplin asupra a tot ceea ce se întâmpla cu mine. Și
I chiar și, atunci când mergeam prin pereți și prin
| tavane părea că eram mtr, o astfel de strânsă
j comuniune, încât nimic absolut nu mă deranja. Din
I nou, a fost doar o senzație de pace, de calm și de
I seninătate pe care nu le-ai putea găsi altundeva.
I Astfel, după ce mi-a spus aceasta, rn-a dus înapoi
| în camera mea si întoreându-rnă mi-am văzui din nou |
trupul, zăcând în aceeași poziție ca atunci când l-am J
părăsit și dintr-odată am fost din nou în trup. ■

HS

Aș presupune că fusesem în afara trupului aproximativ 5 sau 10 minute, dar trecerea timpului nu a avut nimic de a face cu această experiență. De fapt, nu-mi amintesc să mă fi gândit vreodată că sunt într-un timp anume.

Această întreagă situație m-a uimit, m-a luat complet prin surprindere. A fost așa de viu și de real — mai real decât o experiență obișnuită. Dimineața nu am fost absolut deloc speriat. Când m-am bărbierit, am observat că mâna nu-mi mai tremura ca în ultimele șase sau opt săptămâni. Știam că urma să mor și nu regretam deloc și nici nu-mi era teamă. Nici măcar nu mă gândeam astfel: „Oare ce aș putea face să nu mi se întâmple aceasta?” Eram gata.

Api, joia după amiază, ziua de dinainte de operație eram în camera de spital și eram îngrijorat. Soția mea și -cu mine aveam un băiat, un nepot adoptat, și tocmai avusesem câteva neazuri cu el. De aceea m-am decis să le scriu câte o scrisoare soției și nepotului, în care să aștern câteva din grijile mele și
I apoi să ascund scrisorile undeva unde nu puteau fi
găsite decât după operație. După ce am scris soției
cam două pagini parcă s-au deschis ușile potopului.
IDinir-o dată, am izbucnit în lacrimi, hohotind. Am
simțit atunci o prezentă și mai întâi am crezut că poate
plânsesem atât de tare încât deranjasem pe , vreuna din
surori și a venit să mă vadă, să vadă ce se întâmplase. Dar
nu auzisem ușa deschizându-ise. Și din nou am simțit'acea
prezență, dar nu era nici o lumină de data aceasta și
atunci din nou îmi adresă gânduri și cuvinte ca și mai
înainte, zicând: „Jak, de

L -----^ ----- ; ----|^ -----

ce plângi? Credeam că-ți va plăcea să fi „cu mine”. Am gândit: „Da îmi place. Vreau foarte mult să merg”. Iar vocea spuse: „Atunci de ce plângi?”. Eu am răspuns: „Am avut necazul cu nepotul nostru' și mă tem ca soția mea-nu va ști cum să-l crească. Încerc să scriu ceea ce simt și ce doresc să facă pentru el. Sunt apoi îngrijorat pentru că simt că, poate, prezența mea l-ar fi putut ajuta să se liniștească (să se așeze) oarecum”..

■ Atunci veniă câteva gânduri dinspre prezența lui. „Devreme ce ceri aceasta pentru altcineva și te gândești la alții, atunci îți voi dăruia ceea ce dorești, Jak. Vei trăi până-ți vei vedea nepotul că a devenit bărbat în toată firea”. Și a dispărut. Nu am mai plâns, și am distrus scrisoarea ca să nu o găsească soția mea.

În acea seară, Dr. Coleman mi-a spus că se aștepta la mari dificultăți în legătură cu anestezia mea și-mi cerea să nu fiu surprins trezindu-mă și găsind în jurul meu atâtea fire și tuburi și mașini. Nu i-am spus prin ce trecusem astfel încât doar am dat din cap și am zis să fie liniștit.

A doua zi operația, deși a durat mult, s-a desfășurat bine și în timp ce-mi reveneam, Dr. Coleman era cu mine și i-am spus: „Știi precis unde mă aflu”. El mă întrebă; „în ce pat te aflu?”, iar eu i-am zis: „Sunt în acel prim pat de pe dreapta cum intri din coridor”. A râs doar și, desigur, eu vorbeam așa după anestezie,

Am vrut să-i spun ce se întâmplase, dar a intrat chiar în acel moment Dr. Wyatt și a zis: „S-a trezit acum. Ce doriți să faceți?” iar Dr. Coleman a zis:

„Nu este nimic de făcut. Nu am fost așa uimit niciodată în viața mea. Iată-mă aici cu toate instalațiile mele și el nu are nevoie absolut de nimic”. Dr. Wyatt zise: „Se mai întâmplă minuni, știți doar”. Astfel, când m-am putut scula în pat ca să privesc în jur, am văzut că eram chiar în acel pat pe care mi-l arătase lumina cu câteva zile înainte.

Toate acestea s-au întâmplat cu trei ani în urmă, dar încă sunt la fel de vii ca și atunci. A fost lucrul cel mai fantastic care s-a întâmplat vreodată și a schimbat multe. Dar nu vorbesc despre aceasta. I-am spus numai soției, fratelui, pastorului și acum dumneavoastră. Nu știu cum să povestesc, dar este atât de greu de explicat. Nu încerc să fac o ruptură în viața dumneavoastră, Pur și simplu, după toate acestea nu mai am nici o îndoială» Știu că există o viață după moarte” —,

3, PARALELE

Întâmplările diferitelor stadii ale experienței muririi sunt neobișnuite. De aici, -surpriza mea a crescut când dealungui anilor am întâlnit un număr destul de mare de paralele izbitoare ale acestei întâmplări.; Aceste paralele se întâmplă (se găsesc) în scrierile vechi din literatura unor foarte diverse civilizații, culturi și epoci.

Biblia

În societatea noastră „*It*» este cartea cea mai larg citită și discutată dintre toate cărțile care tratează probleme legate de natura aspectului spiritual al omului și de viața după moarte. În ansamblu, totuși, *Biblia* are puține de spus în legătură cu evenimentele din timpul morții sau despre natura exactă a lumii de după moarte. Aceasta este adevărat în special despre'

Vechiul Testament, Potrivit unor cercetători biblici numai două pasaje din Vechiul Testament vorbesc fără echivoc despre viața după moarte.

— „Isaia 26:1 „Să învie dar morții Tăi, să învie împreună cu trupul meu mort. Treziți-vă și cântați voi cei ce stați (locuiți), în țărână pentru că... pământul va scoate iarăși afară pe cei morii."

Daniel 12:2 „Mulți din cei ce dorm în țărâna pământului se vor trezi: unii spre viață veșnică iar alții pentru ocară și rușine veșnică."

Observați că în amândouă pasajele există o sugestie puternică că va avea loc o înviere a trupului fizic, și că starea de moarte -fizică este comparată, din nou, cu somnul.

Totuși, așa cum este evident din capitoul anterior puțini oameni au folosit concepte biblice specifice, atunci, când încercau să elucideze sau să explice ceea ce li s-a întâmplat. De pildă, se va putea line minte că un bărbat a identificat locul întunecat prin care a trecut în momentul morții cu „Valea umbrei morții" din *Biblie*. Două persoane au

S

menționat cele spuse de Isus „Eu sunt lumina lumii". Aparent, cel puțin parțial pe baza acestei fraze cele două persoane au identificat lumina întâlnită cu Hristos. Unul din ei mi-a spus: „Nu am văzut nici o dată o persoană în acea lumină, dar pentru mine lumina era un Hristos — conștiință, o unitate cu toate lucrurile, o dragoste perfectă. Cred că Isus a intenționat literal cele pe care le-a spus despre El că este lumina lumii".

În plus, din propria, mea lectură am întâlnit câteva paralele aparente pe care nu le-au menționat nici unii din subiecții mei. Cel mai interesant se întâmplă în scrierile apostolului Pavel. El fusese un prigonitor al creștinilor până în momentul în care a avut acea viziune și convenire faimoasă de pe drumul spre Damasc. El spune:

• — „Faptele Apostolilor 26, "13 —16, 19, 24—25" Pe la amiază, o, rege, am văzut pe drum strălucind o lumină din cer, a cărei strălucire era mai puternică ca a soarelui, iar această lumină strălucea în jurul meu și în jurul celor ce călătoreau cu mine. Și căzând cu toții ia pământ eu am auzit un glas care-mi zicea în limba evreiască: „Sauie, -Saule, de ce mă prigonești? Este greu să izbești cu piciorul într-un țepuș".

„Cine ești Doamne?" a zis eu. Și El a zis: „Sunt Isus pe care tu-L prigonești. Dar scoată-te și stai în picioare pentru că M-am arătat ție, ca să te pun slujitor și martor atât al lucrurilor pe care le-ai văzut cât și al lucrurilor pe care mă vei vedea făcându-le...^M."

-De aceea, o rege, Agripa, eu nu m-am împotrivit, vedeniei cerești...

Și pe când vorbea el astfel ca să se apere, Festus a zis cu glas tare: „Pavele ești nebun! învățătura ta cea multă te face să devii nebun.

Dar Pavel a răspuns: „Nu sunt nebun, prea nobile Festus, dimpotrivă.vorbesc cuvinte adevărate și chibzuite”.

Este clar că acest episod se aseamănă cu întâlnirea ființei de lumină din experiențele morții aparente. întâi de toate, ființa are personalitate deși nu i poate fi, văzută nici o formă fizică; are și o „voce” care întreabă ceva și emite instrucțiuni. Atunci când Pavel încearcă să povestească altora și ei este ironizat și socotit „nebun”. Fără îndoiaia că acea viziune i-a schimbat cursul vieții; de atunci a devenit un propovăduitor fruntaș al creștinismului ca fel de viață, al dragostei pentru semeni.

Desigur că .sunt și deosebiri. Pavel nu a fost aproape de moarte în cursul viziunii sale. De | asemenea, îndeajuns de interesant, Pavel raportează | că a fost orbit de lumină și nu a putut să vadă timp de trei zile după aceea. Acest lucru este contrar rapoartelor celor care spun că, deși lumina era de nedecris de strălucitoare, totuși nu i-a orbit nici nu i-a. oprit să vadă cele ce se petreceau în jurul lor.

în discuțiile lui despre natura vieții de aoi, Pavel spune că unii se împotrivesc conceptului creștin despre viața de după moarte, întrebând ce fel de trup va avea mortul:

1. „Corinteni 15:35—38; 40:42—44; 51 și 52.” 1 „Dar va zice cineva: Cum înviază morții? Și cu ce I trup. se vor întoarce?” „Nebun ce ești! ;.. ceea ce I semeni când semeni, semeni nu trupul care va fi, ci doar grăunte...”

Apoi Dumnezeu îi dă un trup, după cum voiește și fiecărei semințe îi dă un trup ai ei... Există trupuri cerești și trupuri pământești, dar una este strălucirea trupurilor cerești și alta a celor pământești... Așa este • și învierea morților. Trupul este-semănat în putrezire | și înviază în neputrezire; este semănat în ocară și | înviază în mărire, este semănat în neputință și înviază

! m putere. Este semănat trup firesc-și înviază trup spiritual Este un trup natural (firesc) și este un trup • spiritual (duhovnicesc)... Iată, vă spun o taină: nu vom adormi toți,, dar toți vom fi schimbați. într-o clipă, într-o clipeală din ochi la cea din urmă trompetă; - pentru că trompeta va suna, morții vor învia nesupuși I putrezirii.”

Destul de interesant, scurta descriere a naturii „trupului spiritual” făcută de Pavei corespunde foarte : bine relațiilor celor care s-au aflat pe ei înșiși în j afara trupului. în toate cazurile nematerialitatea } trupului spiritual este accentuată — lipsa lui de | substanță fizică — după cum este accentuată și lipsa ! de limitare a acestui trup. Pavel spune, de exemplu că pe când trupul lui fizic a fost slab si urât, trupul cel spiritual va fi puternic și frumos. Aceasta ne reamintește unul din cazurile experienței morții aparente în pare trupul spiritual părea întreg și complet, chiar și atunci când trupul fizic putea fi văzut

S

ca mutilat, precum și de alt caz, în care trupul spiritual părea să nu aibă o anumită vârstă, adică nu era limitat de timp.

Piaton

Filosoful Piaton, unul din cei mai mari gânditori ai tuturor timpurilor, a trăit în Atena din 428 până în 348 înainte de Hristos. Ne-a lăsat un corp de idei în forma a 22 de dialoguri sau piese filozofice, în care mulți îl includ ca interlocutor principal pe Socrate, și câteva scrisori,

Piaton a crezut puternic în folosirea judecății (rațiunii), a logicii și a argumentului în atingerea adevărului și a înțelepciunii, dar acestea numai până la un punct, pentru că el era și un mare vizionar care sugera că în ultimă instanță adevărul poate fi găsit numai într-un fel de experiență mistică de iluminare și pătrundere. El era de acord cu ideea existenței unor planuri și dimensiuni ale realității deosebite- de lumea fizică perceptibilă și credea că mediul fizic poate fi înțeles numai prin referire la celelalte planuri „mai înalte” ale realității. Se pare că a fost, deasemenea, interesat mai ales de componența necorporală, conștientă a omului — sufletul — și vedea trupul fizic numai ca pe un vehicol temporar al sufletului. Astfel, nu este de mirare că el era interesat de soarta sufletului după moartea fizică și că mai multe din dialogurile sale — în special *Phaedo*, *Orgias*

și *Republica* se ocupă în parte chiar de această problemă.

Scrierile lui Piaton sunt pline de descrieri ale morții care sunt exact ca -cele discutate în capitolul anterior. De exemplu, Piaton definește moartea ca pe o separare a părții netrupești a unei persoane vii, sufletul, de partea fizică, trupul. Mai mult, după el, (potrivit lui) -această parte netrupească este supusă cu mult la mai puține limitări (îngrădiri) decât partea fizică. Astfel, Piaton subliniază în mod specific că timpul nu este un element aparținător mediului de dincolo de lumea fizică, sensibilă. Celelalte medii sunt veșnice, pe când, cu fraza lui Piaton, ceea ce noi numim timp nu este altceva decât „reflexia mișcătoare nereală a veșniciei”,

Piaton discută în variate pasaje cum sufletul, care a fost separat de trup, se poate întâlni și discuta cu spiritele celor plecați și poate fi condus prin trecerea din mediul fizic în celălalt de astfel de spirite conducătoare (protectoare). Ei menționează cum unii se pot aștepta să fie întâmpinați în momentul morții de o barcă ce-i trece peste o apă (o întindere de apă) pe „celălalt, mal” al existenței lor de după moarte, în *Phaedo* atât aranjamentul dramatic cât și argumentele și cuvintele folosite conduc spre ideea că trupul este închisoarea sufletului și că, în mod corespunzător, moartea este ca o evadare sau eliberare din acea închisoare, în timp ce așa cum am văzut în primul capitol, Piaton articulează (prin Socrate) părerile antice despre moarte ca o adormire sau uitare, ei face aceasta numai spre a le discredita în ultimă instanță

----- **S** -----

și spre a se întoarce la 180°. Potrivit lui Plafon, sufletul vine în trupul fizic dintr-un mediu mai înalt și divin al ființei. Pentru el, *nașterea* este adormire și uitare, devreme ce sufletul, născându-se în trup, trece de ia stare de mare conștiință la una mult mai puțin conștientă și în același timp uită adevărurile pe care ie cunoscuse în starea sa în afara trupului. Moartea, prin urmare, este o *trezire* și *reamintire*. Platon arată, că sufletul "care a fost separat de trup prin moarte poate gândi și raționa chiar mai clar ca înainte și că poate să recunoască lucrurile în adevărata lor natură mult mai bine (ușor). Și mai mult, curând după moarte stă în fața unei „judecăți” în care o ființă divină arată sufletului toate lucrurile — bune și rele

1 — pe care le-a făcut în viață și-i impune sufletului să ie confrunte.

în cartea a X-a a *Republicii* are loc probabil cea mai surprinzătoare asemănare. Platon povestește aici mitul lui ER, un soldat grec. ER plecase la o bătălie în care fuseseră uciși mulți greci, iar atunci când compatrioții lui au mers să adune trupurile celor morți în luptă, trupul lui era și el acolo. A fost așezat, împreună cu toate celelalte, pe un rug funerar spre j a fi ars. După un timp trupul lui a înviat, iar ER a descris ceea ce văzuse în călătoria lui prin mediul de dincolo. întâi de toate, spunea ER, sufletul i-a ieșit din trup, s-a alăturat unui grup de alte spirite și au I mers într-un ioc unde erau „deschideri” sau „tregeri” care duceau aparent ■ dinspre pământ spre mediile vieții de apoi. Acolo celelalte suflete au fost oprite și judecate de ființe divine, care puteau vedea dintr-o

----- S -----

privire, într-un fel de ecran, toate cele făcute de suflet în timpul vieții pământești. Totuși, ER, nu a fost judecat. În loc de aceasta, ființele i-au spus că trebuie să se întoarcă să-i informeze pe cei ce trăiau în lumea fizică despre felul în care era cealaltă lume. După ce a văzut multe alte priveliști, ER a fost trimis înapoi, dar spunea că nu știe cum s-a întors în trupul fizic. S-a trezit doar și s-a văzut pe rugul funerar.

Este important să avem în vedere că Platon însuși ne avertizează că a socotit *descrierile* sale ■

I despre detalii precise, despre lumea în care va intra I sufletul după moarte ca fiind „probabile, cel mult”.

| Deși nu se îndoiește că supraviețuirea dincolo de I moartea trupească are loc, el insistă 'că a încerca să I explici viața de apoi până ce sântem în trup, în viața j fizică actuală, înseamnă să te întâlnești cu două I dezavantaje puternice. întâi de toate, sufletele I noastre sunt închise în trupuri fizice și sunt astfel I limitate în ceea ce pot experimenta și învăța prin | simțurile fizice. Vederea, auzul, pipăitul, gustul și I mirosul, fiecare în felul său, ne pot păcăli. Dacă un I obiect este departe și este enorm, ochii noștri îl pot I fac*1 să pară mic, putem să auzim greșit ceea ce ni | se spune și așa mai departe. Din toate acestea pot | rezulta false opinii și impresii în legătură cu natura | lucrurilor- Astfel, sufletele noastre nu pot vedea I realitatea m sine decât când suni eliberate de sub j inacuratețiii și distragerile simțurilor fizice.

I în al doilea rând, Platon spune că limbajul ' omenesc este neadecvat a exprima direct realitățile ultime. Cuvintele ascund în doc să descopere natura

----- £3 -----

interioară a lucrurilor. Urmează că nici un cuvânt omenesc nu poate face mai mult decât să indice — prin analogie, prin mit sau orice altă cale indirectă — caracterul adevărat a ceea ce stă (este) dincolo de mediul fizic.

Cartea tibetană a morților

Această lucrare remarcabilă a fost alcătuită din învățăturile înțelepților din mai multe secole ale Tibetului preistoric și ne-a parvenit prin acele generații timpurii pe cale orală. A fost în sfârșit scrisă, aparent, în secolul B, după Hristos, dar și atunci a fost ascunsă spre a fi păstrată în secret, ascunsă de cei din afară.

Forma luată de obicei de această carte diferă după felurile în care a fost folosită. Mai întâi, oamenii înțelepți care au scris-o socoteau moartea ca o îndemânare — ceva ce poate fi făcut fie cu artă fie într-o manieră nepotrivită după cum cineva avea sau nu cunoștințele necesare spre a o face bine. Astfel, cartea era citită ca o parte din ceremonia funerară, sau persoanei pe moarte în ultimele clipe ale vieții.

Avea, astfel, menirea să fie folosiți în două feluri

I Primul era acela de a ajuta persoana muribundă să

I țină minte natura fiecărui nou fenomen minunat pe

I care-l experimenta. Al doilea era să-i ajute pe cei încă

în viață să gândească în mod pozitiv și să nu-l rețină pe cel muribund cu dragostea și cu interesul lor emoțional, astfel încât ei să poată intra în planurile de dincolo de moarte într-o stare a minții potrivită, eliberat de toate grijile trupești.

Spre a-și atinge aceste scopuri cartea conține o descriere amplă a stadiilor variate prin care trece sufletul după moartea fizică. Atefii este foarte reală și clară corespondența dintre stadiile începătoare ale morții descrise de carte și cele ce au fost relatate de cei care au suferit moarte aparentă.

Întâi de toate, relatarea tibetană menționează că mintea sau sufletul persoanei muribunde pleacă din trup.

La un moment dat, sufletul intră într-un „leșin” și se descoperă într-un gol — nu un gol fizic, ci unui care este/ de fapt, supus propriului fel de limite, unul în care încă-i persistă (există) conștiința. Se poate ca el să audă niște zgomote sau sunete alarmante și, deranjante, descrise ca șoptire, trăznire și zgomote de fluier, ca vântul, după care de obicei se află, el și cele ce-i înconjoară, înfășurat (învelit) într-o iluminare ca o pâclă cenușie.

Este surprins aflându-se pe sine în afara trupului fizic. Vede și aude pe rudele și prietenii săi cum îi jelesc trupul și-l pregătesc pentru înmormântare și totuși atunci când încercă să le răspundă ei nici nu-l aud nici nu-l văd. Încă nu-și dă seama că este mort și foarte confuz. Se întrebă pe sine dacă este mort sau nu și, când în final își dă seama că este, se

întreabă unde trebuie să meargă și ce trebuie să facă. Este dominat de un -sentiment de adânc regret și este foarte deprimat pentru starea lui. Pentru o vreme rămâne lângă locurile cu care fusese familiar în timpul vieții sale fizice.

Observă că încă este într-un trup — numit trupul „strălucitor” — care pare că nu constă din substanță materială. Astfel, poate trece prin stânci, pereți, și chiar prin munți fără să întâlnească nici o rezistență. Călătoria este aproape instantanee. Oriunde vrea să fie, ajunge într-o clipă. Gândul și percepția lui sunt mai puțin limitate, mintea lui devine foarte lucidă iar simțurile par mai ascuțite, mai perfecte și mai aproape de natura lor divină. Dacă a fost orb sau surd sau șchiop în viața lui fizică este surprins să descopere că în trupul iui cei „strălucitor” toate simțurile» ca și toate puterile trupului fizic, au fost restaurate și intensificate. El poate întâlni și alte ființe în același fel de- trup și poate întâlni ceea ce este numit o lumină pură și clară. Tibetanii îi sfătuiesc pe cel ce moare și se apropie de acea lumină să încerce să "aibă numai l dragoste și compasiune față de alții.

Cartea descrie, de asemenea, sentimentele de pace și mulțumire imensă pe care le *experimentează* cei ce moare și, de asemenea, un fel de „oglină” în | care este reflectată viața lui întregă cu toate faptele, S bune sau reie, atât spre a fi văzute de ei cât și de ființele care-l judecă. In această situație nu se poate face o reprezentare falsă (greșită); este imposibil să se mintă despre viața cuiva.

Pe scurt, chiar dacă *Cartea tibetană* a morților include multe stadii avansate ale morții, stadii prin care nu a trecut niciunul din subiecții mei, este foarte clar că există o asemănare izbitoare între relatarea acestui vechi manuscris și întâmplările care au fost relatate de americanii secolului XX.

Emanuei Sweclenborg

Swedenborg, care a trăit din 1688 până în 1772, f s-a născut în Stockholm. A fost renumit în zilele lui și a adus contribuții respectabile în variate domenii ale științelor naturale. Scrierile lui, la început ; orientate spre anatomie,- fiziologie și psihologie au câștigat o largă popularitate. Mai târziu, când a trecut j prinîr~o criză religioasă a început să povestească I despre experiențe în care fusese în legătură | (comunicație) cu entități spirituale de dincolo de | această lume.

I Lucrările sale mai târzii abundă în descriții vii I

despre felul în care este viața după moarte. Din nou | I este uimitoare legătura (corelația) dintre ceea ce scrie] el despre unele din experiențele sale spirituale și ceea j ce raportează cei întorși după .contacte foarte j apropiate cu moartea. De exemplu, Swedenborg I descrie cum, atunci când funcțiile fiziologice ale I j respirației și circulației

„Încă, ci este doar separat de partea corporală care i-a fost de folos în lume... Atunci când moare, omul trece doar-dintr-o lume într-alta.”

Ei pretinde că el însuși a trecut prin primele evenimente ale morții și a avut experiențe în afara ■ trupului.

Toate citatele din Swedemborg sunt luate din *Compendium of the theological and Spiritual sitings of Emanueî Swedenborg* (Boston Cross and Nichols, 1853) pag. 160—197.

„Am fost adus într-o stare de nesimțire în ceea ce privește simțurile trupesti, astfel aproape într-o stare de murire și totuși gândirea vieții interioare fiind intactă, astfel încât am perceput și reținut în memorie cele ce se întâmplau și care se întâmplă celor ce sunt readuși la viața din moarte... In special percepeam... că era un fel de tragere .a... minții, a spiritului, din trup”.

În timpul acestei experiențe, el întâlnește ființe pe care le identifică cu „înger”. Ei îl întreabă dacă este pregătit să moară,

„Acești îngeri au cercetat mai întâi ce gândeam., dacă gândul meu era sau nu ca al acelor care mor, ce se întâmplă de obicei în viața veșnică și îmi arătau că voiau să-mi țină acel gând în minte”.

Și totuși comunicarea dintre Swedemborg și spirite nu este de tip pământesc, omenesc. Spre deosebire de aceasta din urmă ea este aproape un transfer direct de gândire. De aici, faptul că nu exista nici o posibilitate de neînțelegere.

Spiritele conversează într-o limbă universală... Fiecare om, imediat după moarte, folosește această limbă universală. ... care este potrivită spiritului său... Vorbirea unui înger sau a unui spirit cu omul este auzită la fel de sonor ca și cea a unui om cu alt om; și totuși nu este auzită de alții care stau aproape ci numai de el; motivul este că vorbirea unui înger, sau spirit curge mai întâi în gândirea omului...

Persoana de curând moartă nu-și dă seama că este moartă, pentru că este încă într-un „trup” care seamănă cu trupul fizic în mai multe aspecte.

„Prima stare a omului după moarte este similară stării lui io lume, pentru că are aceleași caractere exterioare... De aici rezultă că el nu cunoaște că nu mai este în lume... De aceea; după ce s-au mirat că încă mai sunt în trup și-n toate simțurile pe care le-au avut în lume... ajung la dorința de a cunoaște ce este raiul și ce este iadul.”

Dar, starea spirituală este mai puțin limitată. Percepția, gândirea și memoria sunt perfecte iar timpul și spațiul nu mai opun obstacole pe care ie pun în viața fizică.

• „Toate facultățile spiritului... sunt într-o stare perfectă, la fel ca și senzațiile, gândurile și percepțiile.”

Omul, pe moarte, se poate întâlni cu spiritele altor oameni pe care i-a cunoscut când era în viață. Ei sunt acolo spre a-l ajuta în timpul trecerii înspre lumea de dincolo.

„Spiritul omului plecat recent din lume este... recunoscut de prietenii săi și de cei pe care-i știuse

din lume... care-l instruiseră în legătură cu viața veșnică..."

Viața lui din trecut poate fi arătată într-o viziune. își amintește fiecare detaliu din ea și nu este nici o posibilitate să mintă sau să ascundă ceva.

„Memoria interioară... este astfel încât în ea sunt înscrise toate lucrurile deosebite (particulare)„, pe care le-a gândit omul cândva, pe care le-a vorbit sau făcut... din fragedă copilărie până la adânci bătrânețe. Omul are cu el memoria tuturor acestor lucruri când vine în cealaltă lume și în mod succesiv este adus la reamintirea tuturor... Tot ceea ce a vorbit și făcut... este arătat înaintea îngerilor într-o lumină clară ca ziua... și..., nu există nimic de ascuns în lume, încât să nu fie arătat după moarte... ca și cum ar fi văzut într-o efigie, când spiritul este privit în lumea, raiului.".

Swedenborg mai descrie și „lumina Domnului" care pătrunde lumea de dincolo; o lumină de o strălucire inefabilă pe care a întrezărit-o el însuși. Este o lumină a adevărului și a înțelegerii.

Astfel, din nou în scrierile lui Swedenborg ca și mai înainte în *Biblie*, în lucrările lui *Platon* și *Cartea tibetană a morților*, găsim paralele izbitoare cu întâmplările din experiențele contemporane ale morții aparente. Se pune totuși întrebarea în' mod natural dacă acest paralelism este sau ou chiar așa de surprinzător. Unii ar putea sugera, de exemplu, că autorii acestor lucrări variate s-au putut influența unii pe alții. O asemenea presupunere poate fi justificată în unele cazuri dar nu în toate. Piaton admite că el

----- S -----

derivă câteva din reflexiile sale din misticismul religios al Răsăritului, astfel încât el ar putea să fi fost influențat de aceeași tradiție care a produs *Cartea tibetană a morților*. Pe de altă parte ideile filozofiei grecești au influențat pe anumiți scriitori neotestamentari, astfel încât ar putea să se susțină că discuția, lui Pavel despre trupul spiritual își are unele rădăcini în Piaton.

Pe de altă parte, în majoritatea cazurilor nu este ușor să se stabilească dacă astfel de influențe au putut avea ioc. Fiecare scriitor, pare să sublinieze câteva detalii interesante care se întâmplă în interviurile mele dar pe care nu le-ar fi putut lua de la autori mai timpurii.

Swedenborg citea Biblia și era familiarizat cu Piaton. Totuși, de mai multe ori se referă la faptul că cineva care tocmai a murit, ar putea să nu-și dea seama un anumit timp că este mort. Acest fapt care se repetă de mai multe ori în povestirile celor care au ajuns foarte aproape de moarte, nu este aparent menționat nici în *Biblie* nici de *Piaton*. Dar este subliniat în *Cartea tibetană a morților*, o carte pe care Swedenborg nu ar fi putut-o citi nicidecum, într-adevăr nu a fost nici măcar tradusă până în anul 1927.

Este oare posibil ca experiențele morții aparente, pe care le-am adunat să fi fost influențate de lucruri de tipul celor discutate de mine aici? Toți cei cu care am discutat au avut o oarecare tangență cu Biblia înainte de experiența lor, iar doi sau trei știau câte ceva despre ideile lui Piaton. Pe de *altă parte,

----- S -----

Dr. RALPH MOODY

Vniciunul nu era conștient de existența unor lucrări ca cele ale lui Swedenborg sau *Cartea tibetană a morților*. Dar, multe detalii care nu apar în Biblie, sau chiar și în Platon, apar în mod constant în relatările pe care le-am adunat, iar acestea corespund exact cu fenomene și întâmplări menționate în sursele mai neobișnuite.

Trebuie să recunoaștem că existența unor asemănări și paralele între scrierile gânditorilor antici și relatările americanilor de azi care au supraviețuit atingerii cu moartea, rămâne un fapt surprinzător și până în prezent inexplicabil. Ne-arn putea foarte bine întreba noi înșine cum este posibil ca înțelepciunea bătrânilor tibetani, teologia și viziunile lui Pavel, reflexiile ciudate și miturile lui Platon și revelațiile spirituale ale lui Swedenborg să se potrivească *asa de bine*, atât între ele cât și cu relatările unor indivizi contemporani care au ajuns mai aproape, ca nimeni altcineva dintre cei vii, de starea morții?

Ai26'r-

VIAȚĂ după VIAȚĂ

4. ÎNTREBĂRI

Probabil că până acum cititorului i-au venit în gând multe îndoieli și obiecțiuni. În anii în care vorbeam, în, particular sau în public în legătură cu acest subiect, am fost întrebat multe. În general, sunt întrebat despre aceleași lucruri în majoritatea ocaziilor, astfel încât am putut să alcătuiesc o listă a acestor întrebări care sunt puse cel mai frecvent. În acest capitol și în_ cei ce urmează mă voi adresa acestora.

Oare pur și simplu ați inventat toate acestea?

n.

Dr. RAÎMOND MOODY

'Z_

Nu, nu le-am inventat. Chiar aş vrea să urmez o carieră de predare a psihiatriei și a filozofiei medicinei, iar încercarea de a comite o farsă ar conduce cu greu la acest țel.

De asemenea, potrivit experienței mele oricine face cercetări cu zel printre cunoscuți, prieteni sau rude în legătură cu întâmplarea unor astfel de existențe, va vedea cum i se împrăștie curând toate îndoielile.

Dar oare nu sânteți nerealist? Până la urmă cât de frecvente sunt asemenea experiențe?

Sunt primul care admit că, datorită naturii necesar limitate a memoriei umane, nu pot să fac o estimare numerică semnificativ statistică a incidenței sau prevalenței acestui fenomen. Totuși, insist să spun aceasta: întâmplarea unor astfel de experiențe este cu mult mai comună decât ar ghici oricine care nu le-a studiat. Am susținut multe conferințe publice pe această temă, în fața multor tipuri și mărimi de grupuri și niciodată nu s-a întâmplat ca să nu vină cineva după terminarea conferinței spre a relata ce i se întâmplase lui sau ei sau, în unele cazuri, să povestească public. Desigur totdeauna se poate spune (și foarte adevărat) că este firesc ca cineva care a avut o asemenea experiență să vină ia o conferință cu o asemenea temă. Și totuși, în multe din cazurile pe care le-am întâlnit, persoana implicată nu a venit ia conferință din cauza temei. De pildă, recent, am vorbit unui grup de 30 de persoane. Doi din ei avuseseră experiențe ale morții aparente și amândoi erau acolo puf și simplu numai pentru că erau,

■4|28f~
#-44.41111.1111.#

i-4

VIAȚĂ după VIAȚĂ

h

membrii ai acelui grup. Niciunul nu cunoștea dinainte tema conferinței mele.

Dacă experiențele morții aparente sunt așa de comune, cum spun de ce acest fapt nu este în general cunoscut?

Par să existe mai multe motive pentru aceasta. Primul și cei mai puternic, cred că este faptul că ritmul timpurilor noastre este în general împotriva discutării chiar a posibilităților de supraviețuire peste moartea fizică. Trăim într-o epocă în care știința a făcut progrese enorme în înțelegerea și cucerirea naturii. A vorbi de viata după moarte pâre oarecum - atavic multora care poate că simt că ideea aparține mai mult trecutului nostru „superstițios” decât prezentului nostru „științific”. Ca urmare, astfel de persoane, care au experiențe aparținătoare unui mediu în afara celui al științei cum înțelegem noi azi, sunt ridiculizate. Fiind conștiente de aceste atitudini, persoane care au experiențe transcendente sunt de obicei, în mod firesc împotriva relatării lor foarte deschise. Sunt convins, de fapt, că o masă enormă de material stă ascuns în mințile unor persoane, care au avut astfel de experiențe dar care, de teama de a fi socotiți „nebuni” sau „cu prea multă imaginație”, nu au relatat niciodată la mai mult de unul sau doi prieteni sau rude foarte apropiate.

În plus, obscuritatea publicului de rând în ceea ce privește tema întâlnirilor cu moartea aparentă pare să rezulte în parte dintr-un fenomen, psihologic comun care implică atenția. Multe din cele pe care le auzim și le vedem în fiecare zi trec' neînregistrate

----- **S** -----

în mințile noastre. Dacă atenția ne este atrasă de ceva dramatic, totuși, ne dăm cu adevărat seama de acel ceva numai mai târziu. De multe ori există situația că o persoană avusese experiența învățaturii înțelesului unui cuvânt nou, dar numai după a văzut cuvântul peste tot începe să citească în următoarele câteva zile. Explicația este de obicei nu că acel cuvânt tocmai ar fi intrat în limbă și aproape peste tot. Mai degrabă este faptul că cuvântul fusese în lucrurile pe care le citise tot timpul, dar, nefiind conștient de înțelesul lui, a trecut de obicei peste el fără a fi cu adevărat conștient de el.

În mod similar, după o conferință, pe care am susținut-o de curând am lăsat loc pentru discuție, iar un doctor, punând prima întrebare, zise: „Lucrez în medicină de multă vreme. Dacă aceste experiențe sunt așa de obișnuite, cum spuneți că sunt, oare de ce eu nu am auzit de ele?” Știind că în mod probabil trebuia să fie acolo cineva care a întâlnit un caz sau două, am întors imediat întrebarea înapoi spre cei din sală. Am întrebat: „Este cineva aici care a mai auzit despre așa ceva?” În acel moment, soția doctorului a ridicat mâna și a relatat un caz al unui foarte apropiat prieten de-al lor.

Pentru a da un alt exemplu, un doctor pe care-l cunosc a aflat prima dată despre acest tip de experiențe citind o revistă mai veche despre o conferință de-a mea. A doua zi, fără să fi cerut așa ceva, un pacient i-a povestit o experiență asemănătoare. El și-a dat seama că pacientul nu putea să fi auzit sau să fi citit despre studiile mele.

Într-adevăr pacientul venise cu cazul lui numai pentru că era intrigat și oarecum alarmat de ceea ce i se întâmplase lui și căuta o părere medicală.'

S-ar fi putut foarte bine întâmpla în ambele cazuri ca doctorii, implicați să fi auzit de astfel de cazuri și înainte dar s-au gândit ia ele ca la niște chichițe individuale și nu ca la un fenomen larg răspândit și de aceea nu le-au acordat atenție.

În sfârșit există și un factor adițional în cazul doctorilor care ar putea să ajute în motivarea faptului că așa de mulți dintre ei par a nu fi conștienți de fenomenele morții aparente, chiar dacă ar fi de presupus că doctorii ar fi cei mai în măsură să fi întâlnit asemenea cazuri. În timpul studiilor lor, doctorilor li se subliniază mereu că trebuie să fie conștienți de cele ce spune pacientul în legătură cu ceea ce simte. Doctorul este învățat să fie foarte atent la toate „semnele” obiective ale procesului bolii, dar să ia și rapoartele subiective („simptomele”) pacientului ca pe un bob de sare. Este foarte logic pentru că astfel se poate lucra mult mai prompt cu ceea ce este obiectiv. Totuși, această atitudine are deasemenea efectul ascunderii experiențelor morții aparente, de vreme ce foarte puțini doctori își fac obiceiul de a întreba de senzațiile și simțămintele pacientului pe care l-au readus la viață din moartea clinică. Din cauza acestei atitudini, așa zice că doctorii, care în teorie ar fi grupul de oameni care ar trebui să descopere experiențele morții aparente, nu sunt de fapt mult mai dispuși să asculte aceste experiențe decât sunt alte persoane.

aceea a dificultății în explicarea asemănării atâtor relatări. Oare cum pur și simplu s-a întâmplat ca atâția oameni să vină la mine cu aceeași minciună timp de 8 ani? Înșelăciunea rămâne o posibilitate teoretică.

Este, desigur, posibil de imaginat ca o femeie în vârstă, respectabilă din Carolina de Nord, o studentă în medicină din New Jersey, un veterinar din Georgia și mulți alții să se asocieze și să conspire cu ani în urmă spre a elabora o farsă împotriva mea. Totuși nu consider aceasta ca fiind posibil!

Dacă nu mint, poate că își reprezenta faptele într-un ie mult mai subtil. Oare nu este posibil ca, dealungul anilor, ei să fi elaborat povestirile lor?

Întrebarea scoate în evidență și se referă la fenomenul psihologic foarte bine cunoscut în care o persoană poate începe cu o relatare destul de simplă a unei experiențe sau întâmplări, pentru ca apoi într-o perioadă de timp să o dezvolte într-o povestire foarte elaborată. La fiecare povestire către o persoană este adăugat un detaliu subtil, după ce uneori povestitorul ajunge să creadă el însuși, așa încât până la urma povestea este atât de înflorită încât semăna foarte puțin cu cea originală.

Cred, însă, că acest mecanism nu a fost operativ în nici unul din cazurile pe care le-am studiat. Mai întâi, relatările persoanelor pe care le-am intervievat foarte curând după experiența lor — în unele cazuri, în timp ce erau încă în refacere în spital — sunt de același tip cu cele ale unor persoane care au povestit experiențe care au avut loc cu decenii în urmă.

Mai mult, în câteva cazuri, persoanele respective își scriseră descrierile experiențelor lor imediat după ce ele se întâmplaseră și mi le-au citit din însemnările lor în timpul interviului. Din nou și aceste descrieri sunt de același fel ca și cele care sunt repovestite din memorie după mulți ani. De asemenea, este faptul că adesea am fost cel dintâi sau a doua persoană căreia i se relata experiența respectivă și atunci numai cu mare repulsie chiar și în cazurile în care experiența avusese ioc cu ani înainte. Deși ar fi fost puține ocazii sau de loc pentru dezvoltarea lor în asemenea cazuri, totuși, aceste relatări nu sunt diferite ca grup de cele care mi-au fost spuse din nou (de mai multe ori) dealungul câtorva ani. În sfârșii, este foarte posibil ca în multe cazuri *aii* se fi întâmplat invers. Ceea ce medicii psihiatri numesc „suprimare” este un mecanism mental prin care se face un efort conștient de a controla amintirile nedorite sau gândurile nedorite sau de ale scoate din conștiință. În numeroase ocazii în timpul interviurilor, unele persoane au lacul anumite remarci care indică puternic că avusese loc o suprimare. De exemplu, o femeie care-mi raportase o experiență foarte elaborată care avusese loc în timpul „morții” ei; spune „Simt că au fost mai multe dar nu mi le mai pot aminti pe ioate. Am încercat ! să le suprim pentru că știam că oamenii nu mă vor crede oricum”. Un bărbat care suferise un stop cardiac în timpul unei operații, pentru o rănire gravă în Vietnam, povestea dificultatea iui în a reacționa emoțional față de experiențele sale în afara trupului: „Chiar și acum devin foarte șocat atunci când încerc

să le povestesc... Simt că sunt atâtea pe care nu mi le mai amintesc. Ani încercat să uit totul". Pe scurt, se pare, foarte clar că înflorirea nu a fost un factor foarte semnificativ în dezvoltarea acestor povestiri.

Oare toți acești oameni au avut o credință religioasă înainte de experiențele lor? Dacă da, atunci oare aceste experiențe ■ nu au fost modelate după credințele și fondul lor religios?

Par a fi într-o oarecare măsură. Așa cum a fost menționat . mai devreme, deși descrierea ființei de lumină este invariabilă, identitatea atribuită ei variază, aparent ca o funcțiune a . fondului religios al individului. Totuși, după toată cercetarea mea, nu am auzit nici o referință la un rai sau iad ca cele imaginate de obicei și îa care suntem expuși în societate. Într-adevăr, multe persoane au subliniat cât" au fost de deosebite experiențele lor de ceea ce se așteptau în cursul educației lor religioase. O femeie care a „muri" raporta: „Am auzit în totdeauna că atunci când mori, vezi atât raiul cât și iadul, dar eu nu am văzut niciunul din ele". O altă doamnă care avusese o experiență în afara trupului după răniri • grave spunea: _ „Lucrul, ciudat a fosi că eu fusesem educată în cursul creșterii mele religioase cu convingerea că în momentul când mori ajungi imediat la aceste porți frumoase, la aceste porți de perle. Dar eu m-am învățat în jurul, trupului meu fizic și acesta a fost totul! Eram. pur și simplu intrigată".

Mai mult, în foarte puține situații au fost rapoarte ale unor persoane care nu avuseseră nici o

----- 3r~ ----- ^

credință religioasă sau vreo educație de acest fel înainte de experiențele lor, iar descrierile lor nu par să difere în conținut de cele ale unor persoane care au avut credințe religioase foarte puternice. În câteva cazuri, persoane care fuseseră expuse unor doctrine religioase pe care le-au respins la acea vreme a vieții lor, au ajuns să dobândească sentimente religioase de o nouă adâncime după experiența lor. Alții spun că deși citiseră scrieri religioase, ca de exemplu BIBLIA, nu le înțeleseseră cu adevărat, nu mjeleseseră anumite lucruri din ele decât după experiențele lor cu moartea aparentă.

Ce fel de legătură, dacă exista vreuna, au experiențele pe care le-ați studiat cu posibilitatea reîncarnării?

Nimeni din cei cu care am discutat nu mi-am indicat cum că ar avea loc reîncarnarea. Totuși este important să ținem.minte că nici unul dintre ei nu o exclude automat. Dacă eventual ar avea loc așa ceva, pare că ar trebui să existe un interludiu într-o altă realitate între timpul separării de trupul cel vechi și intrarea în cel nou. Dar, tehnica interviuării celor care se întorc din moartea anarentă nu ar fi modul potrivit pentru studierea reîncarnării, oricum.

Alte metode pot și au fost încercate în cercetarea reîncarnării. De exemplu, unii au încercat termica „agresiunii vârstei înaintate" Un subiect este hipnotizat §1 i se sugerează să se întoarcă mintal în perioade succesive mai timpurii din viața iui. Atunci când atinge timpul celor mai din fragedă copilărie

----- 413? t----- ;-----

sinucidere, aş fi aruncat darul vieţii pe care mi i-a dat Dumnezeu. A ucide pe altcineva ar fi amestecarea mea în scopul lui Dumnezeu pentru acel individ".

Astfel de sentimente, care mi-au fost exprimate în mai multe relatări separate, sunt identice cu cele încorporate în cel mai vechi argumente teologic şi moral împotriva sinuciderii — unui .care apare în mai multe forme în scrierile unor gânditori variaţi ca St. Tomas de Aquino, Locke şi Kant. O sinucidere, în viziunea lui Kant, acţionează în contra scopurilor lui Dumnezeu şi cel ce o face apare ca un rebel împotriva creatorului.

Aquino afirmă că viaţa este un dar de la Dumnezeu şi că este prerogativul lui Dumnezeu şi ou al omului, de a o lua înapoi.

Discutând acesta eu nu vreau, totuşi, să fac o judecată morală a sinuciderii. Eu raportez doar ceea ce alţii mi-au povestit în legătură cu experienţa lor.

Sunt acum în procesul pregătirii unei a doua cărţi în legătură cu experienţele morţii aparente, în care se va discuta mai pe larg despre această temă împreună cu altele.

Aveţi vreun caz de îmbinare de culturi diferite?

Nu, nu am .avut. De fapt unul din motivele pentru care spun că studiul meu nu este „ştiinţific” este acela că grupul de indivizi pe care i-am ascultat nu este o mostră întâmplătoare a fiinţelor umane. Aş fi foarte interesat să aud de experienţe ale morţii clinice la Eskimoşi, ia Indienii Kwakin, la oamenii din tribul Watusi şi așa mai departe. Dar, din motive

geografice şi ale altor limitări, nu am fost în stare să localizez niciun astfel de caz. . Există vreun exemplu istoric de fenomene ale • morţii aparente?

După câte ştiu eu, nu există. Totuşi de când m-am ocupat din plin cu cazurile contemporane, pur şi simplu nu am avut timpul adecvat spre a mă ocupa de această problemă. De aceea nu aş fi surprins deloc să găsesc astfel de rapoarte, să aflu că ele au fost povestite în • trecut. Pe de altă parte bănuiesc că experienţele morţii aparente au fost mult mai comune în cele câteva decenii din trecutul apropiat decât în perioadele mai timpurii. Motivul acestei bănuieli este pur şi simplu acela că numai în timpuri destul de recente a devenit accesibilă tehnologia avansată a resuscitării. Mulţi din cei care au fost readuşi la viaţă în era noastră (în vremea noastră) nu ar fi .supravieţuit în alte perioade. Injecţiile cu adrenalină în inimă, injecţii care dau un şoc inimii şi inima artificială, precum şi plămâni mecanici sunt exemple aie unor astfel de progrese medicale.

Ati cercetat dosarele medicale ale subiecţilor dumneavoastră?

j "Da, pe măsura posibilităţii. In cazurile în care I am fost invitat să le cercetez, ^dosarele purtau I declaraţiile persoanelor implicate. în câteva cazuri, Ş din cauza trecerii timpului, sau morţii persoanelor j care au făcut -resuscitarea, dosarele nu sunt accesibile. j ' Rapoartele pentru care nu sunt accesibile dosare mai substanţiale "nu sunt diferite de cele în care alte dosare sunt 'accesibile.

----- inii

în multe situații, atunci când nu erau accesibile asemenea dosare medicale, m-am folosit de mărturia altora — prieteni, doctori, rude ale persoanei — în legătură cu felul în care a avut loc evenimentul morții aparente.

Am auzit că după 5 minute nu mai este posibilă resuscitarea; dumneavoastră spuneți că în câteva din cazurile acestea persoanele au fost „moarte” mai mult — până la 20 de minute. Cum este posibil aceasta?

Majoritatea numerelor și cantităților pe care le auzim citate în practica medicală sunt mijloace, medii, și nu trebuie să fie socotite ca absolute. Cifra de 5 minute pe care o auzim adesea citată reprezintă o cifră medie. Este o regulă clinică a nu se încerca resuscitarea după -5 minute pentru că, în majoritatea cazurilor, înainte de acest timp are loc o leziune a creierului din lipsă de oxigen. Totuși, de vreme ce aceasta este regula majorității, se poate aștepta ca anumitele din cazuri să cadă fie într-o parte fie în i celalata a ei.

Am găsit de fapt cazuri în care a avut loc resuscitarea (readucerea la viață) după douăzeci de minute și nu exista nici un semnal leziunii creierului.

Oare a fost vreunul din acești oameni mort cu adevărat?

Unul din principalele motive pentru care această întrebare este atât de producătoare de confuzie și greu de primit un răspuns este faptul că ea reprezintă o chestiune de semantică ce implică înțelesul cuvântului „mort”.

Așa cum descoperă recenta

I ----- **g** -----

controversă fierbinte în legătură cu transplantarea de organe, definiția „morții” nu este nicidecum stabilită, chiar și pentru profesioniștii din domeniul medicinei. Criteriile morții variază nu numai între oamenii de rând și medici dar și între medici și chiar de la spital la spital. Astfel răspunsul la această întrebare va depinde de ceea ce se socotește a fi „mort”. Aci cred că ar fi de folos să ne aruncăm privirea asupra a trei definiții și să le comentăm puțin.

1. „Moartea” ca o absență a unor semne vitale clinic detectabile. •”

Unii vor vrea să spună că o persoană este „moartă” dacă inima îi încetează să mai bată și nu mai respiră pentru o perioadă mai lungă de timp, presiunea sângelui scade atât, încât nu se mai poate citi, pupilele i se dilată, iar temperatura corpului scade etc. Aceasta este definiția clinică și a fost folosită atât de medici cât și de oamenii de rând de multe secole. De fapt, majoritatea celor care au fost vreodată pronunțați morți au fost socotiți așa pe baza acestui criteriu.

Nu există nici o îndoială că acest standard clinic a fost întâlnit în majoritatea cazurilor pe care le-am studiat.

Atât mărturia medicilor cât și dovezile dosarelor medicale sprijină în mod adecvat ideea că „moartea” în acest sens a avut cu adevărat loc.

2. „Moartea” ca o absență a activității undelor creierului.

Progresul tehnologiei a adus cu sine dezvoltarea unor tehnici mai sensibile pentru detectarea proceselor biologice, chiar și a celor care nu ar putea fi observate imediat. Electroencefalografii (E.E.G.) este un aparat care amplifică și înregistrează potențialul electric momentan al creierului.

Recent, era la modă obiceiul de a baza aprecierea morții „reale” pe absența activității electrice din creier, activitate determinată de graficele E.E.G.-

Evident, în toate cazurile de resuscitare cu care m-am ocupat a existat o urgență extremă. Nu a fost timp pentru instalarea unui E.E.G.; personalul medical era, pe bună dreptate, interesat -să facă tot posibilul spre a readuce pacientul la viață. Astfel, cineva ar putea obiecta că niciuna din aceste persoane nu poate fi apreciată că ar fi fost „moartă”.

Totuși, să presupunem un moment că au fost obținute grafice „nule” în citirile de la E.E.G. într-un procentaj mare al persoanelor care au fost socotite moarte și au fost apoi resuscitate. Oare acest fapt ar adăuga chiar atât de mult aici? Cred că nu din trei motive..

Mai întâi, încercările de resuscitare sunt întotdeauna urgente, care durează cel mult 30 de minute. Instalarea unui aparat E.E.G. este o sarcină foarte complicată tehnic și este foarte frecvent chiar și pentru un tehnician experimentat să lucreze cu el câtva timp pentru a obține citiri corecte chiar și în cele mai bune condiții, într-o urgență, cu confuzia ei,

ar exista probabil o posibilitate crescută de greșeli. Astfel, chiar dacă cineva ar putea prezenta astfel de grafic E.E.G.-ui pentru dosarul unei persoane despre care se spune că a avut o experiență a morții aparente, totuși ar fi posibil pentru un critic să spună — cu dreptate — că graficul ar putea să nu fie corect.

În al doilea rând, chiar cea mai minunată mașină pentru detectarea unei electrice a creierului, corect instalată, nu ne face să fim infailibili atunci când determinăm dacă resuscitarea este sau nu posibilă în anumite cazuri. S-au obținut grafice EEG nule chiar și la persoane care au fost mai târziu resuscitate. Doze prea mari de medicamente, care sunt calmante ale sistemului nervos central, ca și hipotermia (temperatura joasă a trupului) au dus amândouă la acest fenomen.

În al treilea rând, chiar dacă as putea găsi un caz în care s-ar stabili că aparatul a fost instalat corect, ar fi totuși o problemă. Cineva ar putea spune că nu se poate dovedi că experiența morții aparente raportată a avut loc în timpul în care graficul E.E.G. era nul, ci mai degrabă înainte sau după aceasta. De aici trag concluzia că E.E.G.-ul nu este foarte valoros în acest studiu de cercetare.

3. „Moartea” ca o pierdere ireversibilă a funcțiilor vitale.

Alții vor adopta o definiție și mai restrânsă, susținând că nu se poate spune despre o persoană că a fost vreodată „moartă”, indiferent cât de mult timp

i-au fost nedetectabile clinic simptomele vitale și indiferent cât de mult timp graficul E.E.G. a fost-nul, dacă după aceea a fost readusă la viață. Cu alte cuvinte, pentru ei „moartea” este definită ca starea trupului din care este imposibil să mai fii readus la viață.

Este evident că potrivit acestei definiții nici unul din cazurile mele nu ar putea fi calificate ca morți, devreme ce în toate cazurile a fost implicată resuscitarea.

Am văzut, prin urmare, că răspunsul la întrebare depinde de ce înțelegem prin cuvântul „mort”. Trebuie să se rețină că deși acesta este o parte a unei dispute semantice, este totuși, fără îndoială, o chestiune importantă, pentru că toate trei definițiile încorporează importante, introspecții. De fapt, într-o anumită măsură aș fi de acord cu cea de a treia și cea mai restrânsă definiție. Deși în acele cazuri în care inima nu mai bătea pentru perioade mai lungi de timp, țesuturile trupului, în special creierul, trebuia să fi fost oarecum aprovizionate cu oxigen și "hrană în majoritatea timpului.

Nu este necesar să se presupună că în vreunul ■ din aceste cazuri ar fi fost violată legea fiziologiei sau biologiei. Pentru ca resuscitarea să aibă loc, trebuie să fi avut loc în celulele trupului oarecare activitate biologică reziduală, chiar dacă simptomele ei nu au fost detectabile clinic de metodele folosite. Totuși, se pare că în prezent este imposibil a determina exact când nu este momentul niciunui semn. Poate să varieze, foarte bine, de la individ la individ și nu este

probabil un punct fix ci o limită în continuă schimbare. De fapt, cu câteva decenii în urmă majoritatea celor cu care am discutat nu ar. fi putut să fie readuși la viață; în viitor, s-ar putea să devină accesibilă o tehnică menită să ne ajute să readucem la viață oameni care nu pot fi salvați astăzi.

De aceea, haideți să presupunem că moartea este o separare a spiritului de trup și că mintea nu trece în alte medii de existență în acest moment. Ar urma să existe un oarecare mecanism prin care sufletul' (mintea) este eliberat(ă) prin moarte. Totuși nu există o bază pe seama căreia cineva ar putea presupune că acest mecanism lucrează-exact de acord cu ceea ce avem în vremea noastră, cu ceea ce noi azi socotim ca fiind punctul țară întoarcere. Nici nu am putea să presupunem că se creează perfect în fiecare situație,, nu putem presupune-aceasta, mai mult decât trebuie să presupunem că orice sistem trupesc lucrează întotdeauna perfect. Poate că acest mecanism ar putea să intre în acțiune chiar înainte de orice criză fiziologică, permițând câtorva persoane pe ne o scurtă scânteiere a altor realități. Aceasta ar putea să ajute la evaluarea rapoartelor acelor persoane care au avut reluări ale. vieții, experiențe în afara trupului etc, atunci când au simțit sigur că urmau să moară, chiar înainte de a se fi întâmplat orice rană fizică.

Tot ceea ce vreau să pretind în ultimă instanță este aceasta. Oricare ar fi punctul în care s-ar spune că este moarte iremediabilă — fie în trecut, prezent sau viitor — cei cu care am discutat au fost mult mai

j aproape de moarte decât majoritatea celorlalte ființe
I umane, Numai pentru acest motiv, eu sunt foarte
1 binevoitor să ascult ceea ce au de spus.

\ într-o analiză finală, totuși, este chiar fără rost
) a găsi neajunsuri defniziei precise a „morții” —
| ireversibilă sau altfel — în contextul acestei discuții.
I Persoanele care ridicau astfel de > obiecțiuni morții
I aparente par să aibă în minte ceva mai de bază. Ele
socot că atîta vreme cât rămâne o posibilitate ca să
fi. fost o oarecare activitate biologică reziduală în trup,
atunci acea activitate ar fi putut să cauzeze acea
experiență. Ei bine, eu am recunoscut, mai devreme,
: că trebuie să fi fost o oarecare funcție biologică
reziduală în trup în toate cazurile. Astfel, chestiunea
dacă ar fi fost sau nu o „moarte” adevărată se reduce
la o altă problemă mai de bază: dacă funcțiunea
biologică reziduală poate conta sau nu la întîmplarea
1 experiențelor. Cu alte cuvinte:

} Nu sunt oare posibile alte explicații? (adică,
f altele decât cele ale supraviețuitorilor morții j
trupului),

] Aceasta ne conduce, la rândul ei, la tema
I capitolului următor.

5. EXPLICAȚII

Desigur că sînt accesibile și alte
„explicații” alternative ale fenomenelor de moarte
aparentă. De fapt, din punct de vedere pur filozofic ar
putea fi construită o infinitate de ipoteze spre a
explica orice experiență, observație sau fapt. Aceasta
înseamnă, că cineva ar putea să alcătuiască continuu
astfel de explicații teoretic valabile pentru tot ceea ce
vrea să explice. Este la fel în cazul experiențelor
morții aparente, când pot apare tot felul de explicații
și soluții.

Din multe feluri de explicații care ar putea fi propuse teoretic, există câteva care au fost sugerate destui de frecvent în schimburile de păreri ale conferințelor mele. Mă voi ocupa cu cele mai comune din aceste explicații precum și cu una care, deși nu mi-a fost propusă niciodată, s-ar putea foarte bine să existe. Le-am împărțit în mod arbitrar în trei categorii: supranaturale, naturale (științifice) și psihologice.

Explicații supranaturale

Într-una din conferințele mele, cineva a propus explicații demonice ale experiențelor morții aparente, sugerând că experiențele erau fără îndoială conduse (dirijate) de forțe inamice (dușmane). Ca un răspuns la asemenea explicații pot spune numai aceasta. Mie mi se pare că cea mai bună cale de a distinge între experiențe dirijate de Dumnezeu sau de Satana ar fi să vezi ce spune și ce face persoana implicată, după experiență.

Presupun că Dumnezeu ar încerca să-i facă pe cei cărora le apare să fie iubitori și iertători. Satana le-ar spune probabil să urmeze calea urii și distrugerii. Ceea ce este foarte limpede este faptul că subiecții mei s-au întors înapoi la viață cu un angajament reînnoit să urmeze prima cale și să o respingă pe a doua.

-)150(-

În lumina tuturor mașinațiilor pe care ar fi trebuit să le îndeplinească un demon ipotetic (imaginat, presupus) spre a-și înșela victima nefericită (și cu ce scop?) el a eșuat cu siguranță în mod mizerabil — după câte pot spune eu — în încercarea lui de a face emisari convingători ai programului său!

Explicații naturale (științifice)

1. Explicarea farmacologică

Unii sugerează ca experiențele morții aparente sunt cauzate de medicamente administrate persoanei în momentul crizei. Plauzibilitatea de suprafață a acestei poziții derivă din mai multe fapte. De exemplu, este știut în general de către majoritatea oamenilor-de științe medicale și oameni de rând că anumite medicamente cauzează stări și experiențe iluzionale și halucinante. Mai mult, trecem acum printr-o perioadă în care există un interes intens pentru problema abuzului de droguri și o mare atenție • publică a fost îndreptată asupra folosirii ilegale a drogurilor ca L.D.S., marijuana și așa mai departe, care într-adevăr par că ar cauza astfel de episoade halucinante. În sfârșit, există faptul că multe din drogurile acceptate chiar medical sunt asociate cu diferite efecte asupra minții, efecte care ar putea să se asemene cu întâmplările experienței morții.

I-----gz-----

De exemplu, drogul Ketamina^{*} (sau cicyonexanona) este un anesteziac intravenos cu efecte care sunt similare în anumite privințe cu experiențele în afara trupului. Este clasificat ca un anesteziac „disociant” pentru că în timpul inducției pacientul poate deveni absent nu numai la durere dar și la mediu ca întreg. Se simte „discociat” de mediul lui, inclusiv părțile propriului trup — picioare, brațe și așa mai departe. Pentru im timp după revenire, poate să rămână cu dereglări psihologice, inclusiv halucinații și vise foarte vii. (Notați că unele persoane au folosit chiar acest cuvânt — „disociere” — spre a caracteriza sentimentele lor pe timpul stării în afara trupului).

Pentru a mă edifica mai bine, am strâns câteva relatări de la persoane care, pe timpul cât erau sub influența anesteziacului, au avut ceea ce au identificat simplu ca un tip halucinant de viziuni ale morții. Dar să vă dau un exemplu:

„5-a întâmplat cândva în jurul vârstei de 15—16 ani; mă aflam la dentist pentru o plombă și mi s-a administrat anesteziacul obișnuit. Eram oarecum nervoasă pentru că mă temeam că nu mă voi mai trezi. În timp ce începea să-și facă anestezia efectul, am simțit că parcă mergeam în jur într-o spirală. Nu era ca și cum mă învârteam, ci parcă scaunul dentistului se mișca în sus în forma unei spirale și mergea tot mai sus. Totul era foarte strălucitor și alb și ajungând la vârful spiralei, mi-au ieșit înaintea înșeri ca să mă ia spre rai. Folosesc pluralul „înșeri”- pentru că era

MS2

—j

VIATĂ după VIATĂ

(—#)

foarte vag dar sînt sigur că erau mai mulți. Și totuși nu pot spune câți.

La un moment dat, dentistul și asistenta vorbeau între ei despre o, altă persoană, iar eu i-am auzit, dar în momentul în care terminau o propoziție nu-mi mai puteam aduce aminte începutul ei. Dar știam că vorbeau și făcând aceasta, ecoul cuvintelor răsună de jur împrejur. Era un ecou care părea să se îndepărteze, ca în munți. Îmi amintesc că parcă auzeam de sus, pentru că simțeam că eram sus, mergând spre cer.

S

Aceasta este tot ce-mi amintesc cu excepția faptului că nu mă temeam și nu eram în panică la gândul morții. În acel moment al vieții mă temeam de iad, dar când s-a întâmplat aceasta nu era nici o îndoială în mintea mea că mergeam în rai. Mai târziu am fost foarte surprinsă că gândul morții nu m-a deranjat, dar până la urmă am ajuns la concluzia că în starea mea de anestezie nu m-a deranjat nimic. Totul era bun și simplu bine, pentru că sunt sigură că gazul m-a făcut cu totul fără grijă. Am pus totul pe seama lui. Era un lucru atât de vag. Nu am rămas în el după aceea”.

î

- Notați că -există câteva puncte de asemănare între această experiență și altele care au fost socotite reale de cei cărora li s-a întârnaiat. Această femeie descrie o lumină albă strălucitoare, în care erau acolo spre a o lua dincolo și lipsa de grijă pentru faptul că era moartă. Mai sunt apoi două aspecte care sugerează o experiență în afara trupului:

X-7 _____

impresia că a auzit vocile dentistului și asistentei dintr-o poziție deasupra lor și senzația că „plutea”.

Pe de altă parte, alte detalii ale acestei povestiri sunt foarte atipice (neobișnuite) experiențelor morții aparente care sunt raportate ca. având loc în mod real. Lumina strălucitoare nu este personificată și nu au loc* sentimente inefabile de pace și fericire. Descrierea lumii de după moarte este foarte literală și, cum spune ea, de acord cu educația ei religioasă. • Ființele care au întâmpinat-o sunt identificate cu „îngerii” și vorbește despre mergerea într-un „rai” care este localizat într-o direcție în sus, spre care se îndrepta ea. Ea neagă posibilitatea vederii trupului sau ființei în vreun alt fel de trup și simte că scaunul dentistului și nu proprii-i mișcare era sursa mișcării ei rotative. Ea subliniază repetat caracterul vag al experienței sale și aparent această experiență nu are nici un efect asupra credinței sale în viața de apoi. (De . fapt ea are acum îndoieli în legătură cu supraviețuirea dincolo'de moartea trupului). În compararea rapoartelor în care experiența este atribuită numai unui drog cu cele ale experiențelor morții aparente raportate ca reale, este nevoie să se menționeze mai multe puncte.

Întâi de toate, aceia care au descris astfel de experiențe cu drogul nu sunt nici mai mult nici mai puțin romantici, imaginativi, inteligenți sau stabili decât persoanele care- raportează experiențe ale morții aparente „reale”. În al doilea rând, aceste experiențe induse de droguri sunt extrem de vagi. În al treilea rând, povestirile variază între ele însele și

T

de asemenea, destul de clar, în raport cu viziunile „reale” ale morții aparente. Ar trebui să spun că în alegerea cazului specific pentru tipul de experiență „anestezică”, în mod deliberat am ales- pe acela care *se aseamănă cel mai mult* cu grupul experiențelor „reale” Astfel, eu aș sugera că, în general, există foarte mari diferențe între aceste două tipuri de experiențe.

Mai mult, există mulți factori adiționali care stau împotriva explicației farmacologice a fenomenelor morții aparente. Cel mai semnificativ este faptul că în multe cazuri nu fusese administrat anterior experienței nici un drog iar, în unele cazuri, nici după evenimentul morții aparente. De fapt, multe persoane au specificat că experiența a avut loc în mod clar înaintea oricărei medicații (înaintea administrării oricărui medicament), în unele cazuri cu mult înainte ca ei să fi obținut vreun fel de asistență medicală.

Chiar și în acele situații în care au fost administrate droguri terapeutice în preajma evenimentului morții aparente, varietatea drogurilor folosite pentru diferiți pacienți este enormă. Ele variază de la substanțe ca aspirina, prin antibiotice și hormonul adrenalină până la anestezice locale și gazoase. Majoritatea acestor droguri nu sunt asociate cu sistemul nervos central sau cu efectele psihice. Ar trebui să menționăm de asemenea că nu există diferențe ca grupuri între experiențele relatate de cei cărora nu li s-a dat nici un fel de drog și cele relatate de cei care au fost sub variate tipuri de medicare.

În sfârșit, voi nota fără nici un comentariu că o femeie care a „muri” de două ori în ocazii separate de câțiva ani a atribuit *lipsa* unei experiențe prima dată tocmai condiției de anestezie. A doua oară, când nu era sub influența vreunui drog, ea a avut o experiență, foarte complexă.

Una din presupunerile farmacologiei medicale moderne, care pare să fi câștigat acceptarea marelui număr de oameni de rând din societatea noastră, este aceea că drogurile psihoactive *cauzează* episoadele psihice cu care este asociată folosirea lor. De aceea, aceste evenimente psihice sunt considerate a fi „nereale”, „halucinante”, „iluzorii” sau „numai în minte”. Trebuie totuși reținut faptul că această părere nu este nicidecum universal acceptată; există o altă părere despre relația dintre droguri, și experiențele ce urmează folosirii lor.

Mă refer la folosirea în scop de inițiere și de explicație, a ceea ce noi numim „droguri halucinogene”. De-a lungul timpului oamenii s-au îndreptat spre astfel de compuși psihoactivi în dorința lor de a dobândi alte stări de conștiință și de a atinge alte planuri ale realității. (Pentru o expunere contemporană și fascinantă a trei părți a folosirii drogurilor a se vedea cartea lui ANDREW WEIL *The Natural Mind*).

Astfel, folosirea drogurilor a fost asociată de-a lungul istoriei nu numai cu medicina și tratarea bolilor, dar și cu religia și dobândirea iluminării. De exemplu, în binecunoscutul ritual al cultului peyot găsit printre indienii americani din apusul S.U.A., se

/—^ ————||jg£^x "7 ————

—j

- VIAȚĂ cupă VJAȚĂ
↳

consumă planta de cactus peyot (care conține mer-calină) cu scopul de a avea viziuni și iluminare religioasă. Astfel de culte similare există peste tot în lume, iar membrii lor împărtășesc credința că drogul pe care-l folosesc asigură mijloacele de trecere în alte dimensiuni ale realității. Presupunând ca valid acest punct de vedere, se poate admite ipoteza că folosirea drogurilor" ar fi numai o cale de trecere prin multe altele care conduc la obținerea iluminării și la descoperirea altor planuri de existență. Atunci experiența muririi ar putea fi un alt astfel de drum și toate acestea ar ajuta să apreciem în ce măsură se aseamănă experiențele induse de droguri ca cea dată mai sus, cu experiențele morții aparente.

2. Explicați? fiziologice

Fiziologia este ramura biologiei care se ocupă cu funcțiunile celulelor, ale organelor și ale trupurilor întregi, ale ființelor *vii* și cu interrelatia între aceste funcțiuni. O explicație fiziologică a fenomenelor morții aparente pe care am auzit-o propusă adesea 'este că, din moment ce se întrerupe alimentarea creierului cu oxigen în timpul morții clinice sau clin cauza câtorva alte situații severe (grave) ale organismului, fenomenele percepute treuwe să reprezinte un fel de ultime spasme compensatoare ale creierului. . , .. ■ .

"-! Principala greșeală a acestei ipoteze este aceasta: Așa . cum se poate vedea ușor dintr-o analiză a

gfc --- —

experiențelor muririi, raportate mai devreme, multe din experiențele morții aparente au avut loc înainte de orice pericol fiziologic de tipul celui cerut mai sus. Într-adevăr, în câteva cazuri nu a fost nici un fel de rănire trupească în timpul întâlnirii. Dar, orice element care apare în cazuri de rănire gravă poate fi găsit și în alte situații în care nu a fost implicată rănirea.

3. Explicații neurologice

Neurologia este specialitatea medicală care se ocupă cu cauzele, diagnosticul și tratarea bolilor sistemului nervos (adică creierul, coloana vertebrală și nervii).

Astfel de fenomene ca cele raportate de persoane care aproape au murit apar și în anumite condiții neurologice. De aceea unii ar putea propune astfel de explicații neurologice ale experiențelor morții aparente în termenii unor presupuse funcționări greșite ale sistemului nervos al persoanei pe moarte. Dar să analizăm niște paralele neurologice pentru două din cele mai izbitoare întâmplări ale experienței muririi: „retrospectiva” instantanee a vieții persoanei pe moarte și fenomenul în afara — trupului.

Am întâlnit în curtea spitalului de neurologie un pacient care mi-a descris o formă tipică de dezordine a creierului în care a văzut astfel de derulări ale întâmplărilor din viața lui anterioară.

■At58^-

„Prima dată când s-a întâmplat, priveam la un prieten de-ai meu din cealaltă parte a camerei. Partea dreaptă a feței sale deveni dintr-o dată oarecum strâmbă. Dintr-o dată a început o apariție nedorită în conștiința mea cu scene ale unor lucruri care se întâmplaseră în trecut. Erau exact ca atunci când se întâmplaseră, vii, complet colorate și trî-dimensionale. Simțeam că îmi era *greață și am fost atât de uimit încât am încercat să evit imaginile. De atunci am avut mai multe atacuri de acest fel și am învățat să ieș laș să-și urmeze cursul. Cele mai apropiate paralele pe care le-aș putea face sunt filmele de la televiziune de Anul Nou. Atunci se reiau pe ecran scene din întâmplările aceluia an și atunci când *vezi* una, ea trece fără ca să te poți gândi la ea cu adevărat. Este la fel cu aceste atacuri. Văd ceva și mă gândesc: „Ah, îmi amintesc aceasta”. Încerc apoi să o păstrez în minte, dar urmează alta înainte de a putea face aceasta.

Imaginile sunt lucruri care s-au întâmplat cu adevărat. Nimic nu este schimbat. Totuși când se termină este foarte dificil să-mi amintesc imaginile pe care le-am văzut. Uneori sunt aceleași imagini, alteori nu. În timp ce apar îmi amintesc: „Ah, acestea sunt cele pe care le-am mai văzut”, dar când se termină îmi este aproape imposibil să-mi amintesc ce erau. Nu par a fi întâmplări semnificative din viața mea. De fapt nu este niciuna. Toate par foarte triviale. Nu au loc într-un fel de ordine, nici măcar în ordinea în care au avut loc în viața mea. Pur și simplu vin la întâmplare.

j în culori, sunt mult mai des descrise ca înmănușiate, transparente și fără culoare. Subiectul își poate vedea de fapt imaginea mergând prin uși, sau prin alte obstacole fizice, aparent fără nici o dificultate.

Voi prezenta aici un caz de halucinație auto-scopice ce mi-a fost descrisă mie. Este unică prin aceea că în el sunt implicate simultan două persoane. „Cam pe la ora 11 într-o seară de vară, cu aproximativ doi ani înainte de a mă căsători, o conduceam acasă pe logodnica mea într-o mașină decapotabilă. Am parcat mașina în strada puțin luminată, în fața casei și amândoi am fost foarte surprinși când, privind în siis în același timp, am văzut imagini imense reprezentate a Ju-ne pe noi, de la mijloc în sus, șezând unul lângă altul, în niște copaci mari care atârnav deasupra drumului cam la aproximativ 100 de picioare înaintea noastră.

Imaginile erau întunecate, aproape ca siluete și nu puteam vedea prin ele deloc, dar oricum erau chiar replicile noastre. Niciunul din noi nu am avut nici o dificultate în a ne recunoaște pe amândoi. Se mișcau în jur, dar nu în Imitația mișcărilor noastre, de vreme ce noi am rămas șezând și privind la ele. Ani făcut cam următoarele lucruri: Imaginea mea a luat o carte și a arătat ceva în ea imaginii soției mele, iar ea s-a aplecat și s*â. uitat mai de aproape la carte.

Stând acolo, eu povesteam cele ce vedeam — îi spuneam soției ce vedeam că fac imaginile — iar ceea ce spuneam eu corespundea exact cu ceea ce văzuse și ea. Apoi făceam invers. îmi spunea ea ce

1

tmt

vedea că făceau imaginile și era exact ceea ce si eu vedeam. I I

Am stat așa mult timp — cel puțin 30 de minute, privind și povestind" 'despre ceea ce vedeam. Cred că puteam continua așa toată noaptea. Dar. soția mea a trebuit să meargă înăuntru, astfel încât am mers împreună pe scări în sus pe dealul pe care se afla casa ei. Când am coborât din nou jos, am văzut iarăși imaginile, iar ele au rămas acolo în timp ce eu mă îndepărtam cu mașina.' Acestea nu au fost în nici un caz vreun fel de reflexie a noastră în jos pentru că mașina (acoperișul ei) era jos iar noi priveam în sus tot timpul. De asemenea, nici unui din. noi nu a băut j nimic — nu bem de obicei — iar aceasta s-a întâmplat cu vreo trei ani înainte de a auzi chiar despre L.SJX sau alte droguri de acest iei. Nu eram obosiți chiar j dacă era destul de târziu, astfel încât nu moțaiam si I nici nu visam. Eram foarte treji, uimiți și distrați, privind la imagini și povestind unul cu altul despre §

■ i CIV . f

Desigur că într-un fel halucinațiile autoscopice ea și fenomenul în afara trupului sunt asociate ca experiența morții aparente, lotuși, chiar dacă nm încerca să ne concentrăm atenția în toate punctele de asemănare și să neglijăm diferențele în întregime, existența halucinațiilor autoscopice nu ne-ar da o explicație pentru întâmplarea experiențelor în afara trupului. j]

"Motivul simplu este acela, că nici pentru halucinațiile autoscopice nu există vreo explicație. J

[----- \$|g ----- . --- . -----

Mulți neurologi și psihiatri au propus mai multe explicații contradictorii care sunt încă dezbătute, nici una din ele neobținând acceptarea generală. Astfel, a încerca să explicăm toate experiențele în afara trupului ca halucinații autoscopice ar însemna să substituim doar o nesiguranță cu o enigmă.

În sfârșit, mai există o părere grăitoare pentru discutarea explicațiilor neurologice pentru experiențele morții aparente. Într-un caz am găsit un subiect care avea o sechelă neurologică ce deriva dintr-o întâlnire cu moartea aparentă. Problema consta dintr-un ușor deficit ce consta în paralizarea parțială a unui mic-grup de mușchi ai unei părți a trupului. Deși întotdeauna am întrebat dacă persoanele respective aveau, sau nu unele urmări neplăcute, totuși acesta este singurul exemplu de dereglare neurologică de pe urma întînirii cu moartea aparentă pe care l-am găsit eu.

Explicații psihologice

Psihologia nu a ajuns încă la-nimic care să se apropie de gradul de rigoare și precizie pe care le-au atins alte științe în epoca modernă.

Psihologii sunt încă împărțiți în școli de gândire cu puncte-de vedere contradictorii, cu fel de, fel de cercetări și înțelegeri fundamentale ale existenței și

-&

1 VIAȚA după VIAȚĂ

naturii minții. De aceea explicațiile psihologice ale uAp^fj ițelor cu jn iui tea aparentă variază mult după școala «le gândire căreia îi "aparține cerce explică. În loc să analizeze fiecare tip de explicație psihologică ce ar putea fi propusă, eu mă voi ocupa de câteva I despre eițre am auzit mai des din partea unor j persoane în convorbiriile mele și de una din ele care rois-a părut cea tentantă.

Deja am pomenit în trecere despre două tipuri comune de explicații psihologice care au fost propuse — și cele care presupun că trebuie să fi avut ioc sau o minore conștientă i>au o înflorire inconștientă. În a capitolul de față mă voi ocupa de alte două.

1. Cercetarea în *izolare*

m toate conferințele publice pe care le-am ■rozei'd în legătură cu cercetările mele, nimeni nu -;■!..> vfc;x'ir ; o cpxiicațic a Cxpericțelv.; morții I . -:MC în termenii rezultatelor cercetării în izolare. ! •i.xuM astfel de fenomene foarte asemănătoare cu -- itie CApcac;i|t.i muririi au IVxsi studiate hi produse r conuițir' ic iaboratoi tocmai în acest timp relativ • ■..ui de iuprua ji pîiuâ dezvoltare a științei com-

Cerce turna in izolare este studiul a ceea ce se îd'upiâ cu mintea și trupul unei persoane, care este ::lală una un fel iau altul; de exemplu, prin uaterca îh afara oricărui contact social cu alți

oameni sau prin^ suspunerea la unele sarcini monotone, repetabile pentru o perioadă mare de timp.

Date și situații de acest tip au fost adunate în mai multe feluri. Relatările scrise ale unor experiențe ale exploratorilor de la polii pământului sau ale unor supraviețuitori solitari ai unor naufragii conțin multe informații precise. În timpul ultimelor câteva decenii, unii cercetători au încercat să, cerceteze fenomene similare în condiții de laborator. O tehnică bine cunoscută a fost aceea de a suspenda un voluntar într-un tanc de apă cu aceeași temperatură cu a trupului său. Acesta micșorează senzațiile de greutate și temperatură. El este legat la ochi și i se astupă urechile pentru a se intensifica efectul întunericului și lipsa de sunet în tanc. Brațele îi sunt imobilizate astfel încât să nu le poată mișca și astfel este lipsit de senzațiile lui normale de mișcare și de echilibru. În aceste condiții și în alte condiții solitare, unii au experimentat fenomene psihologice, neobișnuite, din care multe se aseamănă puternic cu cele înșiruite în capitolul 2. Astfel o femeie care a petrecut perioade lungi singură în condiții dezolante la Polul Nord raportează o viziune panoramică a întâmplărilor din viața ei.

De asemenea niște marinari care au scăpat singuri în bărci militare după o scufundare, petrecând în singurătate mai multe săptămâni, au descris astfel de halucinații în legătură cu o eventuală salvare a lor, uneori făcută de ființe paranormale aproape ca duhuri sau spirite.

l - - - - - g

Acestea constituie vagi analogii cu ființa de lumină sau cu spiritele celor plecați pe care le-au întâlnit mulți din subiecții mei.

Un alt tip de fenomene de moarte aparentă care reapar și în relatări ale unor experiențe de izolare includ; deformări ale simțului timpului, sentimente de a fi în parte separat de trup, rezistență împotriva reîntoarcerii la civilizație sau a părăsirii izolării și sentimente de a ti „totuna" cu universul. În plus, mulți din cei ce-au fost-izolați prin catastrofe sau altfel de întâmplări spun că după câteva săptămâni de rămânere în aceste condiții, s-au întors la civilizație cu o schimbare profundă a valorilor. Chiar raportează că după toate acestea se simt mult mai în siguranță în interior. În mod clar, această reintegrare a personalității este similară cu cea pretinsa de cei care s-au întors din moarte.

De asemenea, exista anumite aspecte ale situațiilor muririi care sunt asemănătoare caracterelor găsite în experiențele și studiile de izolare. Pacienți care ajung aproape de moarte sunt adesea izolați și imobilizați în camerele de recuperare ale spitalelor în condiții de sunete și lumină reduse și fără vizitatori. Ne putem pune chiar întrebarea dacă schimbările fiziologice asociate cu moartea trupului ar produce sau nu un tip de izolare radicală rezultând într-o întrerupere totală a aparatului senzorial și creierului. Mai departe, așa cum am discutat pe larg mai devreme, mulți din pacienții cu moarte aparentă mi-au povestit de sentimentele lor de izolare, de singurătate, și de a fi separat de contactele umane.

sentimente care i-au copleșit când erau în afara trupurilor lor.

Într-adevăr, se pot găsi fără mdoială cazuri tangențiale care nu pot fi clarificate clar ca experiențe ale morții aparente sau experiențe de izolare. De exemplu, un bărbat mi-a povestit următoarele despre șederea lui în spital în timpul unei boii grave:

„Eram foarte bolnav în spital și stând acolo continuam să văd imagini care îmi apăreau ca într-un, ecran de televiziune. Erau imagini ale unor oameni și am putut vedea o persoană anumită, deși afara în spațiu, la distanță, care părea că venea spre mine și trecea înlocuită repede de o alta. Eram perfect conștient că eram în camera de spital, că eram bolnav, dar am început să mă întreb ce se întâmpla. Ei bine, unele dintre aceste persoane le-am cunoscut personal — erau prieteni și rude de ale mele — dar pe ceilalți nu-i cunoșteam, Dintr-o dată mi-am dat seama că toți cei pe care-i cunoșteam erau persoane care muriseră”.
 , Ne-am putea întreba cum să ?^h,i: Ificăm această experiență, de vreme ce are puncte de asemănare atât cu experiențele morții aparente cât și cu cele de izolare. Pare-oarecum analoagă cu experiențele de moarte aparentă in care aveau loc întâlniri cu spiritele unor indivizi morți și totuși diferită de acelea prin faptul că nu avusese ioc niciunui din celelalte fenomene specifice morții aparente. Destul de interesant, într-un caz de izolare, un subiect, care a fost singur „într-o cămăruță o perioadă anumită de timp, a descris niște halucinații în care a văzut imaginile unor persoane celebre trecând pe lângă el. Astfel,

S

oare această experiență este pur și simplu citată spre a fi clasificată ca o experiență de moarte aparentă ocazională de boala gravă a pacientului, sau ca o experiență de izolare adusă de condițiile de limitare rezultate din 'starea sănătății lui.

S-ar putea să fie cazul că nu pot fi stabilite criteriile 'absolute care să ne dea posibilitatea să clasificăm orice experiență de acest fel într-una sau alta din aceste două categorii diferite. Probabil că întotdeauna vor exista cazuri tangențiale,

în ciuda acestora, totuși, rezultatele cercetării în izolare nu produc o explicație satisfăcătoare a experiențelor morții aparente. Întâi de toate, diversele fenomene mintale care au loc în condiții de izolare nu pot fi explicate ele însele prin nici o teorie actuală. A apela la studiile în izolare pentru a explica experiențele de moarte aparentă ar fi, ca și în cazul „explicării” experiențelor în afara trupului prin referire la halucinațiile autofosopice, doar o substituie a unui mister cu altul, pentru că sunt două curente contradictorii de gândire despre natura viziunilor care au loc -în condițiile de izolare. Unii le socotesc, fără a se îndoii, ca „nereale” și „halucinante” și totuși tot timpul de-a lungul istoriei misticiei și șamanii au căutat singurătatea în pustie spre a găsi iluminarea și revelația. Noțiunea pe care o poate introduce renașterea spirituală prin izolare este o parte integrantă a sistemelor de credințe ale mai multor culturi și; este reflectată în multe scrieri relig., >ase> inclusiv în *Biblie*.

Deși această idee este oarecum străină structurii credinței noastre apusene contemporane, sunt încă mulți cei care o propun chiar și în societatea noastră. Unul dintre cei mai vechi și mai influenți cercetători ai izolării, John Lilly, a scris de curând o carte, o autobiografie spirituală intitulată *The Center of the Cyclone*, în această carte evidențiază clar faptul că el consideră experiențele pe care le-a avut în condiții de izolare ca fiind reale experiențe de iluminare și introspecție și nu „nereale” sau „iluzorii”. Este de asemenea interesant să notăm că el povestește o experiență a morții aparente prin, care a trecut el însuși, care este foarte asemănătoare cu cele de care m-am ocupat eu și că el așează această experiență în acea categorie cu experiențele sale de izolare. Izolarea poate fi astfel făcută foarte bine, împreună cu drogurile halucinante și apropierea de moarte, una din mai multele căi de intrare în medii de alte conștiințe.

2.. Vise, halucinații și iluzii

Poate că unii spun că experiențele de moarte : aparentă sunt un vise care împlinesc o dorință, intenții sau halucinații care sunt aduse în scenă de diferiți factori, droguri într-un caz, necunoștință cerebrală în altul, izolare în altul și așa mai departe.

j Astfel ei ar explica experiențele morții aparente ca nuzii sau aberații. ' . ■ " •

i

AI70f~

Cred că sunt mai mulți factori care sunt contra acestor păreri. Mai întâi, să ne gândim la marea asemănare de conținut și evoluție pe care o găsim între descrieri, în ciuda faptului că ceea ce este cel mai general raportat este nu ceea ce este de obicei imaginat, în mediul nostru cultural, ca urmând să se întâmple în moarte. În plus, vedem că imaginea evenimentelor muririi care rezultă din aceste relatări corespunde în mod uimitor- cu cea conturată (reprezentată) în scrieri foarte vechi și curajoase, care erau total necunoscute subiecților mei.

În al doilea rând, rămâne aspectul că persoanele cu care am discutat nu sunt victime ale unor boli psihice. M-au uimit ca fiind persoane stabile, echilibrate, oameni normali care au funcționat în societate. Au servicii și funcții importante și le îndeplinesc cu responsabilitate. Au condiții stabile și sunt implicați în toate cu familiile și prietenii lor. Aproape nimeni din cei cu care am discutat nu a avut mai mult de, o experiență ciudată în timpul vieții, și, foarte important, aceste persoane sunt oameni care, pot distinge între vis și experiențe treze.

Dar ei raportează prin ceea ce au trecut în apropierea morții nu ca pe niște vise, ci ca pe niște întâmplări prin care au trecut ei. Ei au asigurat aproape invariabil că experiențele lor nu au fost vise ci dimpotrivă, Foarte reale.

În sfârșit, există faptul că este sigur un fel de coroborare a rapoartelor episoadelor în afara trupului. Deși angajamentul făcut altora mă previne să dau nume sau detalii de identificare, am văzut și

auzit destul spre a spune că continui să fiu uimit și șicanat. Părerea mea este că oricine ar privi în mod sistematic la experiențele de moarte aparentă poate ■ să descopere astfel de coroborare aparent ciudată. Eu cred că cel puțin va găsi fapte destule care să-î facă' să se întrebe dacă experiențele de moarte aparente, departe de a fi vise, ar putea să aparțină sau nu cu adevărat unei alte categorii cu totul diferite.

Ca o observație finală, dati-mi voie- să subliniez că „explicațiile” nu sunt numai intelectuale, abstracte. Ele sunt de asemenea, în anumite privințe, proiecte ale ego-urilor persoanelor care le susțin;

Oamenii se obișnuiesc cu legile de explicație științifică pe care le adoptă sau le creează.

În numeroasele conferințe legate de colecția mea de întâmplări ale morții aparente, am întâlnit persoane care au propus multe feluri de explicații. Persoanele care sînt dotate cu cunoștințe filologice, farmacologice. s:ui neurologice își vor privi propriile lor orientări ca surse de explicație eore sunt evidente intuitiv, chiar dacă sunt aduse în față și în cazuri care cîntăresc împotriva acelei explicații anume. Cei care îmbrățișează teoriile Ini Frec-d se bucură vă/ând în ființa de lumină "O proiecție a „tatălui” lor. n- ii, <p î ce adepții iui Jung-văd arhetipuri ale inconștientului

I colectiv; și așa mai departe *ad 'mfntimt.*
Deși mi vreau să propun o nrcă e*tp 'cație. "'>•;"
tentat să farnizez cîteva motive pentru care
ek-

I plicațiile propuse rămân cît decît îndoielnice

I Haideti cel- puțin să lăsăm deschisă atLxa că

j experiențele de moarte aparentă conțin în ek- ceva

neobișnuit; pentru care s-ar putea să fim nevoiți să inventăm noi și noi moduri de explicare și interpretare.

Enigma vieții și a morții de dr. Aurei Bălcești

Senzațiile care preced și urmează morții sînt variate de la om la om și depind de înălțimea morală ■ a spiritului care părăsește pămîntul.

În general, separarea spiritului, de corp se face gradat, încetul cu încetul. Cu' cit legătura fluidică dintre corp și suflet este mai mare, cu atît agonia va fi mai lungă. În momentul morții toate evenimentele din viața iui îi sînt¹ amintite. Această retrăire a vieții pămîntești, se face fulgerător, după care spiritul este cuprins de întuneric. Acu spiritul, nu toate învelișurile sale de corp astral, solar și cosmic, se strecoară afară prin creștetul capului, ieșind ca un fum de țigară, sub forma unei cete alburii,, ce se înalță spre tavanul camerei.

La spiritele inferioare degajarea sufletului de corp se face prin gură, odată cu ultimul suspin. Cînd tot perispiritul a ieșit afară din corp, această mască fluidică se adună și își ia forma de om identică cu acela care moare, apoi cordonul de legătură se rupe de dublul vital și spiritul pleacă spre regiunile eterate ale spațiilor, trecînd prin tavan și perete ca și cînd nu ar exista. Pînă nu s-a rupt acest cordon fluidic de corpul vital, omul care este în agonie spune că vede

— — — — — ; — — — — — £3 — — ^ — — — — — ~ —

luni sau ani, alcătuiește planul unei *vieți* pământești. Această hotărâre a lui este apoi judecată de un spirit superior, care aprobă sau nu, reincarnarea într-o altă viață. A treia formă de judecată, este după un ciclu de 26.000 de ani de existență, în atmosfera spirituală a unei planete, pe care o va face spiritul solar. Cu alte cuvinte, omul trăiește prin trei judecăți, cele din timpul unei încarnări, cea după fiecare reîncarnare și cea deda sfârșitul școlii' spirituale planetare.

Până la 7 ani, duhurile inferioare coboară mereu la suprafața pământului și își privesc prin pământul de deasupra mormântului, cadavrul său. Iată legătura între faptul că nu este voie să se deshumeze carnal mai persistă un timp o atracție magnetică.

După ce spiritul a părăsit corpul fizic, la început mai stă pe lângă cadavrul său numai după 42 de zile pleacă în lumea astrală. La început cade într-un somn adânc, care ținea la unele duhuri câteva zile, câteva luni sau chiar câțiva ani, acest somn fiind necesar, pentru a-și reface forțele pierdute în efortul desprinderii de corpul lor fizic. Unele spirite sunt înconjurate de alte spirite cunoscute și îl fac să înțeleagă noul lui mod de viață. Altele nu pot să realizeze ce s-a întâmplat cu el nevăzând pe nimeni în jur. În această situație, legătura cu corpul vital nu s-a rupt complet, ele simt nevoia să coboare pe fața pământului și pe firul legăturilor eterice revine acasă, unde își vede pe cei lăsați, el se crede în viu printre oamenii de pe pământ și se adresează chiar acestora dar nu este auzit, căci vocea lui nu mai este sonoră,

este o voce spirituală. Vrea să așeze unele lucruri prin casa, -a ar veue cu mana iui trece urm ace obiecte. Toate acestea sunt realități eterice, con stituite cu puterea gândului iui și din materialul eteri' care umple universul În iuniea astrală spiritele nu s< găsesc într-uri anumit loc din spațiile universului, ; se găsesc în, jurul pământului pe diferite zone, l vibrații diferite, după vechimea si meritul lor. Cu ca spiritul este mai puțin dezvoltat,• eu atât se vor afi imediat în apropierea pământului, În zonit cea rcî inferioară, cu eterul cel mai grosolan din juri pământului. Ei vor simți sete, foame, și alte dorinț dar cum nu mai au corp fizic nu și ie pot indepm și vor suferi foarte mult. Ele vor coborî pe suprafaț

i pământului si vor sugestii
amenii, simțind iaeție în
săvârșirea unor fapte rete ale acestor; Aceste spirite inferioare reprezintă ceea ce biseric spune diavol sau satana. În această zonă mferioa? își duc viața si spiritele animalelor,

Orice amintire sau orice discuție'despre un mo provoacă vibrații fluidului său, se propaga m SJ ■ ■ ca ajui e ia DUHUL ACEȘTI I v. M. rț știu tot ce se vorbește despre ei și chiar ceea ce • g<Indeștc despre es, de arctic on ci coboară și *.." ; aceștia dar ei.nu pof fi văzuți, uneori prezența h provoacă e senzație de frig sau de tald, pe *:'simțim în special ia partea dreaptă a corpului. Car au mai mult corp vital cu care voi cern iefiii m ■.'n ■ sniritele pot să-si'eonekmse/c Huidui si sâ-si reaii .. un.dijget aproape materializat și cu el să pțot*.u< ciocni turi în camera unde sunt lăsați pe ■ pâmâi:

ciocniri în mobilă. În geam, în oglindă, să spargă un geam, un pahar, un bec, să trântească jos un obiect; în această situație în cameră se simte un curent, o mișcare de aer, Se citează cazuri când flacăra a pâlpâit între asistenți, ori un punct luminos s-a arătat fulgerător.

Odată cu actul - morții, spiritul se desprinde de corpul fizic și împreună cu corpul eteric, evoluează în lumea spiritelor. El este format dintr-o formă de energie ce are la bază elemente subatomice, probabil neutrine. Aceste elemente își au o structurare

deosebită, ele fiind înzestrate cu capacitatea de a avea memorie, inteligență și voință. Această formă de energie ce intră în componența corpului astral este înalt vibratorie, având o viteză de zece ori puterea a

I zece, până la douăzeci la puterea douăzeci mai mare decât viteza luminii, așa cum a putut constata W.T. Tiller.

În După unii cercetători, elementele subatomice ce intră în alcătuirea spiritului și pe care le numesc tahioni, se pot deplasa atât înainte în timp, cât și înapoi; ele sunt aceleași ce dau vederea spirituală și j auzul spiritual, deci imaginea spirituală și vocea l spirituală.

Friedelich Jureenson în Suedia și Konstantin' {■ Raudive în Germania au putut înregistra pe benzi i megnetice vocile unor persoane decedate. Aceleași : rezultate le-a obținut în America Attila von Szalay și I Kaymond Bayiess. S-a putut dovedi că greutatea I spiritului este în jur de 2Qg, greutatea cu care | muribundul scade- brusc, în momentul morții, fapt I evidențiat de Dr. DougalL

1 ----- grj ----- . -----

Dr. Baraduc fotografiind pe fiul său Andre în momentul morții, dezvoltând clișeele a constatat prezența unor vârtejuri deasupra capului cadavrului. Același autor fotografiind și soția lui în momentul morții sale, a observat prezența unor formațiuni globulare luminoase, plutind deasupra capului muribundeii. - •

În timpul ce se desfășoară, actul morții, toate fluidele eterice ale corpului se desfac de acesta și pleacă în lumea astrală; este o nouă naștere, o naștere spirituală, Așa cum în viața pământească este nevoie de o - moașă care să asiste pe noul născut și care trebuie să taie legătura cu placenta și prin ea cu corpul mamei, legând și tăind cordonul ombilical, tot astfel și la nașterea spirituală este nevoie de un spirit moașă, care să supravegheze desprinderea spiritului împreună cu toate învelișurile fluidice ce formează ;: perispiritul.

Acest spirit moașă trebuie să taie legătura cordonului ombilical ce face legătura dintre corpul fizic și corpul, eteric.

Îi? acomodarea spiritului la noua lui viață astrală, acesta este ajutat de spiritele rudelor decedate. În | ședințele de spiritism, când se aduc spiritele morților, I toate comunică unele aspecte fundamentale aie | trecerii lor în Uimea astrală. Astfel după moarte, | spiritul nu-și dă seama că corpul său fizic a murit; el l își vede înfățișat corpul ca și mai înainte, pentru o perioadă de timp.

Ultima clipă a vieții este cel mai greu de sesizat, nu toate organele mor în același timp. Din punct de

/....., —L ^ . —A
 vedere spiritual există trei cadavre: cadavrul fizic, cadavrul eteric și astral. Când se depune ultimul cadavru, cel astral rămâne numai Eul, sau scânteia divină, care va îmbrăca o nouă reîncarnare, Până la depunerea ultimului cadavru, după moartea spiritului îmbrăcat cu perispiritului său va retrăi toate momentele vieții sale pământești în mod regresiv pînă la nașterea sa; este focul purificator prin care va trece, suferind toate suferințele provocate altora. După purificare, Eul trăiește o stare de conștientă cu totul nouă, iar când Eul vine în reîncarnare, el își creează un nou corp astral, eteric și fizic. Omul coboară mereu la reîncarnare, când rodul pe care l-a însușit într-o viață fizică s-a copt, în lumea spiritului,

Tot ce există pe pământ, este destinat pieirii, indivizii specii, ansamblul regnului vegetal și animal.

Chiar și pentru astro-fizicienii sfârșitul vieții este prevăzut atunci când soarele se va stinge după epuizarea rezervelor de hidrogen. După moarte, încetează anaboliismul care se opune entropiei, dar continuă catabolismul, încep o serie de degradări, oroteolitice, determinate de enzime dintre care unele se găsesc în organism (ptomaine, proteaze, fibrinolizma etc.) iar altele provin din exterior. La fiecare generație numărul de morți crește geometric; într-un secol fiecare generație numărul de morți crește geometric, într-un secol mor aproximativ 5 miliarde de oameni. Moartea este indispensabilă eternei tinereți a vieții și a evoluției sale.

Cimitirele militare, cu alinierea lor, de cruci identice, exprimă cel mai bine egalitatea noastră în

faț-a morții Fenomenul morții comportă trei etape: agonia — momentul de ireversibilității

după moarte. Cele trei simptome principale pe care le simte omul care moare sunt: o senzație fizică de apăsare, ca și când pământul se scufundă în apă, o senzație de frig, ca și când corpul ar fi aruncat într-o apă, senzație care se transformă treptat în febră, și

apa scufundându-se în foc, și senzația de explozie a atomilor corpului așa cum numesc tibetanii locurile

scufundându-se în aer", Fiecare din aceste trei simptome îi este caracteristică o schimbare exterioară vizibilă a corpului, pierderea controlului mușchilor

faciali, pierderea auzului, pierderea vederii iar respirația devine spasmodică înainte de pierderea

cunoștinței, în timpul actului morții, corpul viu se poate scurge prin cinci ieșiri, dar preferabil este ca

el să iasă prin creștetul capului. Din acest motiv este voie să se atingă muribundul în această regiune, pentru a nu pune obstacol în calea părăsirii corpului

vital. Așa regiune preferabilă prin ere pierdute: corpul vital o reprezintă aceea situată în mediul deasupra ombilicului. În fenomenul morții a intervenit

cu uitimile cuceriri medicale apariția reanimării aici însă intervine un factor pentru care este greu să luăm

o hotărâre. Este oare nevoie să menținem în viață cu orice preț, uneori cu eforturi materiale imense, orice

până unde se întinde reanimarea în fața unor bolnavi care sunt incurabili, numai cu șansa de a mai

menține în viață câteva zile, săptămâni sau luni. Chiar dacă aceștia sunt irecuperabili și de cele mai multe

ori aflați într-o stare de obnubilare, adică fără cunoștință? La ce este bun să prelungim viața unui bătrân ramolit și senil, cu escare infectate nevindecabile, oare în virtutea apărării vieții nu se atentează la respectul față de persoană? În fața unui bolnav ce prezintă acest aspect dezolant, oare cei ce-l iubesc sau cei ce l-au iubit, consideră că este normal să-l mai mențină în suferință câteva zile sau săptămâni. La această întrebare este greu de dat un răspuns, căci cei din familia bolnavului văd lucrurile în mod diferit, după nivelul lor de cultură și înțelegere.

Aceleași probleme le pun și bolnavii cu cancer în stadiul terminal. De multe ori familia, pentru a nu se mai ocupa de ei, îi aduc în spital, pentru ultimile lor zile, fiind ule mai ușor să-i da la morga spitalului, decât să-i mențină în sânul familiei, pe care probabil a jubit-o, dorind să moară alături de ei; nu se poate menține o relație afectivă până la sfârșit, de ce oare?

Voltaire spune că specia umană este singura specie care știe că trebuie să moară și acesta o știe datorită experienței trăite prin moartea altcuiva.

Animalele au unele presentimente ale morții, dar numai când se află sub amenințarea ei directă, ele se întind la pământ și așteaptă moartea cu calm și demnitate. Prin acest presentiment nu înseamnă că animalele au o cunoștință despre necesitatea morții, ele nu înțeleg că moartea este o caracteristică a esenței vieții și a speciei. -Această înțelegere o are numai omul

Din punctul de vedere al lui Scheler, moartea apare ca punct limită previzibil după procesul de îmbătrânire. Omul îmbătrânind își limitează posibilitățile viitorului, el se simte din ce în ce mai puțin liber; îmbătrânind, omul nu pierde nu numai sentimentul libertății și chiar libertatea însăși

Noi cunoaștem moartea, în special ca moarte a celuilalt, ia care asistăm sau de care luăm cunoștință

- în mod indirect. Astfel, observăm că moartea nu este legată neapărat de procesul îmbătrânirii, adică nu o putem considera întotdeauna, ca naturală, urmând
- îmbătrânirea, dar chiar și în cazul acestei morți zise naturale, trebuie să intervină un accident, o boală intercurrentă, o gripă, un guturai, o inflamație un deva, la care organismul nu mai poate reacționa. În aceste cazuri putera de apărare a organismului este prea slăbită*. Omul are nu numai certitudinea căo să moară odată, dar și aceia că în fiecare clipă din viața lui se află în fața posibilității reale a morții. Dintre categoriile de ființe omenești cele care ignoră necesitatea morții sânt copiii și oameni primitivi. Așa cum arată Levy-Bruhi pentru popoarele primitive, I moartea are o cauză exterioară, prezentând un - caracter întâmplător. Dar moartea nu este decât
- trecerea spiritului într-un alt individ, este inversul nașterii. La popoarele antice teama de mort este mult mai mare decât aceia de moarte; ele se tem de morții încă nereîncamați, ca niște ființe aliate în apropiere, ascunse și amenințătoare. Văd în ei posibili strigoi, / care trebuie satisfăcuți și fermecați prin ritualuri; ; pentru a nu putea să facă rău. ...

învățătura creștină făgăduiește © naștere
-jîriiviliiii. Celfeitt iili" i filăi DOâtC UI'i'La ÎiICI-O Silii
moarte. Budfaa promite o-moarte căreia nu-i mai
urma nici-* naștere. Creștinismul este afirmarea
supremă a vieții biruitoare. Budismul este negară
vieții pe temeiul însăși al realității morii. Pentru noi
cei în viață, experiența morgii celui alt are o valoare
de ncâniocuit EXISTA nenumărate feluri tie a- ne
presimți propria moarte. Mulți sfinți și-au prevăzut
moartea prin meditație. Moartea aproape\ înseamnă
pentru noi mai mult decât moartea altcuiva. Dacă
moartea este o prezentă absentă, mortul este o absentă
prezentă., corpul viu devine cadavru iar prezența
persoanei nu mai este posibilă într- un cadavru, deci
un cadavru este o absentă, un u- ..

. \...';u In ochii deschiși ai
unui mort, observam nu numai sfârșitul vieții, dar mai
ies` disj riî persoanei ipirituaje. Vocea familiară nouă
a devenit imposibilă, căci gura mortului nu mai poate
vorbi, ochii lui par a fi de sticlă, ei nu ne mai pot
privi, comunicarea cu persoana moartă nu se ifiai
poate realiza.

Moartea nu este o durere a defunctului căci ei ou
mai-simte durerea, aceasta rămâne .persoanelor
familiale, care rămân în preajma mortului. Moartea ca
sfârșit absolut este o k\ce goală, numai spaima morgii
este o reorientare a ei,

Seneca afirma: decând te-ai născut te tot duci,
aceasta este o lege generală inevitabilă, egală pentru
toți., jvioitrtea nu este un sfârâit absond» pentru că
omul aparține cosmosului, care n-ar putea să-fi

îndeplinească marea lege și să ajungă la nat a fea
deplîmudicu ființării sale decât prin moartea
indivizilor. Trebuie să învățăm să putem muri, căci
omul înțelept se cunoaște după felul în care moare și
în care își așteaptă moartea. Cel care moare fără
teamă și spaimă arată că și-a îndeplinit misiunea'
umană, conform ordine! divine; viața omului fără
Dumnezeu semănând cu o tragedie.

Îs tis Hristos aduce credincioșilor, o eliberare de
moarte cu totul nouă, omul poate transforma și
transcende condiția sa de muritor, căci există dincolo
de moarte posibilitatea unei alte vieți. Viața
pământească este o viață trecătoare, pieritoare, lumea
se degradează cu fiecare clipă, clipa moare pe măsură
ce se naște» Clipa «. -, . . . și singura san^ă
pământească a prezenței, singura' șansă a unei
existențe posibile.

Persoana spirituală a defunctului nu dispare, ea
capătă o existență nouă, într-o lume astrală, p lume a
spiritelor.

Tot ce există este născut-din iradiația sferei,
Divine. Originea noastră este într-o subdiviziune a
planului spiritual etern.

Redactând această carte, n-am ignorai deloc că
spusele și scopurile mele riscă să fie fals interpretate,
Mi-ar plăcea în particular, ca aceia dintre cititorii mei
care sunt înzestrați cu spirit științific să știe bine .că

sunt pe deplin conștient de a nu fi prezentat în aceste pagini un studiu „științific”, propria-zis; în ceea ce-i privește pe colegii mei filozofi, fin să subliniez că n-am nici o pretenție iluzorie de-a fi adus *dovada* că există viață după moarte. Pentru a trata în profunzime un astfel de subiect, ar trebui să angajăm discutarea unei multitudini de detalii tehnice care ies din cadrul acestei lucrări. De aceea, mă voi limita la câteva observații, după cum urmează.

În disciplinile specializate, cum sunt logica, dreptul și știința, cuvintele „concluzie”, „demonstrație”, primesc, în calitatea lor de termeni tehnici, accepțiuni mult mai stricte decât în limbajul obișnuit. În exprimările de fiecare zi, acești termeni sunt folosiți în mod mult mai liber. Este de ajuns o privire fugară asupra oricărei reviste populare de senzație pentru a constata că nu știu care poveste de adormit de-a-n picioarele poate fi dată ca dovadă a unei afirmații fanteziste.

În materie de logică, ceea ce se poate ari nu se poate extrage dintr-un ansamblu de premise nu reprezintă deloc o treabă a hazardului; mecanismul raționamentului este definit cu precizie de reguli, convenții și legi. Dacă se spune că s-a ajuns la cutare sau cutare concluzie, aceasta înseamnă că oricare parte a aceluiași premize trebuie să ajungă la o concluzie identică, dacă nu cumva s-a comis o eroare de logică.

Iată rațiunea pentru care eu refuz a trage concluzii din studiul meu și afirm că nu intenționez

În deloc să stabilesc aici o *dovadă* a credinței antice bine întemeiate asupra supraviețuirii după moarte.

Totuși estimez că aceste mărturii parvenind de la subiecții care au văzut moartea de atât de aproape | au o valoare semnificativă deosebită. Ceea ce am încercat să fac este de a acorda o interpretare care să nu cadă în nici una din cele două excese contrari, una constând în a respinge totul în bloc sub pretextul că nu furnizează nici o probă științifică ori logică, iar alta în a atribui acestor observații un caracter senzațional, susținând într-o manieră pe cât de vagă pe atât de sentimentală că ele aduc „dovadă” ■■ supraviețuirii după moarte fizică.

Pe ~de altă parte, s-ar putea foarte bine ca incapacitatea noastră actuală de a stabili o astfel de probă să QU fie cătuși de puțin imputabilă unui [obstacol inerent însăși naturii acestor fenomene; obstacolul se situează, probabil, în metodele general admise prin gândirea științifică sau logică. Nu este exclus ca perspectivele savanților și, logicienilor viitorului să sufere modificări. (Este necesar de a ne aminti că, de-a lungul istorie, metodologia aplicată științei și logicii n-a fost un sistem permanent și static, ci o* suită de procese dinamice evolutive).

Iată-raă, așadar, oferind nu „concluzii” „demonstrații”, nter ...dovezi"*, ci doar un bagaj mai puțin definit: impresii, întrebări, analogii, fapte tulburătoare în căutarea unei explicații. Mai degrabă, în loc de a-mi pretinde concluzii ia.tra.se în ce măsură acest studiu m-a afectat personal. Tot ceea ce va pot

raspunde este că în faptul de a asculta pe cineva relatandu-si experienta costa unci lucruri reene ■•.- :-Ingătoare, dar care sunt greu de transmis pila • în ochii tuturor acestor oameni, experiența lor ir. vecinătatea morții era încărcată de evenimente i'cmte reale: de-a lungul contactelor pe care le-am avut eu ei, aceste evenimente au devenit toate reaie Și pentru mine.

îmi dau bine seama eă aceasta reprezintă o considerație foarte subiectivă, care n-are nimic de-a ;',.. e cu logica. Logica își asumă un caracter universal; nu se poate spune același lucru despre psihologie: un aceeași lanț de circumstanțe poate afecta și transfera o persoană într-un- anumit fel, iar pe o altă persoană I îiivr-un alt fel; aceasta este o chestiune de caracter și f ".emperament. Iară de ce eu nu pretind deloc că i reaefia mea personală la această anchetare trebuie să I se erijeze *în* lege uzuală pentru toată formele de I ""aaultre,

I

în acc«|e ^naițli. unii îmi vor obiecta; „Daca j j iuietpretarea acestor experiențe este în defiriitif o f chestiune de pură subiectivitate, atunci la ce bun * :--'>t studiu?*" Ńu nu concep alt mod de a răspunde I .decât prin a evoca încă o dată angoasa umană și ; universală în fața misterului morții. Eu cred că până : : cea mai mică rază 'de lumină proiectată asupra | I naturii morți nu poate, fi decât benefică pentru î cunoașterea acestui fenomen.-

I

| Iluminările asupra acestui subiect pot fi utile 1 I membrilor multor 'ramuri academice . și altor |

J

I

profesiuni. Ele răspund nevoilor medicinei, care trebuie să facă față angoasele și speranțele celor aflați în agonie, ca și ale celor preoți care trebuie să ajute un bolnav să înfrunte moartea; în egală măsură sunt utile psihologilor și psihiatrilor căci, pentru a preconiza o metodă terapeutică practică și sigură în vederea vindecării tulburărilor emoționale, este necesar de a ști ce este conștiința și dacă ea poate exista în afara corpului. Dacă ea nu poate exista astfel, terapia psihologică trebuie să se concentreze definitiv pe metode fizice — medicalii, electroșocuri, chirurgia creierului ș.a. Din contră, dacă se află un oarecare indiciu cum că gândirea poate exista în afara corpului și că ea are o esență proprie, atunci terapia dezor-dinilor mintale trebuie să urmeze o cale total diferită. Oricum ar fi, aici apar considerații care transcendentează aspectul academic ori profesional al problemei. Chestiunea pune profund în cauză reacțiile noastre personale, căci tot ceea ce ne va fi dat să înțelegem asupra morții poate aduce importante modificări în modul în care noi ne trăim viețile. Dacă experiențele de genul celor pe care eu le-am comentat aparțin realității ele comportă foarte adânci ■ implicații în ceea ce privește felul în care fiecare dintre noi trebuie să-și organizeze existența. Căci noi nu •— vom înțelege exact sensul acestei vieți, până ce nu vom putea pricepe ce se întâmplă după ea.

. . SFÎRȘIT _.-..

S